

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

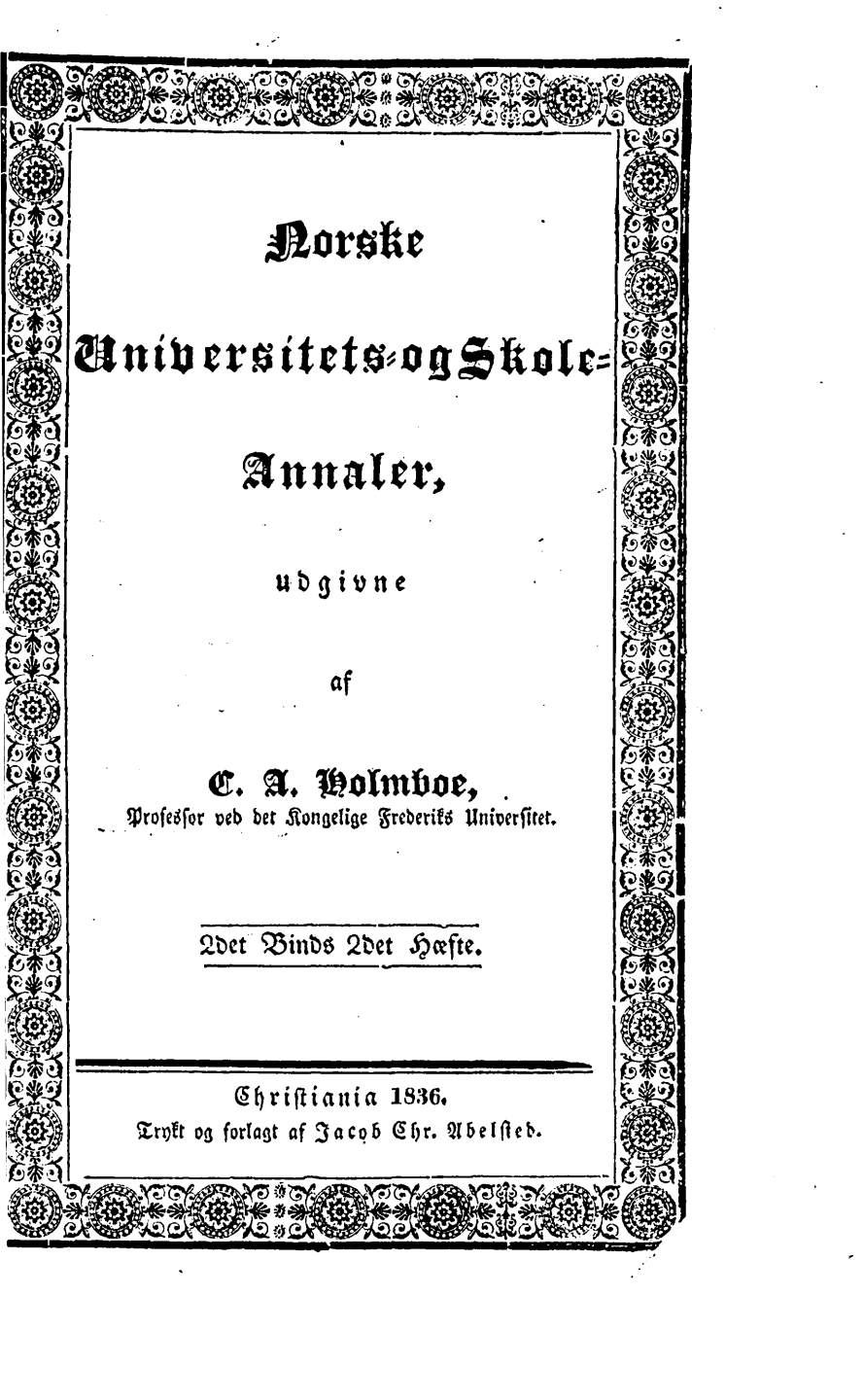
Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Norske
Universitets- og Skole-
Annaler,

udgivne

af

C. A. Holmboe,

Profesør ved det Kongelige Frederiks Universitet.

2det Bind 2det Hæfte.

Christiania 1836.

Trykt og forlagt af Jacob Chr. Ubbelsted.

Hos Undertegnede er tilkjøbt:

Norske Universitets- og Skole-Annaler udgivne af
Profesør Holmboe, koster for Indenbyes 60 §
og for Udenbyes, med Posten tilsendte, 68 §
hvert Hefte, der indeholder 8 a 10 Ark.

Almeennyttig Receptbog, indeholdende en Samling af
Midler, samt tekniske og oekonomiske Opreg-
nelser; 12 Ark, 48 §.

Uddrag af Modersmaalets Sproglære og Rettskriv-
ningslære. 16 §.

Recension over Nutid og Fortid af Jacob Wall,
Jernværkseier, fornemmelig over Afhandlingen i
det tredie Hefte, betitlet: Nogle Ord om Da-
gens Tone, af Flor. 24 §.

Betragtninger over Skolevæsenet, af G. F. 16 §.

J. E. Abelsted.

Norske
Universitets- og Skole-
Annaler.

Andet Bind's andet Hæfte.

Universitetet. Gaarden Løyen.

Denne Gaard, i den ældre Matricul under No. 50, tilligemed underliggende Gaard, Rjølberg, i den ældre Matricul under No. 49, skyldsæt for 4 Stk Lunge, i den nye Matricul under No. 186 skyldsæt for 61 Spd. 4 Mrt. 13 s., blev, som ovennævnt (1ste Bind p. 19) stænkent Universitetet af dets høie Stifter, Kong Frederik den 6te.

Dens Areal udgjør henved 1370 Maal, hvert Maal beregnet til 2500 □ Alen, hvoraf dog kun en liden Deel, 459 Maal, var disponibel, da Gaarden blev Universitetets Eiendom. Af det øvrige Areal vare 268 Maal, i to Parceller, frasolgte Gaarden paa Arvefæste, mod en aarlig Afgift af 96 $\frac{1}{2}$ Spd.; 130 Maal bortforpagtede paa 50 Aar, beregnede fra 11de April 1806, mod en aarlig Afgift af 89 Spd.; og 511 Maal, før 1807 bortforpagtede paa Forpagternes, deres Koners og Børns Levetid, for en aarlig Afgift af 368 Spd.*)

*) I de senere Aar har Collegiet benyttet Universitetets Forkjøbet til at tilbagekjøbe to Forpagtningsløffer.

Af det disponible Areal blev strax 72 Maal Jord, nærmest Hovedgaardens Huse, anvendte til Anlæggelsen af en botanisk oeconomisk Hauge; 63 Maal blev i to Parceller overladte to Professorer til Brug, mod 50 Spd. aarlig Afgift; og Resten benyttedes deels til Udsæd af Korn og Potatos for Universitetets Regning, deels til Foder og Havnegang for Universitetets Heste, Gartnerens og Hunsmandenes Koor. Af dette Areal blev senere et Stykke udlagt til to Professorløkker, mod aarlig Afgift. Saaledes har hidtil ikke mere end 4 Universitetslærere paa een Gang havt Løkker under Løyen at bruge. Hvad Collegiet iøvrigt har gjort, for at see Giverens Hensigt med Løyen i denne Henseende opfyldt, erfares af følgende Skrivelse fra Collegiet til Procantsleren, dateret 30te Novbr. 1831:

"Under 13de Marts 1829 indgif det academiske Collegium igjennem Universitetets Procantsler med Forestilling om, at der af den for Universitetets Regning hidtil drevne Jord under Løyen maa eprettes 2 Professorløkker, samt at et da udarbejdet Udkast til nye Bestemmelser for Vortforpagtningen af Løkkerne naadigst maatte vorde approberet. Som Grunde for Antagelsen af disse Forslag bemærkede Collegiet, at det omhandlede Jordstykke, af circa 90 Maal, af flere Grunde maa anses aldeles uskiftet til Opnaaelsen af det oprindelige Diemed, Anstillelsen af landoeconomiske Forsøg, — at Universitetets Resourcer ikke have tilladt samme at anstille Forsøg af det Omfang, at det for det Almindelige kunde have nogen Interesse, — at den botaniske Gartner ved det fo=

reslaaede Arrangement vilde blive frie for et hans egentlige Embede aldeles uvedkommende Arbejde: Bestyrelsen af Løyn Gaard, — at al Jord under Løynen, der ikke anvendes til det botaniske Hauge-Anlæg bør i Overeensstemmelse med de oprindelige Bestemmelser, disponeres til Hauger og Løkker for Universitetslærerne, — at de ældre under 27de Marts 1818 approberede Bestemmelser for Bortforpagtning af Løkker til Universitetslærerne kun vare interimistiske, indtil Planen for Haugen var endelig reguleret, — at dette nu var skeet — samt endelig at disse Bestemmelser i flere Henseender tiltrængte Forandringer.

Regjeringens Departement for Kirke- og Underviisnings-Væsenet antog imidlertid i Skrivelse af 27de Mai 1829, at der ikke var tilstrækkelig Grund til at indlade sig paa disse Forslag, saasom der, naar den titnævnte Jord udlægges til Løkker for Universitetslærerne, vil opstaae Tab for Universitetet, idet den botaniske Hauge, til hvis Drift den ansees fornøden, for at vedligeholdes, da vil foranledige en forøget Udgift for Fourage til Gartnerens Kreaturer, — et Forhold under hvilket, efter Departementets Anskuelse, Universitetslærernes Ret til Løkker maa bortfalde. Departementet, der saaledes ikke kunde anbefale Sagen til Regjeringens Approbation, udbad sig dog Betænkning om, hvorvidt der maatte være Grund til at bevirke den botaniske Gartner frit Foder tilstaaet til en 3die Koe, som han siden 1821 uden lovlig Hjemmel har holdt.

I det fremsendte Udkast til et Reglement for

Bortforpagtning af Løkkerne, søvnebe Departementet Bestemmelser om, hvorledes Løkkerne bør drives, om Tilsyn dermed, samt Virkningen af at en Universitetslærer maatte vanbruge eller forsømme sin Led. Collegiet blev desaaarsag opfordret til i forommeldte Henseende paa nye at tage Sagen under Døveielse, for derefter at meddele dets endelige Indstilling. Ved tilfølg heraf at underkaste det forhen i denne Sag Passerede en ny og gjentaget Revision, og ved i den Anledning at gjenemgaae alt hvad der siden Universitetets Oprettelse er forhandlet betræffende Løyen, har Collegiet fundet, at den for en Række af Aar tilbage bestemte Anvendelse af bemeldte Gaards Jorder, saavidt samme ikke bruges til botanisk Anlæg, ihvovsel dengang efter de da stedfindende Forhold tilraadelig, nu kunde synes mindre hensigtsmæssig og fornøden, ligesom heller ikke i den Grad man kunde ønske, stemmende med den af Donator tilsigtede Plan med denne Eiendom. De Bestemmelser, man har fattet med Hensyn til Bortforpagtningen af de af Gaardens Løkker, der siden 1814 ere hjemfaldne ere desuden interimistiske, og kunde ikke være andet end interimistiske, saalænge det ikke var afgjort hvor ædes academica skulde anlægges, samt hvilke Grændser Haugen skulde have. Da det nu vel maa ansees utvivlsomt, at ædes academica ikke kommer til at ligge paa Løyen, og Haugen har faaet det fornødne Territorium, synes det at være paa rette Tid, at denne Sag i sin hele Udstrækning tages under Døveielse.

Et for nogen Tid tilbage indtruffet Tilfælde,

— det nemlig, at Ingen af Lærerne paa de ved Resolutionen af 1818 bestemte Vilkaar, vilde modtage en ledig Løkke, maatte i høi Grad vække Collegiets Opmærksomhed paa denne Sag, og endmere bestyrke det i dets Forsæt, ved en almindelig Indstilling at yttre dets Formening over Sagen i det Hele. Resultet af sine Arbejder i denne Sag er det Collegiet nu skal give sig den Ære at forelægge, ved hvilken Leilighed det tillige skal fremsætte sin Betænkning over de af det Kongelige Kirke-Departement i dets foromhandlede Skrivelse af 27de Mai 1829 berørte Gjenstande:

Da Universitetets høie Stifter, Hans Majestæt Kong Frederik VI, besluttede at kjøbe Løyen Sødegaard som Eiendom for Universitetet, var det hans Hensigt, at bemeldte Gaard skulde tjene deels til Byggetomter, — (da saavel det egentlige domus academica som Boliger for Lærerne der skulde opføres) — deels til Anlæg af den botaniske Hauge samt til Professorsløkker. Den Kongelige Direction for Universiteterne og de lærde Skoler, efter hvis Forslag Kjøbet blev afsluttet, bemærker udtrykkelig i sin Indstilling til hans Majestæt, at Professorerne, for hvem Boliger skulde indrettes omkring Universitetets Bygninger, ikke alene skulle erholde rummelige Hænger, men og saamegen Jord, at de kunne holde hver et Par Køer (cfr. Engeltofts Annaler for 1813, Pag. 328.*) Under 5te September 1812 faldt den Kongelige Resolution, ifølge hvilken Hans Majestæt, efter at have taget de af Directionen fremsatte Omstændigheder i høieste Overveielse, naadigst har besluttet

(* cfr. disse Annaler, 1 B. Pag. 18.

at kjøbe Løyen Gaard til Eiendom for Universitetet, hvem den skænkes som en Kongelig Gave.

Ifølge en senere Resolution af 4de November 1812 skal Skjødet udstædes til Hans Majestæt Kongen selv, for derefter ved Hoistfammes Gavebrev at skænkes til det Norske Universitet. Endelig maa her bemærkes, at den daværende Bygnings-Commission tillige blev befaleet at paasee, at der i Skjødet udtrykkelig indføres, hvorledes Løyen Gaard var kjøbt til Byggetomter, Professorgaarde, botanisk Hauge og Professorkøtter. Dette bevidnes af Administrationen for Løyen Gaard i en Skrivelse til Collegium academicum af 11te Februar 1815 Pag. 3.

Det vil af denne Fremstilling af det Påsærede ved Løyen Gaards Kjøb, være klart, hvad ogsaa Administrationen i den nysnævnte Skrivelse bemærker, at Løyen Gaard er skænket Universitetet af dets Stifter, ikke som et Gods, hvis Revenuer skulle bidrage til directe at opretholde Universitetet, ved at forsøge dets aarlige Indtægter, men alene til den nævnte Diemed. Der kan saaledes formeentlig heller ikke være nogen Tvivl om, hvorledes Køkkerne bør overdrages til Universitetslærerne. Forsaavidt nemlig Gaarden ikke benyttes til Byggetomter og botanisk Hauge, skal den tjene til Hauger og Køtter for Universitetets Lærere. Disse have, forsaavidt de ikke udtrykkelig have renonceret derpaa, en fuldkommen Ret til at fordre sig Køkkerne overdragne, imod at svare en forholdsmæssig Andeel af Gaardens Dne-
ra, en Ret, som Regjeringen saavidt skjønnes, hverken er bemyndiget til, eller uden stor Skade for Stif-

telsen kan berøve Universitetets Lærerpersonele i Almindelighed, — en Ret, som det ikke staaer i nogen eller alle til en vis Tid fungerende Læreres Magt med Gyldighed at renoncere paa for den hele Eftertid.

At forandre en Donators tydeligen erklærede Villie, hvor ikke Nødvendigheden byder det, har man til alle Tider anseet som urigtigt, her skulde det maaskee endog tillige synes usømmeligt.

At Rigtigheden af denne Synsmaade oprindelig har været erkjendt af Universitetets Foresatte, vil af Følgende være klart. Under 22de Februar 1815 androg Collegiet paa, at det af den Kongelige Norske Regjering maatte blive stadfæstet, at den ledige Jord under Løyen maatte uddeles som Hænger og Løkker til Universitets=Lærerne. Den daværende Oplysnings=Committee tilbagemeldte imidlertid under næstpaafølgende 3die Marts, at da der allerede var en Kongelig Bestemmelse for, at der med den af Collegiet omstrevne Jord skulde forholdes saaledes som foreslaaet, ansaaes det rigtigst, at Collegiet iudkom med Forslag om, paa hvilken Maade Uddelingen kan foretages. Denne Committeeens Opfordring blev ogsaa af Collegiet efterkommet, idet man under 14de Marts 1815 fremsendte:

“Udkast til en Bestemmelse for de Universitets=Lærere, der af Løyen Jord tildeles Løkker og Hænger.”

Ifølge denne med det forhen i Sagen Passerede overeensstemmende Plan, skulle Brugerne ingen anden Afgift erlægge end en forholdsmaessig Andeel i de paa den hele Gaard hvilende offentlige Afgi-

ter og Byrder. Forstud af Universitets=Cassen skulde derhos kunne erholdes til Opførelsen af de fornødne Bygninger m. m. imod 4 pCto. aarlig Rente og Tilbagebetaling i Løbet af 25 Aar, saaledes at hvad der ved en Løkkebrugers dødelige Afgang maatte restere, gaaer over paa Eftermanden.

Den Kongelige Resolution af 25de Mai 1815, der forandrer de oprindelige Bestemmelser for Anvendelsen af Løyen Gaard, maatte derfor være Universitetet aldeles uventet. Denne Resolution bestemmer, at Universitetslærerne foruden flere andre beneficia tillige skulle renoncere paa deres Ret til nogen Andeel i Løyen, hvilken, for at dække de betydelige Udgifter som en under samme Dag bevilget Gageforhøielse medfører, skal sælges til Fordeel for Universitetets Fond, dog med Undtagelse af hvad der var udlagt til botanisk Anlæg.

At denne Bestemmelse ikke blev opfyldt er bekjendt.*) Universitetslærerne, der ansaae en saadan Renunciation for ligesaa vancerende for sig selv, som utaknemmelig mod Stifteren, foretrak heller at give Slip paa den i og for sig meget problematiske Gageforhøielse, — (at dette Prædicat ikke er ubesriet blev i sin Tid af Collegiet paa givne Anledning godtgjort), — end paa Universitetets Eiendomsret til Løyen.

Forsaaavidt Sagen imidlertid ikke paa nogen anden Maade kunde blive jævnet, foreslog Collegiet, at de Lærere, der fik Jord, skulde betale en aarlig Afgift af samme. I Overeensstemmelse med dette Forslag blev endelig bestemt ved Kongelig Resolu-

*) cfr. ovenfor Pag. 46—47.

tion af 10de Juli 1816: At det ihenseende til Dispositionen af den til det Norske Univ. skænkede adelige Sædegaard Løyen maa forblive ved den oprindelige Bestemmelse og at som en Folge heraf bemeldte Universitets Lærere maae være berettigede til, efterhaanden som Forpagtningen hjemfalder, deraf at erholde passende Jordblodder til Brug og Benyttelse for deres Embedstid, imod at Collegium academicum tilsvaerer Univ. Cassen dens hidtil havte Indtægt af fornævnte Gaard, 1200 Rbdlr. Solvvardie, eller et dertil svarende Beløb, som ved en Foraudring i Pengevæsenet maatte blive bestemt, samt at den Norske Regjering maa bemyndiges til at approbere den Fordeling af disse Jorder, som Professorerne imellem sig maatte komme overeens om, dog saaledes, at hvad der nu er udlagt til botanisk Hauge og hvad der til Sammes Udvidelse eller hvad der til noget andet for Universitetet gavnligt offentlig Anlæg fremdeles maatte anses fornødent, forbeholdes.

At saavel Collegiets Forslag, at Løkker skulde overdrages Universitets-Lærerne imod en aarlig Afgift, som den derpaa grundede Kongelige Resolution staaer i Strid ikke alene med den høie Stifters Bestemmelser, men og med alt hvad der fra Collegiets Side hidtil i denne Sag var skrevet og handlet, vil af det Ovenansførte være icinesaldende, thi hvad man har Ret til at fordre uden Afgift, behøver man ikke at udbede sig imod Afgift. Det forekommer det nuværende Collegium endvidere klart, at hvis man ved Behandlingen af denne Sag mere

havde fæstet sit Blik paa Universitetets Læro og Interesse i Fremtiden, end paa Diebliffets tilsyneladende Fordring, maatte Sagen have faaet et andet og for Universitetet heldigere Udfald. Ligesaa klart forekommer det endvidere Collegiet, at forommeldte Resolution af 10de Juli 1816 kan hæves paa samme Maade, som den er bleven til, — at den bør hæves, synes at være en ligefrem Følge af at den staaer i Modsigelse med de oprindelige Bestemmelser, som den dog giver sig Udseende af at ville haandhæve.

At gjenvinde Universitetets Ret med Hensyn til Løyen, synes derfor efter det nuværende Collegii Anstuelse at være en Sag, der er Sammes fulde Opmarksomhed værdig. Det er til Opnaaelsen af dette Siemed Collegiet sigter, naar det, — næst at referere sig til hvad det allerede ovenfor har givet sig den Frihed at anmærke, — endvidere tillader sig noget noiere at udhæve følgende Grunde:

- 1) Da Universitetslærerne renoncerede paa deres Ret til at erholde Løffer under Løyen i Forpagtning uden Afgiwt, renoncerede de paa noget, hvorover de ikke vare berettigede til at disponere. Løyen var stænket Universitetet, ikke de Individuer, der i 1815 vare Lærere ved samme; — Retten tilhorte altsaa ikke dem, den tilhører alle Universitetets Lærere, saalange Universitetet er til.

Den Virkning, man i det høieste kan tillægge hiiu Renunciation, forekommer Collegiet at maatte indskrænke sig til, at de Universitetslærere, der som Medlemmer af Collegiet undertegnede det

Document, hvori Frastrivelsen findes, udelukkes fra at nyde Beneficiet. Videre kan Renunciationen næppe strækkes. Sagen er desuden i pecuniær Henseende for Universitetet ikke af Betydning, saasom den Indtægt, hvorom her kan blive Spørgsmaal, næppe nogensinde vil komme til at overstige 600 Spdlr. aarlig, men som, da næsten alle Løkker under Teyen ere bortforpagtede paa flere Levealdere, successtvt vil aftage og ikke falde ganske bort forend efter en meget lang Række af Aar.

Dertil kommer endeligen at, naar en forholdsmæssig Andeel af Gaardens Dnera kommer til at hvile paa Løkkerne, i hvilken Henseende Collegiet nedenfor skal fremsætte Forslag, vil den anførte Sum meget betydelig formindskes. Af de Løkker, der nu bruges af Universitetslærerne, svares der for Tiden i aarlig Afgiøvt en Sum af 112 Spdlr.

- 2) Universitetslærernes Fordring paa at overdrages Løkkerne, uden at svare nogen anden Afgiøvt, end en forholdsmæssig Andeel i de paa Gaarden hvilende offentlige Dnera, synes saaledes at være grundet endog i den strengeste Ret. Men ogsaa Villighed understøtter dette Forlangende. Flere af de ældre Universitets-Læreres Gage staaer nemlig, efter det 5te ordentlige Storthings Beslutning, ikke i Forhold til andre Embedsmænds, med hvilke de formeentligen kunne sammenlignes. Erkjender man Universitetets Vigtighed for det hele Statssamfund, ønsker man, at dette Lære-

re skulle vedblive at ofre samme deres hele Tid og Kraft, og udelukkende virke til det Gavn alene, uden at betragte Lærecembedet som en Promotionspost, der efter nogle Aars Forløb giver dem Krav paa en mere indbringende Stilling i Staten, — saa maa det ogsaa være Regjeringen af Vigtighed, at Lærernes Emolumenter ikke ved enhver Leilighed beklippes. At en afgiftsfrie Brug af Lokkerne vil være de Lærere til Fordeel, der komme i Besiddelse af samme, flyder af Sagens Natur. Dog vil den directe Pengefordeel, man kan drage af en saadan Lokke, kun være ubetydelig, men der gives en anden og endnu vigtigere Fordeel, den nemlig, at den med videnskabelige Grandstninger sit hele Liv igjennem sysselsatte ældre Mand kan have et Sted, hvor han især i den hede Sommertid kan aande frit udenfor Byens næsten uudholdelige Atmosfære, og ved landlige Beskæftigelser opmuntre og styrke Manden til nye videnskabelige Anstrængelser, — en Fordeel, der vil føles saa meget mere, ifald Collegiets Forslag, om Understøttelse af Universitets-Cassen til at opføre de fornødne Bygninger, vinder Bifald. Skulle nemlig Universitets-Lærerne høste nogen sand og varig Fordeel af dette Emolument, maae Lokkerne forsynes med de til Beboelse og oeconomisk Brug fornødne Bygninger. Enhver Lærer, som erholder en Lokke til Brug, bør derfor af Universitetets Midler kunne erholde en Sum af omtrent 1000 Spdlr. tillaaens,

for ved Hjælp af samme at bebygge Løkken efter en af Collegiet approberet Plan. Et saadant Laan bør naturligtviis kun kunne tilstaaes, naar Cassen er i Besiddelse af de dertil fornødne Fonds, hvilket antages ikke saa sjældent at ville være Tilfældet, saasom de Capitalafdrag, der efter flere Obligationers Bestemmelser aarligen indbetales, paa nye skulle udlaaues. At der med Grund kan være noget at indvende imod et saadant Laan, kan ikke indsees, aldenstund det staaer i Collegiets Magt ved at tilbageholde Gagen at sikkre Universitetet en prompte Erlægelse saavel af Renter som Afdrag.

Collegiet formener saaledes, at al ledig Jord under Løyen bør i Overeensstemmelse med Donators Hensigt udloddes til Hauger og Løkker for Universitets=Lærerne, imod at disse udrede en forholdsmæssig Andeel af de Hovedgaarden paaliggende offentlige Dnera, af hvad Navn nævnes kan, samt at de Lærere, der ønske at opføre de fornødne Bygninger, af Universitetscassen skulle kunne erholde et saa stort Laan, som til Opførelsen af et simpelt og anstændigt Baaningshuus med Udhuse fornødiges, hvilket maa antages at ville beløbe sig til omtrent 1000 Spdlr. Norst.

Collegiet skal nu gaae over til at omhandle de i det Kongelige Kirke=Departement's Strivelse af 27de Mai 1829 nævnte, i Begyndelsen af denne Forretstilling kortelig angivne, Gjenstande. Det vil være i behagelig Erindring, at Departementet formener at de 90 Maal Jord, der hidtil ere drevne for Universitetets Regning, ikke bør udlægges til Løkker, men

beholde sin oprindelige Bestemmelse. Collegiets Forslag gik ud paa, at bemeldte Maal Jord skulde deles i 2 Profesforløkker. Den Hoved=Grund, som herimod anføres, er den Usikkerhed, som i Fremtiden vil opstaae i at beregne Omkostningerne ved det aarlige Indkjøb af Fourage til Haugens 2 Heste og Gartnerens Røer.

Den til disse Creaturers Underholdning fornødne Fourage, der efter den høieste Maalestok kan anslaaes til 96 Stk Høe om Aaret, maa, naar Jorden dyrkes tilberligen, let kunne avles paa en 60 Maal Jord, og da Haugen nødvendigviis maa give en heel Deel Græs om Sommeren paa den Grund, som er udlagt til Træskole, formener Collegiet, at naar den botaniske Hauge faaer 50 Maal af den Jord, som nu af Gartneren dyrkes, vil der til det anførte Siemed være Jord nok og Indvendingen saaledes for endeel bortfalde. Naar det derhos paalægges Gartneren blot at dyrke Jorden som Engeland, vil saare lidet af hans Tid berøves Haugen. Det er visnok fuldkommen rigtigt, at Haugen faaer alt hvad den behøver, for som botanisk Hauge at kunne virke saa gavnligt som muligt, og at Gartneren tilstaaes alt, hvad han med Billighed kan fordrø, hvorimod det ogsaa synes rigtigt og billigt mod Stiftelsen, at den botaniske Gartner ei anvender en ikke ubetydelig Deel af sin Tid paa at dyrke Rug, Byg, Havre og Potatos. Den contante Sum, som ved Salget af disse Producter kan udbringes, er ubetydelig mod det Tab, som Haugen nødvendig maa lide derved, at Gartneren skal være Agerbruger, thi Haugen er nu

faa stor og Drivhusene faa opfyldte, at det egentlig Botaniske kan give ham fuldtop at bestille, ikke at tale om Muligheden af at usigtlig opgjort Regnskab nok kunde vise, at Tab i Virkeligheden er forbunden med Jordbrug for Universitetets egen Regning, om endog et tilsyneladende Overskud, i og for sig ubetydeligt, aarlig tages til Indtægt i Regnskabet. Af Løyen Gaards Producter er der saaledes i Tidrummet fra 1ste Juni 1830 til 1ste Juni 1831 folgt et Quantum af 55 Ldr. $1\frac{1}{2}$ Skpr. Potatos, der er udbragt til en Sum af 83 Spdlr. 23 β . Naar herfra drages de Gartneren tilstaaede 8 pCt., udkommer den hele Indtægt af Gaarden Løyen i 1 Aar med 76 Spdlr. 1 Mrk. 17 β .

Departementet har endvidere i sin titmeldte Skrivelse af 27de Mai 1829 forlangt Betænkning meddeelt om, hvorvidt der maatte være Grund til at bewirke den botaniske Gartner tilstaaet frit Foder til den 3die Koe, han har holdt siden 1821.

I denne Aaledning maa Collegiet oplyse, at den Kongelige Resolution af 25de Mai 1815 tillægger Gartneren, foruden frie Bolig, tillige Foder til 2 Kæer.

Tilladelsen til at holde 3 Kæer er efter Løyens daværende Administrator Statssecretaire Platous Erklæring tilstaaet ham i Aaret 1821 efter privat Accord, for at holde ham skadesløs for de ikke ubetydelige Bryderier og Dmsorger, der vare ham paalagte, skjøndt de vare hans Embede uvedkommende. Saafremt man altsaa fritager ham for alle hine Gartneren uvedkommende Forretninger, antager Hr.

Statssecretairen, at det følger af sig selv, at Lønnen ophører; i modsat Fald er Siebke efter hans For-
 mening ligesaa berettiget til at frastige sig hine For-
 retninger, som Collegiet til at fratage ham den be-
 tingede Godtgjørelse for samme.

Gartner Siebke paaberaaber sig sin lange og
 troe Tjeneste ved Universitetet, — de mange Forret-
 ninger, som han udenfor sit egentlige Embede har
 maattet paatage sig, — sin store Familie, til hvis
 Underholdning denne Tilvæxt i hans Indtægt er for-
 nøden, — og sin indskrænkede oecconomiske Forfat-
 ning, som Grunde hvorfor han haaber, at man ikke
 nu, efter at han i saa mange Aar har nydt dette
 Aqreement, vil berøve ham samme.

Efter de oplyste Omstændigheder, maa Collegiet
 ansee det billigt, at Gartneren beholder frit Foder til
 den 3die Koe. Saalænge nemlig denne Embeds-
 mand for Universitetets Regning tillige skal vedblive
 at bruge Jord, for at avle den fornødne Fourage til
 Underholdning for Haugens Heste og hans egne
 Køer, finder Collegiet, at Fourage til en Koe er me-
 get billig Erstatning for alt dette ham som botanisk
 Gartner uvedkommende Arbejde.

Collegiet har derfor ogsaa hertit taget Hensyn,
 ved at foreslaae, at den Jordlod, der udlægges til
 Haugens Drift, maa bestemmes til den Størrelse, som
 fornødiges til derpaa at føde 2 Heste og 3 Køer,
 hvilket efter Omstændighederne formenes at ville ud-
 gjøre 50 Maal, foruden Græs og Affald af Haugen;
 thi man paatvivler ikke at det fornødne Høe i al-
 mindelig gode Aar der maa kunne avles.

Det staaer endelig tilbage for Collegiet, at yttre sig over den Bemærkning i Kirke-Departementets Skrivelse af 27de Mai 1829, at der i det da fremsendte Reglement for Brugen af Kofferne savnes Bestemmelser om, hvorledes Kofferne bør drives, om Tilsynet dermed, samt Virkningen af, at en Universitetslærer vanbruger eller forsommer sin Jordlod.

Efterat have taget denne Sag under næieste Overveielse, maa Collegiet fremdeles vedblive sin tilforn yttrede Formening: at saadanne specielle Bestemmelser, der allerede efter sin Bestaaffenhed ere obdieuise og fast umulige at overholde, tillige i nærværende Tilfælde efter Omstændighederne maae ansees som overflødige.

Det Reglement, der nedenfor skal blive foreslaaet, viser nemlig, at ved Overdragelsen af enhver Kofke, skal Bygningernes og Grundens Tilstand paa det nøiagtigste undersøges, og § 6 bestemmer, at ved en Koffes Fratrædelse skal Collegiet ved Dvaerstoren paasee, at den afleveres i forsvarlig Stand efter Overleverings-Forretningen, da den Fratrædende eller hans Bøe i modsat Fald skal erstatte den paaførte Skade efter uwillige Mærks Skjon. Saavidt skjønnes ville disse Bestemmelser ligesaa fuldkommen opfylde Departementets Hensigt, som om man med den størst mulige Nøiagtighed søgte at give en Regel for ethvert muligens indtræffende Tilfælde. Dertil kommer endvidere, at hvis Kofkebrugeren uden at dyrke Koffen kun vil benytte den til sin Fornøielse, forringes ikke Jorden ved at hvile, ønsker han derimod at dyrke den, tilføjer hans egen Fordeel ham, at dette stæer

paa en Maade, hvorved Jordens Værdie ikke forringes.

Til Slutning maa Collegiet, med Hensyn til Bestemmelsen i Reglementets § 4, bemærke, at D^r. Professorer Stenersen og Bugge deri have disscuteret, forsaavidt de antage, at Fremleie af Løkkerne bør med Collegiets Samtykke kunne finde Sted. Som Grund for denne deres Mening anføre de, at de ansee Brugsbretten af disse Løkker ikke blot som et Agreement, men og som et Tillæg til Universitets-Lærernes Gage, men hvilket de ikke vilde nyde Godt af, saafremt Omstændighederne skulde hindre dem i selv at bruge Løkkerne og det ikke heller skulde være dem tilladt at bortforpagte dem til andre.

I Henhold til alt Forestaaende giver Collegiet sig den Frihed at indstille:—

Collegiets Indstilling forbigaaes her, da den kun i nogle mindre væsentlige Puncter var forstjellig fra den Kongl. Resolution, som under 10de Aug. 1835, efter Kirke-Departementets og Regjeringens Indstillinger, blev afgiven, saalydende:

“A. At der, som endelig Bestemmelse for Overdragelsen af Løyen Gaards Jord til Universitetets Lærere, anordnes Følgende:

§ 1. Den Jord under Løyen Gaard med Underliggende, som ikke for Liden hører til den botaniske Have, det dermed forenede og af Havens Hegn nu indsluttede oeconomiske Anlæg, samt det ifølge nedenfor under Litr. B anførte Bestemmelse til Underholdning for den botaniske Gartners Kæer og Havens Heste udlæggende Areal, skal, efter som den hjemfal-

der, udloddes til Haver og Løkker for Universitetslærerne. En saadan Løkkes Størrelse fastsattes til 40 Maal (af 2500 = Allen) god Grund, eller hvad derimod kan sættes af lige Værdie af mindre god. Det overlades til det academiske Collegium at forandre Løkkegrændserne saaledes, at dette Diemed opnaaes.

§ 2. Saasnart Jord gives til en saadan Løkke, som anført, skal Samme tilbydes Universitetslærerne efter deres Anciennitet; dog med Undtagelse af Læreren i Astronomie, der som Saadan tilkommer Brug og Benyttelse af den ved det astronomiske Observatorium værende Løkke, mod, i Lighed med hvad der i efterfølgende § er bestemt, deraf at svare Skatter og onera. Det følger heraf, at den ældste Lærer, og hvis ikke han, da den næste, og saaledes nedad Enhver som allerede har en Løkke til Brug, kan gjøre sin Forret gjældende til den ledige, imod at afstaae den, han allerede er i Besiddelse af, der da bliver at betragte som den ledige.

§ 3. Ved Overdragelsen af enhver Løkke undersøges Bygningernes og Grundens Tilstand paa det Nøiagtigste, og skal Brugeren tilpligtes i det Document, hvorved Løkken tildeles ham, at udrede en forholdsmæssig Deel af de Løyen Gaard med Underliggende paahvilende offentlige onera af hvad Navn nævnes kan, saaledes at Samme beregnes paa ethvert Maal dyrkbar Jord af den hele Eiendom, efter en derover forfattet og af Regjeringen approberet Repartition.

Udgivterne bestrides imidlertid af Universitetscassen, men i den sidste Maaned af ethvert Aar af-

drages hver Løkkebruger af hans Gage den Andeel, der ifølge Ovenangførte tilkommer han at svare af de offentlige Dnera.

§ 4. Det tillades ikke nogen Løkkebruger at overdrage sin Brugret til Løkken til nogen Anden.

§ 5. Enhver Løkkebruger skal af Universitetets Cassen, forsaavidt dertil have Midler, kunne erholde Laan af indtil 1000 Spd. til de fornødne Bygningers Opførelse paa følgende Vilkaar:

- 1) Bygningerne opføres efter en af det academiske Collegium approberet Plan, og Laanesummen udbetales i saadanne Terminer og mod saadan Sikkerhed for dens med Diemedet overeensstemmende Anvendelse, som af Collegiet bestemmes;
- 2) af den laante Sum svares der i aarlige Renter 4 pCt. til hver 11te Decbr. Termin, samt et aarligt Afdrag af $\frac{1}{36}$ Deel;
- 3) de opførte Bygninger assureres i den almindelige Brandcasse af Brugeren, som ogsaa udreder den aarlige Brandcontingent;
- 4) naar en Løkkebruger under disse Afbetalingsterminer, skal den, som efter ham bliver brugsberettiget til Løkken, indtræde i sin Formands Forpligtelser i Henseende til Forrentning og Tilbagebetaling af Laanesummen.

§ 6. Enhver Løkkebruger, der har erholdt Laan, saaledes som i § 5 meldt, er forpligtet, til enhver Tid at holde samtlige Bygninger paa sin Løkke i aabodsfri Stand, i hvilken Henseende det paaligger Universitetets Dvæstor at have det fornødne Tilsyn. Befindes Aabodsmangler, bliver, efter derom steet

Indberetning fra Dvæstor, en vis Termin af Collegium academicum at fastsætte, inden hvilken Manglerne skulle være afhjulpne under ellers paafølgende lovlig Tvang.

§ 7. Naar en Løkke bliver ledig, enten ved Dødsfald, eller paa anden Maade, da overdrages den til Collegium academicum, som ved Universitetets Dvæstor haver noie at paasee, at Alt er i forsvarlig Stand ifølge Overleveringsforretningen; i modsat Tilfælde erstatter den Fratrædende, eller hans Bøe, den forarsagede Skade, efter uvillige Mænds Skjøn.

§ 8. Døer en Universitetslærer, der har en af de omhandlede Lokker til Brug, i Tidsrummet mellem Paaste og Michaeli, da er hans Familie ei pligtig til at fravige Lokken ferend til næste Aars April; men døer han imellem Michaeli det ene og Paaste det andet Aar, da fratrædes Lokken, naar dette sidste Aars Høst er tilendebragt, dog med Undtagelse af Bygningerne, der kunne afbenyttes til næste Paaste.

§ 9. Det skal paaligge Universitetets Dvæstor at inddrive Alt, hvad en Universitetslærer har at udrede til Universitetet af den Løkke, han bruger, og i Lighed med hvad der i § 3 er bestemt, med Hensyn til Andeel i offentlige Dnera, for Renter og Capitalafdrag at indeholde det Fornødne i Bedkommendes Gage.

§ 10. Saafremt der for de i § 1 ommeldte Anlæg og øvrige nævnte Diemed, eller for andre oprettende og under Universitetet hørende Indretninger maatte fornødiges mere eller anden Jord, end hvad dertil nu er henlagt, skal Universitetslærernes

Ret til at erholde Løkker, overensstemmende med nærværende naadigste Bestemmelse, ikke være hinderlig i, at den fornødne Jord disponeres for Diemedet, dog at den en Universitetslærer allerede tilkommende Ret med Hensyn til en bestemt Løkke forbeholdes ham.

B. At der til Underholdning for den botaniske Gartners Kær, hvis Antal bestemmes til 3de, og for 2de Heste til den botaniske Haves Driwt, skal af Løyen Gaard eller Underliggender udlægges et Stykke Jord, af omtrent 50 Maals Udstrækning, til Græsland, efter det academiske Collegiums nærmere Bestemmelse."

I dets underdanigste Indstilling om Sagen har Kirke=Departementet, — foruden at begrunde de af Samme gjorte Forandringer i Collegiets Forslag til reglementariske Bestemmelser for den omhandlede Jords Overdragelse til Universitetslærerne, — i det Væsentlige yttret Følgende:

"At det paa Løyen for Universitetets Regning drevne Jordbrug, ihvorvel noget Overflud af Samme findes i Universitetsregnskaberne, neppe har bragt Universitetscasen nogen virkelig Indtægt, maa Departementet antage efter de nu af Universitetets Forsatte afgivne bestemte Erklæringer; — skulde end nogen virkelig og klæffelig Fordeel være at hæste af et saadant Jordbrug, kan Departementet med Hensyn til den Tidsspilde og Distraction, Universitetets Fo-

resatte have antaget dermed uundgaaelig forbunden for den botaniske Gartner, til Skade for dennes egentlige Embede, — om Ansættelse af en særegen Betjent for Jordbruget kan der formeentlig ikke blive Spørgsmaal — ikke Andet end finde, at der er overveieude Grunde for, at det omhandlede Jordbrug bør ophøre; og Departementet maa saa meget mere være af denne Formening, som det fra Universitetets Side nu gjentagende er hyttret, at Anstillelsen af landoconomiske Forsøg paa Løyn ikke har svaret, og efter Omstændighederne ikke vil kunne svare til Diemedet.

De Uleiligheder, som vilde have været forbundene med Udførelsen af Collegiets ældre Forslag om, at al den ledige Jord, forommeldte 90 Maal, skulde udstyffes til Profesforløkker, — forsaavidt deraf vilde have fulgt, at den til Gartnerens Kær og den botaniske Haves Heste fornødne Fourage maatte kjøbes, muligen stundom til høi Priis — bortfalde efter dets endelige Forestilling, da de 50 Maal Jord, der ere foreslaaede at skulle udlægges til Fødsel for disse Kær og Heste, formeentlig ville være tilstrækkelige for Diemedet, og sikkre Universitetet for enhver extraordinair Udgiot i denne Henseende.

Forsaavidt angaaer det academiske Collegiums Forslag om, at Overdragelsen af Løkker til Universitetslærerne ikke for disse skal være forbunden med anden Afgiut end en forholdsmæssig Deeltagelse i de Løyn Gaard paahvilende Afgivter og onera, sijnner Departementet ikke rettere, end at Collegiet maa gives Medhold deri, at Hs. Majestæt Kong Frederik

den Sjettes Hensigt med at skjenke Løven Gaard til Universitetet ikke har været, derved at forsøge Universitetets aarlige og directe Indtægter, men alene at sikke Universitetet en Plads, hvor samtlige for dets Virksomhed fornødne Bygninger og Anlæg, derunder indbefattet den botaniske Have, kunne werde opførte og anlagte paa et arronderet Terrain, og hvor ved Siden af de Bygninger, der efter Planen skulde afgive Boliger for Universitetslærerne, tillige enhver af disse kunde erholde en Have og Jord til Fødsel for et Par Køer.

Departementet drager ikke i Tvivl, at der, saafremt denne oprindelige Plan for Anlægget af Universitets-Bygningerne m. B. var bleven befulgt, vilde de være bleven tillagt Universitetslærerne en saadan Have med Jord for et Par Køer fri for Afgift og enhver anden onus; men Departementet maa derhos være af den Formening, at den Omstændighed, at bemeldte Plan ikke blev befulgt, og det paa Forestilling fra Universitetets Forsatte, maatte have en væsentlig Indflydelse paa Spørgsmaalet om, hvorvidt og hvorledes Jord af Løven Gaards Marker skulde blive at tillægge Universitetslærerne. Noget jus quæsitum til at erholde Løffer udlagte kunne de neppe siges at have, og end mindre til at erholde Samme afgiftsfrie.

Resolutionen af 31te Marts 1815, der bestemte, at Løven Gaards Jorder skulde anvendes til Universitetets størst mulige Fordeel, og Regjeringens underdanigste Foredrag af 9de Mai næstefter, forsaavidt Samme gif ud paa, at Gaarden med Underlig-

gender maatte sælges til Bedste for Universitetets Fond, kunde saaledes ei heller siges at staae i Strid med Universitetslærernes Ret, ihvorvel der, efter Kirke-Departementets underdanigste Formening, naar hensees til den Maade, hvorpaa Universitetets Stifter Kong Frederik den Sjette havde dispenseret over Løyen, kunde være adskilligt at erindre mod Regjeringens Indstilling, og mod Resol. af 1815, forsaavidt den maa antages ogsaa at have sigtet til Salg.

Fra dette Synspunct maa det formeentlig antages, at Hs. Majestæt Kongen er gaaet ud, da han under 25de Mai 1815 ikke naadigst bifaldt fornævnte Regjeringens Indstilling, forsaavidt den gif ud paa Salg, men befalede, at der desangaacude skulde gøres nærmere Indstilling til Høiisfammes naadigste Bestemmelse, og endelig derefter under 10de Juli 1816 naadigst resolverede, at Universitetslærerne, som Følge af den oprindelige Bestemmelse, skulde være berettigede til, efterhaanden som Forpagtningerne maatte hjemfalde, deraf at erholde passende Jordlobber til Brug og Besiddelse for deres Embedstid, mod at det academiske Collegium skulde tilsvare Universitetscassen dens indtil den Tid havde Indtægt af Gaarden 1200 Rbdr. S. B. eller et dertil svarende Beløb i en forandret Pengefort.

Det har saaledes været erkjendt, at Brug og Benyttelse af Jordlobber under Løyen var et Agreement, der ikke burde betages Universitetets Lærere, og hvilket er dem tilfagt under Betingelse af, at Universitetscassen fikkes en Sum, i nuværende Penge stor 600 Spd.

Det kunde vistnok synes, som om en saadan Afgiøvt af Løyn Gaards Jorder, naar Alt, hvad der af kan falde tilbage til Løyn, er hjemfaldet og udeelt til Professorekster, ikke er høiere, end at den, fordeelt paa samtlige Lodbrugere, som derhos ifølge Resolutionens Ord maatte være og forblive frie for at svare nogensomhelst Andeel i Skatter og offentlige onera, maatte regnes for billig, og saaledes ikke i nogen Grad være følelig for Universitetslærerne, og at disse maatte siges, uagtet Afgiøvt, at nyde et, endog i pecuniair Henseende, ei uvigtigt Agerment, saameget mere, som den stipulerede samlede Afgiøvt ikke er høiere end den Sum, som Universitetet oppebar i Aaret 1816, da kun en ringe Deel af Gaardens Jord var ledig, og som saaledes blev ydet af Fæstere, der foruden denne aarlige Afgiøvt, formentlig Alle havde erlagt en større eller mindre Sum i første Indfæstning; — Noget, hvorom der ikke er Spørgsmaal med Hensyn til Universitetets Lærere.

Tages imidlertid i Betragtning, at disse ere Mænd, hos hvilke der i alt Fald kun undtagelsesviis kan forudsættes Kjendskab til Jordbrug i den Grad, at de deraf kan trække den mulige pecuniare Fordeel, ligesom og, at det er lidet overensstemmende med deres Stilling i Livet, at have Opmærksomheden henvendt paa Alt, hvad der under Bestyrrelsen af et Jordbrug, — det være stort eller lidet — maa varetages, for at denne Fordeel kan høstes, er det indlysende, at Universitetslærerne, naar Brugen af Jord virkelig for dem skulde frembyde det dem tiltænkte

Gode, og derimod ikke pecuniært Tab, ingenkunde kunne svare Afgiøt i Lighed med hvad der af Jorden muligens ellers kunde erholdes.

Efter hvad Collegiet har anført, maa Departementet antage, at Universitetslærerne ei heller kunne svare den nu bestemte Afgiøt, og at de saaledes ikke kunne finde dem tjente med at bruge Jord under Løyn paa de nuværende Betingelser, hvilket bestræftes derved, at Erfaring har viist, at ingen Universitetslærer har seet sig i Stand til at modtage nogen af de ledigblevne Løkker under Løyn.

Efter disse Omstændigheder maa Departementet være af den underdanigste Formening, at det academiske Collegiums paa Universitetets Vegne gjorte Andragende er grundet i Villighed, og ligesom Universitetets Procantaler har anbefalet Samme, saaledes finder ogsaa Departementet sig foranlediget til underdanigst at tilraade dets naadigste Indvilgelse.

I Henseende til det Tab, som derved vil forvoldes Universitetscassen, maa det, som ovenfor berørt, bemærkes, at der ved ostenævnte Resol. af 10de Juli 1816 ikkun er forbeholdt denne en Indtægt af 600 Spd. af Løyn Gaard, medens ifølge Resolutionen samtlige Statter og Afgiøter, derunder tillige indbefattet medgaaende Omkostninger ved Bearbejdning m. B., maae afholdes af Universitetscassen.

Antages den Deel af bemeldte Statter m. B. samt andre Udgiøter ved Løyn, som ved et forandret Arrangement ikke længere ville falde Universitetscassen tillast, at ville udgjøre omtrent 200 Sp. aarlig, og dertil regnes et Beløb af 103 Spd. 108 ff.

der, som Afgiøvt og Grundleie af Jord og Huse, der ingenstunde ville falde tilbage til Leyen Gaard, efter Udvisende af en af Universitetets Dvæstorat meddeelt og dette Foredrag vedlagt Opgave, fremdeles vil tilflyde Universitetsskassen, bliver der tilbage en Sum af i det Høieste 300 Spd. aarlig, som kan siges at gaae tabt for Universitetet. Men, ligesom Formindsstelsen i Indtægter vil foregaae successivt i et langt Tidrum, saa at den aldeles ikke kan antages at vilde blive seelig for Universitetet, saaledes kan Departementet ikke ansee hiin Sum, om den end strax for det Hele skulde savnes, at være af den Betydenhed, at der fra Hensyn til Samme burde hentes nogen Betænkelse eller væsentlig Indvending mod en med den oprindelige Plan analog Disposition af Leyen Gaard, som af Universitetets Foresatte er anset at ville bidrage væsentligen til Universitetslærernes Beldære under deres videnskabelige Syssler, og derigjennem maa antages at ville befordre selve Universitetets Lær.”

Den botaniske Hauge.

Da i Maret 1814 den botaniske Gartner, Johan Siebke, (udnævnt i 1813) hertil var ankommen, bleve strax nogle forberedende Arbejder udforte og Anlægget af den botaniske Hauge det følgende Aar paabegyndt, i det den ved Baaningshusene paa Leyen forhen værende Hauge blev betydeligen udvidet mod Øst, Syd og Vest, saa at den tilligemed Tomten, hvorpaa Bygningerne ere belig-

gende indtager et Areal af 75 Maal Jord, ved Hønsene temmelig høitliggende med Afhældning mod S, Syd og Vest. Jordbunden bestaaer især af Leer og Allunskiefer, blandede med Muldjord, hvortil i de mere høitliggende Dele kommer en Mængde frie Svovelsyre, frembragt ved forvittret Svovelskies. Jordblandinger i Forening med Meerkalk og Sand samt tilstrækkelig Gjødning have derfor stadigen været anvendte til at forbedre Jorden.

For at skaffe Haugen Lye for Vindene, er rundt om, langs med det ovalt om Haugen løbende Stakitværk, inden og udenfor samme, plantet Træer, fleest mod Nord og Nordøst, ligesaa er omtrent midt i Haugen plantet en Birkelund paa en Bakke, som ei var beqvem til anden Cultur. Allerede i Mai 1815, da Gartneren var flyttet til Gaarden, bleve de tvende Systemer for de perennerende og anuelle Planter anlagte. Senere skred Arbeidet saaledes fremad, at Haugen i 1818 var fuldstændigen anlagt.

Haugen er nu inddeelt i følgende 9 Hovedafdelinger:

1) Zirrplante = Dvarteret, omgivet af Frugttræer, udenom hvilke ere Alleer af 60 á 70 aarige Levtræer.

2) Det perennerende System, eller Dvarteret for de fleeraarige Planter, der ei høre til Træarterne. I dette Dvarter have i de sidste Aar floreret omtrent 1000 Planter, der ere ordnede efter Linnés System og forsynede med malede Nummerpinder, saa at de Studerende ved Hjælp af dem og Haugens systematiske Catalog selv kunne vejlede sig.

3 og 4) Det eenaarige og toaarige System, eller Dvartererne for de eenaarige og toaarige Planter, hvis Antal i de senere Aar har været omtrent 1300.

5) Drivhuus=Dvarteret, eller Driverie=Pladsen. Her findes to Drivhuuse, et større og et mindre. Det første, opført i Aarene 1817—1819, af Grundmuur, er 60 Alne langt og 18 Alne bredt, og deles i Midten ved en to Alne bred Gang, saa at den ene Halvdeel af Huset, hvis Façade vender mod Sydost, danner det egentlige Drivhuus, medens Husets anden Halvdeel med Façaden mod Nordvest er indrettet til flere Værelser, deels til Bolig for Gartner=Evenden og Gartner=Drengene, deels til Potte=Jord og Material=Kammer. Under samme ere gode Kjældere. Det egentlige Drivhuus er deelt i tre Rum: et Conserveerhuus eller Frigidarium, et Capshuus eller Tepidarium, og et Varmehuus eller Calidarium, hvilke alle ere forsynede med saavel perpendiculart staaende som straaliggende og dobbelte Vinduer, hvori omtrent 9000 Glas=runder. Det mindre Drivhuus, liggende noget lavere foran det større, 24 Alne langt og 9 Alne bredt, er i 1825 opført af Træ og rappet, samt deelt i 2 Afdelinger, nemlig et Calidarium og et Frigidarium. En paatænkt, men af Mangel paa Resourcer ikke istandbragt Forlængelse af dette tiltrænges nu høiligen, da den store Mængde Drivhuusplanter nu med stor Banffelighed rummes i de Localer, som havees.

Paa Driverie=Pladsen findes desuden Drivcas=

ser, Mistbænke og Drivbede, i hvilke plantes og op-
elskes saadanne Værter, som fordre en høiere Tem-
peratur end den, som gives i fri og kold Jord.

6) Frugttræ=Qvarteret, hvori findes
omtrent 200 forædlede Frugttræer af forskjellige
Slags, foruden Buskværter.

Imellem dette og Drivhuus=Qvarteret er et iso-
leret Partie, bestaaende af tvende Damme, een rund
og een firkantet, forsynede med Vandplanter og om-
plantede med Træer.

7) Arboretum eller Træsystemet, hvori
plantes de til Systemet henhørende Træer og Busk-
værter, som kunne udholde Climaet. Disse ere all-
gevel ikke systematisk ordnede, men i visse forskjøn-
nende Grupper, passende for deres Vegetation.

8) Træeskolen, hvori saaes Frøe af inden-
og udenlandske Træer og Buskværter, ligesom ogsaa
deri sættes Stiklinger og Rodstuds til Opelstning og
Formerelse, samt lægges Kjærner og Stene af Frugt-
træer til Forædling og Udplantning. I de senere
Aar ere dog de fleste Træfrøerarter saae i Kasser,
da den frosne Jord (Tælen) om Foraaret hyppig
skyder de unge Træplanter op.

9) Det oeconomiske Qvarteret, hvori
dyrkes de Planter, som have især oekonomisk og me-
dicinsk Anvendelse, hvad enten de ere annuelle eller
perennerende. En Mængde Frøerter, hvis Dyrk-
ning ved Forsøg har vist sig at være hensigtsmæs-
sig, er ved det Kongl. Selskab for Norges Vel ble-
ven uddeelt til Landalmuen.

Haugens Forsyning med Planter og Frøerter

skyldes, især i de første Aar, forstørstedelen Forstans-
derne for den botaniske Hauge i Kjøbenhavn, Pro-
fessor Hornemann, og den botaniske Gartner
Holbøll. Førend Drivhusene kom istand tabtes
imidlertid flere sjeldne Planter, formedelst Mangel
paa et passende Sted til Opbevaring, og deriblandt
en Samling af unge Planter, opelskede af Frøe og
hjemsendte af Botanikeren, Professor Smith. I de
senere Aar har Haugen ogsaa erholdt en Deel Plan-
ter og Frøesorter ved de Studerende, som have fo-
retaget naturvidenskabelige Reiser i Norge, med Un-
derstøttelse af de af Storchtinget bevilgede Stipen-
dier. Saaledes er i de sidste 2 á 3 Aar den stør-
ste Deel af den norske Flora paa denne Maade
indbragt i Hagen, i Sommeren 1835 den alpine Flo-
ra fra Dovre. Lector Blytt hjembragte derhos fra
sin Udenlandsreise i Aarene 1829—1832 henved 1000
sydeuropæiske Frøesorter, især pyrenæiske, og den
bot. Gartner Siebke hjembragte ligeledes, fra en
Reise til Kjøbenhavn og Hamborg i Sommeren 1834,
en Samling af omtrent 1000 Arter, som ferhen sav-
nedes, iblandt hvilke en stor Mængde Træesorter og
Buskarter. Antallet af de Planter, som nu dyrkes
i Hagen er omtrent 7000 (i 1835—7125).

I Aaret 1823 udgav Prof. Nathke en Catalog over
Haugens Planter, under Titel: *Enumeratio Plantarum
Horti Botanici Universitatis Regiæ Fredericianæ
Christianiensis, Christianiæ 1823. 8vo. Et Exem-
plar af denne, hvori aarligen tilføies de Planter, som
komme til, og hvoraf de udslettes, som dør ud, er
Haugens Hovedcatalog. Exemplarer af denne, hvori*

de fornødne Forandringer skriftligen ere bemærkede, sendes aarligen til de botaniske Hauge i fremmede Lande, med hvilke vor Hauge staaer i Forbindelse. Herved bliver Haugens Gavn paa en hensigtsmæssig Maade bekendtgjorte, og efter Omstændighederne afhjulpne.

Samlingen af tørrede Planter er ogsaa i de senere Aar bleven forøget, foruden ved de pag. 11 anførte Gaver, ogsaa ved en sjelden og riig Gave af asiatiske Planter fra Dr. Wallich, Intendant ved det engelsk-ostindiske Compagnies Hauge i Calcutta, og næsten hele den nordste Flora ved de Studerende, som have erholdt Stipendier til naturvidenskabelige Reiser i Norge.

Haugen har ogsaa et botanisk Bibliothek, som især i de senere Aar er bleven betydeligen forøget, blandt andet ved Indkjøb paa Auction efter Prof. Golsman i Kjøbenhavn for omtrent 200 Spd.

Foruden den Gavn, Haugen stifter ifølge sin Bestemmelse, fortjener ogsaa at omtales den store Indflydelse, den har havt til at fremme Haugebyrking, ikke alene i Christianias Omegn, men ogsaa i fjernere Dele af Riget, deels ved sit Exempel, deels ved den lettede Afgang til at erholde allehaande Haugevarter, deels ved de unge Mennesker, som ved Haugen ere oplærte. Saaledes vides 3 af Haugens forhenværende Gartnersvende at have nedsat sig som

Handelsgartnere, nemlig Jensen og Møller i Christiania, og Mohr i Bergen, ligesom ogsaa andre ved Haugen dannede og udlærte unge Mennesker have andetsteds nedsat sig som Handelsgartnere, som Hermansen i Trondhjem, Andreas Nyqvist i Moss o. s. v.

Af Træer og Buskvarter til Aulagets Forskjønelse ere fra Haugen indtil Udgangen af 1835 udsolgte omtrent 9000 Stykker.

Collegium academicum 1824—1835.

Som Supplement til den i 1ste B. Pag. 46 meddeelte Efterretning om Universitetets Bestyrelse, leveres her en Fortegnelse over Collegiets Medlemmer i ovenanførte Tidrum, hvorhos bemærkes, at de med særegne Typer trykte Navne betegne dem, som i vedkommende Dvartaler have, ifølge Fundatsens § 16, fungeret som Procantsler. Fundatsens Bestemmelse i § 14 om, at Procantsler skal have Forsædet i Collegiet, er nemlig hidtil ikke bragt i Udøvelse, da Procantsleren — formedelt Cantslerens stadige Ophold i Sverige, — ifølge Fund. § 3, stedsse har fungeret som Cantsler.

	Decanus i det theol. Facultet.	Decanus i det jurid. Facultet.	Decanus i det med. Facultet.	Decanus i det philos. Facult.	Professorer af det philosophiske Facultet.	
1824	4de Dv. Hersleb	Lange	Thulstrup	Sverdrup	Nasmusen	Platon.
	1Dv. —	—	Thulstrup	Nasmusen	Nathke	—
1825	2Dv. Hersleb	—	—	—	—	—
	3Dv. Stenersen	Lange	—	—	—	—
1826	4Dv. —	Steenbuch	Thulstrup	Sverdrup	—	Keyser.
	1Dv. —	—	Thulstrup	Hansteen	Esmark	—
1826	2Dv. Stenersen	—	Sorensen	—	—	—
	3Dv. Hersleb.	Steenbuch	—	—	—	—
1827	4Dv. —	—	—	Hansteen	—	Steenbloch.
	1Dv. Stenersen*)	Rect. Hjelm*)	Sorensen	Keyser	Bugge	—
1827	2Dv. —	—	—	Keyser	—	—
	3Dv. Stenersen	Steenbuch	—	—	—	—
1828	4Dv. —	—	—	Keyser	—	C. Holmboe.
	1Dv. —	—	Sorensen	Nathke	Lundh	—
1828	2Dv. Stenersen	Keyser**)	Holst	—	—	—

*) Da Professorene Hersleb og Steenbuch vare Medlemmer af Stortinget i 1827, tiltraadte Stenersen Collegiet i Herslebs Sted, og i Steenbuchs Sted blev Lector Hjelm constitueret.

**) Professor Keyser blev constitueret i Prof. Steenbuchs Sted, saalange det overordentlige Storting varede.

	theol. Facultet.	jurid. Facultet.	med. Facultet.	phil. Facultet.		
1828	3Dv. Hersleb	Keyser	—	Keyser*)	—	—
	4Dv. —	—	—	Rathke	Steenbloch**)	Moller.
1829	1Dv. —	Steenbuch	Holst	Keyser	Bugge***)	—
	2Dv. Hersleb	—	—	—	—	—
	3Dv. Stenersen	Steenbuch	—	—	—	—
	4Dv. —	—	—	Keyser	—	Everdrup.
1830	1Dv. —	—	Holst	E. Holmboe	Steenbloch	—
	2Dv. Stenersen	—	Skjelderup	—	—	—
	3Dv. Hersleb	Steenbuch	—	—	—	—
	4Dv. —	—	—	E. Holmboe	—	Hansteen.
1831	1Dv. —	—	Skjelderup	Lundh	Rathke	—
	2Dv. Hersleb	—	—	—	—	—
	3Dv. Stenersen	Steenbuch	—	—	—	—
	4Dv. —	—	—	Lundh	—	Bugge.
1832	1Dv. —	—	Skjelderup	Keyser	Everdrup	—
	2Dv. Stenersen	—	Stenersen	—	—	—

*) Det Tilfælde indtraf, at Procantsleren, der ellers fungerede som Cantsler, foretog en Udenlandsreise, hvorfor Prof. Rathke, som aldts Decanus, udtraadte, for at fungere som Cantsler. I lignende Tilfælde skal for Eftertiden, ifølge Kongl. Resol. af 1ste Sept. 1828, Biskoppen over Agershuus Stift fungere som Cantsler.

**) Valgt for et Kvartal, medens Lundh var fraværende paa en Reise.

**) Prof. Esmark var først valgt, men blev efter nogle Ugers Function fritagen formedelsi Svagelighed.

	theol. Facultet.	jurid. Facultet.	med. Facultet.	phil. Facultet.		
1832	3Dv. Hersleb.	Steenbuch	—	—	—	—
	1Dv. —	—	—	Keyser	—	Lundh
1833	1Dv. —	—	Sörensen	Hansteen	Rathke	—
	2Dv. Hersleb	—	Thulstrup	—	—	—
	3Dv. Stenersen	Steenbuch	—	—	—	—
	4Dv. —	—	—	Hansteen	—	Steenbloch.
1834	1Dv. —	—	Thulstrup	E. Holmboe	Keyser	—
	2Dv. Stenersen	—	Holst	—	—	—
	3Dv. Hersleb	Steenbuch	—	—	—	—
	4Dv. —	Mozfeldt	—	C. Holmboe	—	Mesfell
1835	1Dv. —	—	Holst	Rathke	B. Holmboe	—
	2Dv. Hersleb	—	—	—	—	—
	3Dv. —	Motzfeldt	—	—	—	—
	4Dv. —	Steenbuch	—	Rathke	—	Reilhau.

Fortegnelse

over de Studerende, som ved det norske Universitet have underkafstet sig Examen artium i Aarene 1813—1832, med Tilføielse af de Charakterer, de have erholdt ved samme og følgende Examina, samt deres Stilling ved Udgangen af 1835, forsaavidt de da vare i Embedsstilling.

Udg. kan, i det han overgiver denne Fortegnelse til Pressen, ikke undlade at bemærke, at han, uagtet al anvendt Omhyggelighed, dog ei tør være forvisset om, at ingen Feil har indsneget sig, hvilket meget vanskelige kan undgaaes, hvor saa mange enkelte Bogstaver og Tal stilles sammen. Han tillæder sig derfor at anmode Enhver, som maatte opdage nogen Feiltagelse i den, velvilligen at underrette ham derom, hvorefter Rettelsen skal blive indført i et følgende Hæfte.

Med Hensyn til den Orden, hvori Candidaternes Navne ere anførte, har han fulgt Examensprotocollerne og de efter Examina artium trykte Lister, hvori de, næst den chronologiske Orden, fra 1813—1823 ere ordnede efter Examenscharaktererne ved Ex. art., fra 1824—1832 alfabetaisk.

I den Rubrik, som angiver Faderens Stilling, have Bogstaverne følgende Betydning.

C. — Civile Embedsmænd.

G. — Geistlige Do.

H. — Handlende, Haandværkere, Værksciere, Skipperer m. fl.

L. — Landmænd.

Mc. — Læger og Apothekere.

Mt. — Militaire.

Sk. — Skolemænd: Professore, Rectorer m. fl.

Un. — Underordnede Betjenter, saasom Klokkere, Lensmænd, Undertoldbetjenter, Brugsforvaltere, Organister m. fl.

I Rubriken, som angiver Dimissionen, have Tegnene følgende Betydning:

B. — Bergens lærde Skole.

Cx. — Christianias Do.

Cd. — Christiansands Do.

D. — Drammens Do.

F. — Frederikshalds Do.

Sk. — Skiens Do.

St. — Stavangers Do.

Th. — Thronhjems Do.

M. — Overlærer Møllers Institut i Christiania.

Tn. — Tentamen ved en eller anden Skole.

Pr. — Privat Dimission.

I Charakter-Rubrikerne have Tallene følgende Betydning:

1 betyder Laudabilis præ ceteris ved de to første Examina, og ved Embedseramina ligeledes Udmærkelse, men denne har ved den theol. Examen været udtrykt: Laudabilis et quidem egregie, ved den philologiske som i 1ste B. p. 336 anført, ved de øvrige paa forskjellige Maader.

2 — Laudabilis.

3 — Haud illaudabilis.

4 — Non contemnendus.

* — at Charakteren har et Tillæg, oftest: ob specimen scriptum.

I Embedseramens-Rubriken:

Br. — Bergeramen.

jur. — juridisk Examen.

m. — medicinsk Do.

ph. — philologisk Do.

pr. — pharmaceutisk Do.

th. — theologisk Do.

= — betegner i Mars-Rubrikerne det samme Aar som ovenfor.

Hvad Rubriken for den practiske Embedseramen angaaer, da findes der kun anførte Theologer og Jurister, for de førstes Bedkommende blot de, som her ved Universitetet have underkastet sig homiletisk Prø-

Candidaternes Navne.	Fadere- rens Stil- ling.	Dis- mit- teret af	Examen artium		Examen philologico- philosophic.	
			Aar	Cha- racter	Aar	Char.
Nas, John		Th.	1813	2	1815	2
Bernhoft, Sorgen	Mt.	Th.	—	2	1814	2
Frelsch, Jens Lyster	Mt.	=	—	2	—	1
Niddervold, Hans	H.	Ca.	—	2	—	2
Bull, Christian	G.	=	—	2	—	1
Sanne, Claus Michael	H.	Ed.	—	2	—	3
Wang, Peter Munch	G.	Ca.	—	2	1816	2
Poppe, Frederik Wilhelm	Un.	=	—	2	—	
Wedege, Johannes	G.	Th.	—	2	1816	2
Petersen, Sigwardt Emil	Mc.	Ed.	—	3	1814	3
Arbo, Christian Frederik	Un.	Ca.	—	3	—	3
Keyser, Johan	G.	Ed.	—	3	—	3
Arneberg, Ulrik Frederik Christian	G.	Ca.	—	3	—	3

ve (Dimisprædiken). I de øvrige Embedsfag afholdes ved Univ. ingen med sær skilt Charakter betegneth practist Prøve.

Nabne Rum i Examensrubrikerne betegne, at Bedkommende ei har taget den respective Examen, i de øvrige Rubriker manglende Oplysninger, hvilke med Erkjendtlighed modtages af Enhver, som vil være uleiligt med at meddele dem.

I sidste Rubrik har Udg., foruden deres Stilling, som ere Embedsmænd, tilføiet ogsaa enkelte Andres Stilling, naar den var ham bekjendt. Fuldstændighed i denne Rubrik, hvilken formeentligen vilde have interesseret Mange, har han ei seet sig istand til at bringe tilveie.

Embedsexamen				Fød.	Stilling ved Udgangen af 1835
Theoretist		Practist			
Åar	Char.	Åar	Char.		
1818	th. 1	1818	2	1793	Sognepræst til Gjerrestad.
-	th. 2	1819	3	1794	Sognepræst til Uttersøen.
				1795	Rector ved Frederikshalds Skole.
1819	th. 2	1819	2	1795	Sognepræst i Frederikshald.
1818	th. 2	1818	2	1791	Sognepræst til Waagen.
				1796	
				1792	
				1794	Død, som Lærer ved Søecadetcorpset.
1818	th. 3	1818	3	1795	Sognepræst til Næsset.
1821	m. 3			1796	Amtsphysicus i Smaalehnene.
				1791	Overlærer ved Drammens Skole.
1820	m. 2			1795	Stadsphysicus i Trondhjem.
1822	th. 3*	1822	2	1795	Død, som Provst.

Candidaternes Navne.	Fæde- rens Stil- ling.	Di- mit- teret af	Examen artium.		Examen philologico- philosophic.	
			Mar	Char.	Mar	Char.
Knoph, Jens Esfendrop	C.	Th.	-	3	-	2
Sandberg, Johannes	G.	Ca.	-	3	-	4
Schrøeter, Jens Frederik	G.	"	-	3	-	3
Smith, Johannes		Ed.	-	3	-	3
Ebbell, Clemens	C.	Ed.	-	4	-	
Hofgaard, Andreas	H.	Pr.	1814	1	-	
Holmboe, Christopher Andreas	G.	Ca.	-	2	1816	1
Bye, Mathias Andreas	St.	Th.	-	2	-	2
Krag, Hans P. Schmitter	G.	Th.	1814	2	1817	2
Echhoff, Mathias Chr.an	Mc	Ca.	-	2	1816	1
Holmboe, Bernt Michael	G.	Ca.	-	2	-	1
Lange, Otto Vincens	G.	"	-	2	-	2
Hansen, Mauris Christoph.	G.	"	-	2	-	1
Nieck, Jacob	H.	B.	-	2	-	1
Dahl, Johan Koren	Mt.	"	-	2	-	3
Hausmann, Frd. Christian	Mc.	Ca.	-	2	-	2
Lange, Hans Nicolai	G.	"	-	3	-	3
Hysing, Ahlert	G.	B.	"	3	-	2
Blix, John Gill	C.	Ca.	-	3	-	2
Delphin, Jens Christoph.	H.	"	-	3	1815	2
Frimann, Johan Cold	G.	Th.	-	3	1818	3
Feganger, Hans Christopher	G.	Ca.	-	3	-	3
Krabbe, Frederik Christian	Mt.	Pr.	-	3	-	
Keuser, Christian Nicolai	G.	Ed.	-	3	1816	2
Stern, Johan Lauris	Un.	"	-	4	1816	2
Lassen, Poul Brodahl	G.	"	-	4	-	3
Bugge, Soren Bruun	G.	Th.	1815	2	1816	1
Mubert, Johan Andreas	Mt.	Ca.	-	2	1818	2

Embedseramen				Fød.	Stilling ved Udgangen af 1835.
Theoretisk		Practisk			
Åar.	Char.	Åar	Char.		
1824	m. 3			1792	Død, som Læge.
1818	th. 3	1818	3	1795	Sognepræst til Skibtoved.
1818	th. 2	1818	3		Død, som Præst.
				1795	
				1796	
				1796	Død, som Bibliotheksecretaire.
1818	th. 1			1796	Professør ved Universitetet.
				1796	Const. Rector ved Christian-
					sands Skole.
1819	th. 3	1819	3	1794	Sognepræst i Waage, Provst.
=	th. 2	1819	2	1792	Sognepræst i Waaler, Provst.
				1795	Professør ved Universitetet.
				1797	Toldcasferer i Arendal.
				1794	Overtlærer ved Kongsbergs Skole, Bestyrer.
1818	jur. 2	1818	2	1797	Justitssecretaire i Høiesteret.
=	jur. 3	1819	3	1792	Død.
1818	th. 3	1818	2	1795	Sognepræst i Lund i Chr.d., Provst.
=	jur. 3			1795	Catechet i Drammen.
1832	th. 2	1832	2		
1819	th. 2			1793	Overtlærer, ved Laurvigs Skole, Bestyrer.
1818	jur. 3	1819	3	1797	Auditeur i Søetaten.
=	jur. 2	1819	3	1795	Stiftsøverretssassessor i Bergen.
				1793	Depart. Fuldmægtig.
				1793	
				1796	
1822	th. 2			1798	Sognepræst i Tveed.
1823	m. 3			1798	Død, som Corpselege.
1819	th. 3			1795	Sognepræst til Undal, Provst.
1820	ph. 2			1798	Rector ved Christianiæ Skole.
1826	ph. 1			1800	Død, som Conrector.

Candidaternes Navne.	Faderens Stil: ling.	Di: mit: teret af	Examen artium		Examen philologico- philosophic.	
			Mar	Char	Mar	Char
Schydth, Christian Lottrup	C.	B.	1815	2	1816	1
v. d. Pippe, Jacob	H.	B.	-	2	-	2
Gude, Johan Henrik	G.	Ca.	-	3	-	2
Rosø, Hans Christian	G.	Ed.	-	3	-	2
Schydth, Niels C. Ryberg	C.	B.	-	3	-	2
Engelschøn, Andreas	H.	Ed.	-	4	-	2
Bech, Thomas	G.	Pr.	-	4	1817	3
Bibe, Johan Christian	Mt.	Ca.	1816	2	1818	2
Nabel, Peder Paveis	G.	B.	-	2	1818	2
Müller, Johan Conrad	H.	-	-	2	1819	3
Schenck, Bernt Wilhelm	Mc.	Ca.	-	3	-	2
Meinichen, Erik Røring	C.	Th.	-	3	1818	3
Hjort, Jens Johan	C.	Ca.	-	3	-	1
Dahl, Jens Jacob	L.	Pr.	-	3	-	3
Meinichen, Peter Bredal	C.	Th.	-	3	1819	3
Lambrechts, Gabriel	C.	B.	-	3	1818	3
Ingjer, Theodor C. Krog	Mt.	Ca.	-	3	-	3
Bibe, Peter Nordal	Mt.	Th.	-	3	-	3
Keilhau, Mathias Baltaz.	G.	Ca.	-	3	1817	2
Kjeldahl, Hans	G.	Th.	-	3	1818	2
Jørgensen, Simon	L.	Ca.	-	3	1817	2
Krefting, Peder Bernt	C.	B.	-	3	1820	3
Debes, Jens Lauris	C.	Ca.	-	3	1818	2
Greve, Arnt Wittendorph	L.	B.	-	3	1817	3
Schive, Søren	G.	Pr.	-	3	1818	3
Monrad, Johan Frederik	Mc.	B.	-	3	1818	3
Frellsen, Peter	H.	Ed.	-	4	1822	4
Stub, Johan W. Heiberg	G.	Th.	-	4	-	

Embedsramen				Fod.	Stilling ved Udgangen af 1835.
Theoretisk		Practisk			
Åar	Char.	Åar	Char.		
1820	th. 1	1820	3	1798	Garnisonspræst i Christiania, Hofprædikant.
1819	th. 2			1797	Stiftsprovst i Christiansand.
1819	th. 3	1819	2	1795	Sognepræst til Nygge.
1818	th. 3	1819	3	1797	Sognepræst til Holme.
				1796	Død, som Student.
1819	jur. 3	1819	4	1796	Overretsprocurator i Christ.sand.
		1830	3		
1820	th. 3	1821	2	1798	Sognepræst til Tjolling, Provst.
1820	th. 2	1821	2	1799	Sognepræst til Gusdal, Provst.
1821	tg. 3	1821	2	1795	Sognepræst til Land, Provst.
				1796	
				1798	Død, som Student.
1824	jur. 3	1827	2	1798	Bureauchef.
1822	m. 2			1798	Brigadelæge, Doct. med.
1823	th. 2	1823	3	1796	Død, som Præst.
				1795	Inspecteur ved Rigshospitalet.
1819	jur. 2	1819	4	1797	Underretsprocurator i Chr.ania.
		1820	4		
		1825	4		
1822	th. 3	1822	3	1798	Sognepræst i Gjerdrum.
1823	th. 4			1795	Død, som Præst.
1821	Br. 2			1797	Profesor ved Universitetet.
1821	th. 3	1821	3	1796	Sognepræst til Overhalden.
1823	jur. 3	1823	4	1796	Underretsprocur. i Grevskaberne.
		1825	3		
				1799	Død, som Student.
1823	th. 2	1823	3	1795	Sognepræst i Solum.
1821	th. 3	1821	2	1798	Res. Cap. til Domkirke i Bergen.
1822	th. 4	1822	3	1795	Sognepræst i Lind.
1821	jur. 2 ^e	1821	4	1799	Depart. Fuldm., Kammerjunker.
1826	m. 3de Char			1797	Districtslæge i Østerdalen.
				1794	Død 1818.

Candidaternes Navne.	Fabe- rens Stil- ling.	Di- mit- teret af	Examen artium.		Examen philologic- philosophic.	
			Mar	Char.	Mar	Char.
Petersen, H. Hr. Tybring.	Mc.	Ed.	-	4	1818	3
Hammer, Abraham	L.	Ca.	1817	2	1818	1
Vogt, Niels Nielsen	C.	-	-	2	1819	2
Veckel, Frans	Mc.	-	-	3	1818	2
Hansen, Martin	-	-	-	3	1818	2
Hansen, Johannes	H.	-	-	3	1820	3
Delphin, Jens Christian	H.	-	-	3	1819	2
Petersen, Lars Peter	Un.	-	-	3	1819	2
Schaffer, Henrik Ernst	H.	-	-	3	-	2
Hansen, Frederik Christian	C.	Ed.	-	3	1818	2
Beylegaard, W. Lembach	H.	-	-	3	1819	2
Cormontan, Even Meldahl	G.	-	-	3	-	3
Ekjelderup						
Klinthoug, E. Chr. Krogh	Mt.	Ed.	-	3	1820	3
Heiberg, Christen	H.	B.	-	3	1818	1
Fangen, Anten Wilhelm	Mt	Ed.	-	3	-	2
Stabell, Lars Bastian	C.	Pr.	-	3	1820	2
Ridder Lieut.						
Kildal, Simon Nicolai	G.	B.	-	3	1818	3
Thaulow, Johan Gottlieb	G.	Pr.	-	3	1824	3
Smith, Peter Hersleb	H.	Ed.	-	3	1818	2
Thoresen, Joh. Schjoberg	H.	Ca.	-	3	1819	3
Tullin, Christ. Braunm.	H.	Pr.	-	3	-	3
Voock, Christ. Pet. Bianco	Mt.	Pr.	-	3	1823	3
Stenersen, Gab. Hofgaard	L.	Ca.	-	4	1818	3
Petersen, Christian	Un.	Ca.	1818	2	1819	1
Trampe, Adam Johan Fre- derik, Greve	C.	Th.	-	2	-	2
Rassen, Christian	C.	B.	-	2	-	2
Hjelm, Claus Winther	L.	Pr.	-	2	-	2
Blir, Hans Peter	C.	Ca.	-	2	1820	2
Reyser, Frederik Wilhelm	G.	Ed.	-	2	1819	2
Greve, Johan Frigner	L.	B.	-	2	1820	2

Embeds-examen.				Født.	Stilling ved Udgangen af 1835.
Theoretisk		Practisk			
Åar	Char.	Åar	Char.		
1830	jur. 4	1833	4	1799	Politiefuldmægtig i Christiania.
1832	3	1834	4		
	"			1797	Død, som Student.
1823	th. 2	1824	2	1798	Sognepræst til Findaas.
1825	m. 3			1798	Corpslæge i 2den Ng. Brigade
1821	jur. 2	1822	2	1800	Expeditionssecrétaire.
1826	m. 3			1796	Statsphysicus i Christianssand.
1828	th. 2	1823	2	1799	Res. Cap. til Ringsager.
1823	th. 2	1823	2	1798	Sognepræst til Søndre Durdal.
				1794	Beslyrer af Borgereskolen i Chr.a.
1821	jur. 3	1824	4	1799	Foged i Laurvig.
1823	th. 2	1823	3	1799	Sognepræst i Hurdalen.
1824	th. 3	1825	2	1798	Sognepræst til Bedstaden.
1826	m. 3			1799	Død, som Candidat.
1822	m. 2			1799	Lector ved Univer., Doct. med.
	th. 1	1822	2	1799	Sognepræst i Biri.
1821	jur. 3	1823	3	1798	Amtmand i Nordlandene.
1822	" 2				
1822	th. 3	1822	3	1796	Sognep. til Trondenes, Provst.
1827	th. 3*	1827	3	1797	Sognepræst til Hjelmsland.
1821	jur. 2	1824	2	1799	Protocolsecrétaire i Høiesteret.
1829	jur. 3	1831	4	1798	Depart. Fuldmægtig.
				1799	Død, som Cornet i svensk Tjen.
1824	m. 3			1798	Lector i Veterinærvidenskaben.
1824	th. 2	1824	3	1798	Sognepræst til Esverum.
1823	th. 2	1825	2	1801	Sognepræst til Byenæsset.
1821	jur. 3	1822	3	1798	Amtmand i n. Trondhjems Amt.
1822	" 3				
				1800	Professor ved Univ. i Bonn.
1823	jur. 1	1823	2	1797	Professor ved Universitetet.
				1802	Død, som Student.
				1800	Underbibliothekar ved Univ. Bibl.
1823	th. 2	1823	3	1799	Sognepræst til Sund.

Candidaternes Navne.	Fæde- rens Stil- ling.	Di- mit- teret af	Examen artium		Examen philosophico- philosophic.	
			Var	Char.	Var	Char.
Holmboe, Hans	G.	Th.	1818	3	1821	1
Steen, Halvor	L.	Pr.	-	3	1820	2
Rasfon, Peder Carl	L.	Ca.	-	3	1819	2
Schmidt, Carl Christoph.	H.	Ed.	-	3	1819	2
Flood, Nicolai Benjamin	H.	Pr.	-	3	1822	3
Struet, Johan Peter	Un.	B.	-	3	1819	2
Mersch, Claus	H.	Ed.	-	3	-	3
Nyroy, Christopher	H.	"	-	3		
Wolff, Simon Dlaus	G.	B.	-	3	1823	2
Aschoug, Jens Bierch	G.	Pr.	-	3	1820	3
Hammer, Julius Ch.stoph.	Mt.	B.	-	4	1822	3
Jrgens, Ole	G.	"	-	4		
Jørgensen, Jochum	L.	Pr.	-	4	1822	4
Heidenreich, Johan Erik	G.	Pr.	-	4	1820	3
Stub, Jens Kroz	G.	Pr.	1819	4	1820	2
Holmboe, H. Anker, Lieut.	G.	Pr.	1819	2	-	1
Gjer, Magnus Andreas	St.	Ed.	-	2	1824	2
Sandborg, Hans Emaus	G.	Th.	-	3	1820	2
Bugge, Jochum	G.	Th.	-	3	-	2
Bull, Andreas Christian	G.	"	-	3	1822	1
Isaachsen, D. P. Christian	H.	Ed.	-	3	1820	2
Støren, Christoph. Wesfet	G.	Ca.	-	3	1821	2
Kode, Frederik	Mt.	Pr.	-	3	1820	2
Otterbeck, Jens Hovland	H.	Ca.	-	3	1821	2
Beskesen, Bernt Tobias	H.	Ed.	-	3	1823	3
Rasfon, August Frederik	L.	Ca.	-	3	1820	3
Pie, Andreas	G.	Th.	-	3	-	2

Embedsramen.				Fød.	Stilling ved Udgangen af 1835.
Theoretisk		Practisk			
Åar	Char.	Åar	Char.		
1829	ph. 2			1798	Rector ved Bergens Skole.
1823	th. 2*	1825	2	1799	Ref. Cap. til Wang paa Hedemr.
1822	jur. 2	1823	3	1798	Høiesteretsadvocat.
		1824	3		
		1827	2		
1825	jur. 3	1826	2	1798	Politiefuldm. m m. i Christ.sand.
1825	th. 3*	1825	3	1798	Sognepræst til Stadsbygden.
				1802	Død 1819.
1822	jur. 2	1825	3	1801	Protocolsecretaire i Høiesteret.
		1830	3		
				1800	Død.
1825	th. 3	1825	2	1796	Sognepræst til Urskog.
1824	th. 3	1824	2	1799	Ref. Cap. til Rakkestad.
-	th. 3*			1798	Sognepræst til Houg.
				1799	
				1797	
1823	th. 3	1823	3	1798	Sognepræst til Åskim.
1823	th. 3	1823	3	1797	Sognepræst til Sigdal.
1829	ph. 3*			1798	Adjunct ved Fred.halvs Skole.
1823	th. 2	1823	3	1801	Sognepræst til Seufde.
1826	th. 2	1826	2	1798	Do. til Selboe.
1824	th. 2	1824	3	1800	Do. til Tingvold.
1823	th. 1	1824	3	1798	Ref. Cap. til Støren.
1824	jur. 3	1828	3	1802	Underrettsprocurator i Lister og Mandals Amt.
1824	th. 3	1824	3	1797	Død, som Præst.
1824	th. 2	1824	2	1800	Sognepræst til Gjerpen, Provst.
1824	th. 2	1824	3*	1801	Do. til Anneboe.
1824	th. 2	1824	2	1802	Do. til Rennesøe.
1825	jur. 4				Død, som Candidat.
1826	= 3				
-				1798	Død.

Candidaternes Navne.	Fæde- rens Stil- ling.	Di- mit- teret af	Examen artium.		Examen philologico- philosophic.	
			Mar	Char.	Mar	Char.
Buch, Wilhelm Heinrich	H.	Ca.	819	3	1821	2
Heyerdahl, Jens Kjep	Mt.	Ca.	-	3	1820	3
Forenken, Lars Bacher	H.	-	-	3	-	4
Lie, John Andreas	E.	Pr.	-	3	1823	3
Lund, Hans	Mt.	Ca.	-	3	1821	2
Nestved, Hans Peter	E.	Ed.	-	4	1821	3
Kierulf, Jens Lauris	G.	Pr.	-	4	1822	4
Weidemann, David Chri- stopher	E.	Pr.	1819	3	1821	3
Schmidt, Jens	H.	Ed.	1820	4	-	3
Bibe, Frederik Ludvig	Mt.	Ca.	1820	2	-	1
Gluckstad, Chr. Frederik	E.	Ed.	-	2	-	2
Krogsh, Georg Frederik	Mt.	Th.	-	2	-	2
Keyser, Jacob Rudolph	G.	Ca.	-	3	-	2
Ryning, Ole Gaarder	G.	-	-	3	-	2
Nabell, Niels Friis	G.	B.	-	3	-	2
Kittel, Abraham Falck	H.	Ca.	-	3	-	2
Jordan, Carl Haar	H.	B.	-	3	1822	2
Møller, Hans Leonhard	H.	Pr.	-	3	1821	3
Weisse, Joachim Frede- rik Rosum	Mt.	Th.	-	3	-	2
L yng, Rasmus	E.	Ca.	-	3	1822	4
Petersen, Soren Christian	E.	-	-	3	-	3
Buch, Ole Edvard	H.	Th.	-	3	1821	2
Bull, Iver v. Hadeln	G.	Pr.	-	3	-	2
Schnittler, Hans Rasmus Krag, Lieut.	G.	Pr.	-	3	-	2
Perche, Jacob	E.	Ca.	-	3	1823	2
Sørensen, Soren Ras- musen Eugenius	E.	Ed.	-	3	1821	2
Heyerdahl, Frederik	E.	Pr.	-	3	1825	2
Bull, Andreas Lie	G.	Ca.	-	3	1821	2

Embedseramen				Fød.	Stilling ved Udgangen af 1835.
Theoretisk		Practisk			
Åar.	Char.	Åar	Char.		
1825	th. 2	1825	2	1798	Resid. Cap. til Agger.
				1799	
				1801	
				1799	
1823	th. 2	1823	3	1800	Sognepræst til Helleland.
1830	jur. 3	1830	4	1800	Fuldmægtig paa et Contoir.
1829	th. 4	1829	3	1799	Pers. Cap. til Hole.
1827	m. 2			1800	Corpslæge i 2den Ug. Brigade.
-	th. 3*	1827	3	1800	Sognepræst til Skjervøe.
-	ph. 1			1803	Lector ved Universitetet.
1824	jur. 2	1827	3	1803	Expeditionssecretaire.
-	jur. 2	1826	2	1802	
				1803	Lector ved Universitetet.
1824	th. 2	1824	3	1800	Sognepræst til Winger.
1825	th. 2			1801	Do. til Etne, Provst.
1827	m. 2			1801	Stadsphysicus i Arendal.
				1802	
				1804	
1827	m. 3			1800	Corpslæge i Thron. Brig.
1824	th. 3	1824	3*	1801	Res. Cap. til Eger.
1831	m. 4			1802	Død, som Corpslæge.
1824	jur. 2	1825	3	1799	Antmand i Finmarken.
		1826	3		
-	th. 2	1824	3	1799	Sognepræst til Grytten.
-	th. 2	1824	3	1795	Do. til Rogen.
-	th. 2	1825	2	1803	Død.
1823	th. 3	1833	2	1803	Adjunct ved Arendals Skole.
1827	th. 2	1827	3	1799	Sognepræst til Stangvig.
1824	th. 2	1824	2	1801	Do. til Reendalen.

Candidaternes Navne.	Fabe- rens Stil- ling.	Di- mit- teret af	Examen artium		Examen philologicos philosophic.	
			Mar	Char- acter	Mar	Char.
Weidemann, Frederik Sommerfeldt	C.	Pr.	1820	3	-	3
Egeberg, Johan Henrik	H.	Ca.	-	3	-	3
Münster, Thomas Georg	Mc.	-	-	3	1822	2
Petersen, Joh. P. Gottlob	Mc.	Ed.	-	3	-	2
Olsen, Ole	C.	B.	-	3	1823	2
Møller, Nicolai Benjamin	H.	Pr.	-	3	1821	3
Knagenhjelm, Albert	C.	Pr.	-	4	1823	3
Sørensen, Rasmus Nico- lai Eugenius	C.	Ed.	-	4	1821	3
Hansen, Hans Breklev	H.	-	-	4	-	-
Trup, Georg Frederik	Un.	Ed.	1821	2	1822	2
Bretteville, Christian Zetlis	H.	B.	-	2	-	1
Darre, Hans Torgén	G.	Th.	-	2	1824	2
Steenbuch, Hans	G.	Ca.	-	2	1822	2
Skjelderup, Jacob Worm	St.	-	-	2	-	1
Nissen, Niels Christian	G.	Th.	-	2	-	2
Kamstrup, Claus Winther	G.	B.	-	2	-	2
Lammers, Gustav Adolph	Mt.	Ca.	-	2	-	2
Thoresen, Hans Conrad	H.	Pr.	-	3	1824	3
Holmboe, Hans Peter	G.	Pr.	-	3	1823	2
Münster, Christ. Andreas	Mc.	Pr.	-	3	1824	2
Abel, Niels Henrik	G.	Ca.	-	3	1822	3
Høist, Johan Frederik	St.	Th.	-	3	-	2
Ellerhusen, Christopher	H.	B.	-	3	-	2
Harbitz, Torgén Prahl	H.	B.	-	3	1824	2
Borchsenius, Rasm. Rasm	C.	Ca.	-	3	1822	2
Gjor, Frederik Nicolai	St.	Ed.	-	3	1823	3
Dahl, Carl Theodor	C.	Ca.	-	3	1824	3
Rasmus, Torgén Hersleb	L.	-	-	3	1822	2
Falch, Jacob Andreas	H.	Ca.	-	3	1826	2

Embedsøramen				Fod.	Stilling ved Udgangen af 1835.
Theoretisk		Practisk			
Åar	Char.	Åar	Char.		
1827	jur. 3	1835	3	1803	Bureauchef.
1825	jur. 2	1830	2	1804	Bureauchef.
1825	th. 2	1826	3	1802	Sognepræst i Frederiksværn.
				1803	
1825	th. 3	1825	3	1801	Sognepræst til Id.
1824	Dr. 3			1802	
1826	jur. 3	1830	3	1799	Død, som Politiefuldmægtig.
1827	jur. 4			1801	Toldbetjent i Drammens District.
				1798	Død.
1826	th. 2			1803	
-	jur. 2	1826	2	1800	Bureauchef.
1827	th. 2*	1827	2	1803	Sognepræst til Klæboe.
1824	th. 2	1825	2	1802	Do. til Nordre Durdal.
1827	ph. 2			1804	Overretsprocurator.
1831	jur. 2	1832	2		
1825	th. 2			1803	Sognepræst til Stod.
-	th. 2	1825	2	1800	Sognepræst til Karstad og Hospitalspræst i Bergen.
-	th. 2	1827	2	1802	Sognepræst til Damble.
-	th. 3	1826	3	1802	Sognepræst til Herøe, Provst.
1826	th. 2	1830	3	1804	Sognepræst til Sem.
1827	th. 3	1828	2	1803	Do. til Bygland.
				1802	Død, som Docent ved Univ.
1827	th. 2	1827	3	1802	Sognepræst til Wadsøe, Provst.
1825	th. 2			1802	Do. til Skaanevig.
-	th. 3	1825	2	1802	Do. til Afskevold.
1826	jur. 2	1826	2	1802	Bureauchef.
1825	th. 3	1825	3	1804	Sognepræst til Bøe.
1826	jur. 3	1827	3	1802	Auditeur i 1ste Ug. Brigade.
1827	th. 3*			1799	Resid. Cap. til Alstahoug.
1830	jur. 2	1831	3	1804	Departements-Fuldmægtig.
		1834	3		
		1835	2		

Candidaternes Navne.	Fæ- rens Stil- ling.	Di- mit- teret af	Exam- entium		Exam- en philologico- philosophic.	
			Mar	Cha- racter	Mar	Char.
Krabbe, Frederik Christian	Mt.	Pr.	1821	3	1825	2
Jensen, Lauris Dorensfeldt	H.	Pr.	-	3	1822	2
Jacobsen, Jacob	Un.	Ed.	-	3	1826	2
Schroeter, Wilh. Hvidt	G.	Pr.	-	3	1822	2
Stoltenberg, Christ. Bull	H.	Ca.	-	3	1823	2
Brun, Aent Johan	H.	Ed.	-	3	-	3
Nielsen, Hans Plathe	G.	Ca.	-	3	1822	3
Rode, Frederik Wilhelm	Mt.	-	-	3	1824	4
Frost, Jacob v. d. Lippe Parelius	G.	Pr.	-	3	1825	4
Nasch, Halvor	Mt.	Pr.	-	3	1823	2
Broch, Johan Sorgen	H.	Pr.	-	4	-	2
Nielsen, Niels Berg	H.	Ca.	-	4	-	-
Petersen, Claus Wilhelm	Mc.	Ed.	-	4	1822	3
Maschmann, Carl Gustav	Mc.	Pr.	-	4	-	2
Jøger, Ditlev Ephraim	Mt.	Ed.	-	4	1827	3
Brun, Johan Lyder	G.	B.	-	4	1822	2
Knoph, Peter Andreas	G.	Pr.	-	4	-	3
Esmark, Hans Morten Thrane	St.	Pr.	-	4	1823	3
Collet, Peter	G.	Pr.	-	4	-	-
Albrechtson, Jens Chri- stian Smith	H.	Pr.	-	4	-	-
Nielsen, Christian	H.	Ca.	1822	3	-	-
			Jan.			
Schaaning, J. Ch. Folkm.	Un.	D.	1822	2	-	2
Nall, Hans Sorgen Chr.	H.	D.	Aug.	2	-	1
Diriks, Christian-Ludvig	G.	Pr.	-	2	-	1
Kaurin, Jens Math. P.	G.	Th.	-	2	-	1
Bruun, Eschild	H.	Ed.	-	2	-	2
Schielt, Ole Herstad	H.	Ed.	-	2	-	2
Kaurin, Henning Jungh.	G.	Th.	-	2	-	2

Embedseramen				Fod.	Stilling ved Udgangen af 1835
Theoretisk		Practisk			
Åar	Char.	Åar	Char.		
1827	th. 4	1827	3	1798	Sognepræst til Rodenæs.
1832	th. 3			1801	
1827	th. 2	1827	2*	1804	Ord. Catechet i Lonsberg.
1825	th. 3*	1825	3	1801	Ref. Cap. til Næss.
1826	th. 3	1827	3	1800	Sognepræst til Stegen.
1827	th. 4	1827	3*	1802	Død, som Præst.
1826	jur. 2	1826	3	1803	Auditeur ved Trondh. Brig.
-	th. 4	1827	3	1802	Sognepræst til Flagstad.
1825	th. 3*	1826	3	1798	Do. til Lye.
				1805	Amanuensis ved Naturalmusæet.
1826	th. 3*	1826	3	1802	Sognepræst til Tranøe.
				1802	Gaardbruger.
				1801	
				1803	Cand. Pharmacie.
1828	th. 4	1828	3	1802	Sognepræst til Dverberg.
1824	th. 3			1802	Do. til Rugvaldsnæs, Provst.
				1799	
1825	th. 4	1826	3*	1801	Ref. Cap. til Eidanger.
				1799	
				1799	Lenemand.
				1804	Død. 1824.
1826	th. 2*	1827	2*	1804	Sognepræst til Christiansund.
1827	jur. 2	1827	2	1806	Auditeur i Berg. Brig.
1830	jur. 2	1832	2	1802	Do. i Artill. Brig.
1826	th. 1	1827	2	1804	Sognepræst til Flesberg.
1828	jur. 2	1828	3	1804	Høiesteretsadvocat.
		1829	3		
		1830	2		
1827	th. 2			1805	Sognepræst til Dyrvaag.
1826	th. 2			1803	Do. til Drskoug.

Candidaternes Navne.	Fæderens Eftling.	Dimitteret af	Examen artium.		Examen philologicæ philosophic.	
			Ar	Char.	Ar	Char.
Nall, Nicolai Benjamin	L.	D.	1822	2	-	1
Arup, Laurits Christian	Un.	Ed.	-	2	-	2
Dons, Joh. Albert Carl	Mt.	Th.	-	2	-	2
Holtermann, Peter Chr. Lyholm	Mt.	Th.	-	2	-	2
Wulff, Carl Ludvig Peter	H.	Pr.	-	2	1826	2
Magessen, Wilhelm Chr.	H.	Ca.	-	2	1824	2
Dybdahl, Poul Irgens	G.	Pr.	-	2	-	2
Koren, Niels	C.	B.	-	2	1826	3
Bock, Andreas	Mt.	Pr.	-	2	-	2
Collett, Tom John	C.	D.	-	3	1824	2
Lubert, Jens Gram	Mt.	Ca.	-	3	1823	3
Kjærulf, Morten	H.	Ed.	-	3	-	2
Hestye, Henrik Thomasen	H.	Pr.	-	3	1824	2
Sandberg, Christian Juul	G.	B.	-	3	-	3
Nall, Hans	H.	Pr.	-	3	1823	2
Lyche, Christian August	C.	D.	-	3	-	2
Conrati, Carsten Balthaz.	C.	Pr.	-	3	1824	3
Storm, Frederik Elias	Un.	Ed.	-	3	-	3
Eueffen, Niels	Un.	Pr.	-	3	1826	2
Harris, Anton Theodor	H.	Ca.	-	3	-	2
Bonnevie, F. b. Honoratus	H.	Ca.	-	3	1824	3
Bech, Alexander Nicolai	Mt.	Ca.	-	3	1823	3
Jugjer, Frederik	Mt.	Ca.	-	3	-	3
Kaurin, Joh. Henning	C.	Ed.	-	3	-	2
Collett, Bernt Anker	C.	Ca.	-	3	1826	3
Collett, Johan	C.	Ca.	-	3	1823	2
Vassøe, Peter Frederik	Mt.	Pr.	-	3	1827	3
Neuberg, Peter Janus	H.	Ca.	-	3	1824	3
Windnæs, Hannibal	H.	Pr.	-	3	1824	4

Embeds-examen.				Jod.	Stilling ved Udgangen af 1835.
Theoretisk		Practisk			
Åar	Char.	Åar	Char.		
1826	th. 2	1829	3	1805	Sognepræst til Næsøden.
1826	th. 2			1805	Ref. Cap. til Frederikstad.
-	th. 2			1805	Sognepræst til Lervigen.
1827	th. 2	1827	2*	1802	Do. til Qværnæs, Provst.
1829	th. 2	1829	2	1803	Pers. Cap. hos den Res. Cap. i Ringsager.
1827	th. 2	1827	2	1804	Sognepræst til Sogndal, Provst.
1827	th. 3	1828	2	1802	Do. til Trysilb.
1827	th. 2			1801	Pers. Cap. i Kinservig.
1826	th. 3	1827	2	1804	Sognepræst til Jørringsfjord.
1827	jur. 2	1828	3	1804	Dod, som Justitssecrtaire.
				1805	Dod, som Student.
1828	th. 2	1828	3	1804	Sognepræst til Herod.
1829	th. 2*			1804	Associe i et Handelshuus.
1826	th. 2	1826	3	1805	Sognepræst til Haae.
1826	jur. 3	1827	3	1805	Depart. Fuldm. Kammerjunker.
1827	th. 3*	1830	3	1804	Sognepræst til Læsøe.
1827	th. 2	1827	3	1799	Overrettsassessor i Bergen.
		1828	2		
1829	th. 3	1829	2	1803	
1827	th. 3	1827	2	1802	Dod, som Præst.
1829	jur. 2	1829	3	1804	Const. Secret. i Høiesteret.
		1831	3		
		1832	2		
1828	th. 3	1828	3	1801	Sognepræst til Ladevig.
1826	th. 3	1827	3	1804	Ref. Cap. til Modum.
1825	th. 2	1826	2*	1805	Sognepræst til Winje.
1826	th. 3			1803	Do. til Torvestad.
1828	jur. 3	1828	3	1803	Qvæstor ved Universitetet.
1828	jur. 3	1830	3	1800	Justitssecret. ved Ug. Stiftsbover.
1828	th. 3	1829	2	1804	Pers. Cap. til Land.
1829	jur. 3	1835	3	1805	Depart. Fuldmægtig.
1826	th. 3*	1827	3	1801	Sognepræst til Wiig.

Candidaternes Navne.	Fab. Stil.	Dis- mit. af	Examen artium.		Examen philos. filosof.	
			Nar.	Char.	Nar.	Char.
Braun, Frederik Christian	H.	Ca.	1822	3	1823	2
Muscus, Johannes	G.	Pr.	-	3	1823	2
Lund, Johan Cron	E.	B.	-	3	1826	3
Carlsen, Hofmann	H.	Ca.	-	3	1823	3
Koren, Wilhelm Friman	G.	B.	-	3	-	3
Dahl, Joh. Lausen Koren	G.	B.	-	3	1825	3
Finck, Henrik Erdmann	Mc.	Ca.	-	3	1823	2
Landstad, Mag. Brostrup	G.	Pr.	-	4	-	2
Bonnevie, Hans	E.	Pr.	-	4	1824	4
Winsnæs, And. Hofgaard	E.	Pr.	-	4	1823	4
Glückstad, Christian Frdr.	H.	Ca.	-	4	1824	3
Glückstad, Frdr. Georg U.	H.	Ca.	-	4	1830	3
Jugjer, Carl Vilz. Blücher	Mt.	Ca.	-	4	1823	3
Leigh, Bernt Anker	G.	Pr.	-	4	1826	4
Lund, Gabriel Joachim	G.	Ed.	-	4	1823	3
Lunghaus, Fred. Melchior	G.	B.	1823	2	1825	1
Mogsfeldt, Ulrik Anton	E.	Ca.	-	2	-	1
Bugge, Frederik Moltke	G.	Lh.	-	2	1824	2
Wulff, Peter Georg	E.	D.	-	2	1825	1
Lubert, Cæsar Martin Ludvig	Mt.	Ca.	-	2	1824	2
Dietrichson, Jacob Frdr.	Mt.	-	-	2	1825	1
Lhorne, Soren Wilhelm	H.	D.	-	2	1826	2
Wulff, Christ. Schonning	E.	D.	-	2	1824	2
Jespersen, Hans	E.	D.	-	2	-	2
Erlandsen, Andreas	E.	Lh.	-	2	-	2
Wedde, Edvard Wilhelm	H.	Ca.	-	2	-	2
Castberg, Peter Harboe Lieut.	Mt.	Pr.	-	2	-	1
Loberg, Die Nicolai	E.	D.	-	3	-	2
Scheyen, Peter Martin	E.	Pr.	-	3	1825	2
Stang, Hans Georg Jacob	Mt.	Pr.	-	3	1824	2
Sars, Michael	H.	B.	-	3	-	3

Embedsøramen.				Fød.	Stilling ved Udgangen af 1835.
Theoretisk		Practisk			
Mar.	Char.	Mar.	Char.		
1826	th. 3	1826	3	1803	Sognepræst til Vigøer.
1830	ph. 2		-	1802	Overlærer ved Arendals Skole, Bestyrer.
1826	th. 3	1826	3	1804	Sognepræst til Yttre Holmedal.
1827	th. 4	1827	3	1804	Ref. Cap. til Undal.
1826	th. 3*	1826	3	1801	Sognepræst til Selløe.
1827	th. 3*	1827	2	1803	Do. til Walle.
1829	md. 2			1803	Districtslæge i Tromsøe.
1827	th. 2	1828	2	1802	Sognepræst til Hvidesøe.
1827	th. 4	1827	3	1800	Do. til Lyfter.
1825	th. 4	1826	3*	1801	Do. til Ulfskeem.
				1803	
1832	md. 3			1804	Districtslæge i Nordmoer.
1826	th. 3	1827	3	1803	Sognepræst til Rodøe.
1828	th. 4	1828	3	1800	Ref. Cap. til Gusdal.
1827	th. 4	1828	3	1811	Sognepræst til Davig.
1829	jur. 2	1829	3	1805	Departements Fuldmægtig.
1826	jur. 2	1826	2	1807	Lector ved Univ., const. Prof.
1829	ph. 1			1806	Rector ved Thronhjems Skole.
1828	th. 2			1805	
1832	ph. 2			1807	Lector ved Universitetet.
1827	th. 2	1832	2	1806	Lector ved Universitetet.
1829	th. 2*	1830	2	1804	Sognepræst til Haaland.
1827	th. 2	1828	2*	1803	Do. til Bjelland.
1827	th. 2	-	2*	1803	Residerende Cap. i Drammen.
1826	th. 3	1826	3	1802	Sognepræst til Aafjord.
1828	th. 2	1828	3	1805	Do. til Soleedal.
1826	th. 3	1826	2	1794	Do. til Laurvig.
-	th. 2	1826	3	1804	Do. til Bigedal.
1830	jur. 3	1835	4	1804	Dep. Fuldmægt., Kammerjunker.
182	th. 2	1826	3	1803	Død, som Præst.
1828	th. 2			1805	Sognepræst til Rind.

Candidaternes Navne.	Fad. Etil.	Di- mit. af	Examen artium.		Examen philos. filosof.	
			Mar.	U ar.	Mar.	Char.
Krohn, Hans Tornee	H.	B.	1823	3	1825	2
Sundt, Chr. Ulrik, Lieut.	Mt.	Pr.	-	3	1824	2
Faye, Andreas	H.	D.	-	3	-	2
Nal, Nicolai Benjamin, senior	H.	D.	-	3	-	2
Foltmar, Christian Ulrik Ditlev	E.	Ed.	-	3	1825	3
Holmboc, Leonhard Chri- stian Borchgrevink	E.	Pr.	-	3	1824	2
Nerregaard, Carl Ernst	E.	Pr.	-	3	-	3
Holst, Theodor	E.	Pr.	-	3	1824	2
Bull, Niels Rossing	G.	Pr.	-	3	-	2
Thaulow, Hans Henrik	G.	Pr.	-	3	-	2
			-	-	-	-
Rubach, Gerdt	H.	B.	-	3	1825	3
			-	-	-	-
			-	-	-	-
Lammers, Amund	Mt.	Ca.	-	3	1824	2
Dirks, Andr. Wulfberg	G.	D.	-	3	-	2
Einding, Holger Ferslev	Mc.	Ca.	-	3	1825	2
Koren, Lauris Stub	E.	B.	-	3	1824	3
Lyng, Honoratus	E.	Pr.	-	3	1825	3
Klingenberg, Hans Chr.		Pr.	-	3	1824	2
Sare, Jens	G.	Ed.	-	3	-	3
Nielsen, Ole	E.	Ca.	-	3	-	3
Frich, Gerdt Jansen	H.	B.	-	3	1830	3
Dietrichson, Joh. Frochen	Mt.	B.	-	3	1824	3
Stromsøe, Hans	L.	Pr.	-	3	-	2
Heyerdahl, Halvor Christ.	G.	Pr.	-	3	1825	2
Dstvedt, Ole	L.	Ed.	-	3	1824	3
Hølsfeldt, Christoph. Henr.	Mt.	.	-	3	-	3
Smith, Christian Frederik	E.	Ed.	-	3	1825	3
Woren, Hans	L.	Ca.	-	4	1824	3
Unger, Elias Borre, Lieut.	E.	Pr.	-	4	1825	2

Embedsexamen.				Føb.	Stilling ved Udgangen af 1835.
Theoretisk		Practisk			
Mar.	Char.	Mar.	Char.		
				1806	
1827	th. 2	1828	2*	1797	Residerende Cap. til Gran.
1828	th. 2	1828	3	1802	Sognepræst i Holt.
1826	Br. 2			1805	
1826	th. 3*	1826	2	1804	Sognepræst til Hvalserne.
1827	th. 3	1827	2*	1802	Do. til Burnæs.
1828	th. 3	1829	3	1805	Do. til Nordre Dubalen.
				1802	Død.
1828	th. 2			1804	Sognepræst til Leirdal.
1829	jur. 2	1829	3	1802	Auditeur ved 2den Kg. Brig.
		1830	3		
		1830	3		
1830	jur. 2	1830	3	1804	Overretsprocurator i Bergen.
		1832	3		
		1832	2		
1827	Br. 2			1804	Bergmester.
1828	th. 3	1828	3	1801	Sognepræst til Namodt.
-	th. 2	1828	2		Residerende Cap. til Voss.
1827	th. 3	1827	3	1804	Sognepræst til Fjeldberg.
1830	th. 3	1832	3	1803	Personel Cap. paa Eger.
				1803	
1828	th. 3	1828	3	1802	Sognepr. til Nedre Dvinnesdal.
1829	th. 3	1829	3	1806	Perf. Cap. i Frederikshald.
1831	th. 3	1831	2	1803	Do. i Nannestad.
1827	th. 2	1827	2	1804	Sognepræst til Hammer.
1828	th. 2	1829	2	1804	Resid. Cap. til Norderhoug.
1828	th. 4			1801	Sognepræst til Edsøen.
1827	th. 3*	1827	3	1795	Do. til Boe.
-	th. 3*	-	3	1805	Do. til Klep
1830	jur. 3			1804	Depart. Fuldmægtig.
				1803	
1828	th. 3	1828	2*	1795	Sognepræst i Dvinsherred.

Candidaternes Navne.	Fab. Still.	Di- mit. af	Examen artium.		Examen philos. philos.	
			Var.	Char.	Var.	Char.
Steenjens, Peder Christian	Un.	b.	1823	4	-	3
Heiberg, Ole Bornemann	G.	B.	-	4	-	3
Fougstad, Carl Andreas	L.	Pr.	-	4	1826	4
Geelmuyden, Frederik	Mt.	Pr.	-	4	1825	3
Kildal, Niels Gabriel	G.	Ed.	-	4	1828	3
Hansen, Otto Joachim	G.	-	-	4	1825	3
Moltke						
Bjornsen, Peder	L.	Pr.	-	4	1828	2
Arenz, Frants Edo. Berner	G.	B.	-	4	1830	4
Hall, Hans Eato	L.	Pr.	1824	3	1825	2
Hamodt, Andreas	G.	Ed.	-	4	-	4
Arenz, Frd Chr. Holberg.	G.	B.	-	4	-	3
Hubert, Otto Gilbert	Mt.	Ca.	-	2	1826	2
David						
Balchen, Thomas v. We-		Pr.	-	3	1827	3
sten Angell						
Bjornstev, Brede Christ.	Un.	Pr.	-	3	1826	3
Blehr, Albert	H.	Ed.	-	2	1825	2
Blehr, Frederik Christian	H.	Ed.	-	3	-	2
Brodtkorb, Anton Christ.	G.	Pr.	-	3	1826	2
Bull, Nils Otto	H.	Pr.	-	3	-	2
Bull, Daniel Molzenhauer	G.	Pr.	-	3	1825	3
Cappelen, Jorgen Wright	H.	Pr.	-	3	1827	3
Carstensen, Bernt David	H.	Ca.	-	3	-	3
Daae, Anders	G.	Pr.	-	3	1826	3
Ebbesen, Jens Bing	Mt.	Ca.	-	3	1825	2
Eger, Peter	H.	Ca.	-	2	-	2
Ejster, Christian	G.	Pr.	-	3	1826	2
Faye, Frans Christian	H.	Pr.	-	3	1825	2
Faye, Georg Taylor	H.	D.	-	3	1826	2
Frost, Ole	G.	Pr.	-	3	1825	3
Gluckstad, Chr. Mamen	G.	Pr.	-	3	-	3
Hald, Engelbregt Fahsland	H.	Pr.	-	2	1827	3
Halversen, Jens Braage		B.	-	2	1826	3

Embedseksamen.

Theoretisk		Practisk		Født.	Stilling ved Udgangen af 1835.
Åar.	Char.	Åar.	Char.		
				1804	
1832	m. 2			1803	Compagniechirurg.
1831	jur. 3	1832	3	1806	Depart. Fuldmægtig.
1828	th. 3	1828	3	1805	Sognepræst til Strandebarm.
-	th. 4	1828	3	1803	Perf. Cap. i Christianssand.
1827	th. 3*	1828	2	1804	Sognepræst til Søgne.
1829	th. 3	1830	3	1799	Do. til Qvikne.
				1804	
1829	th. 3	1829	2	1807	Sognepræst til Hammerfest.
-	th. 4	1829	3	1803	Perf. Cap. i Lyngdal
1828	th. 4	1828	3	1804	Residerende Cap. til Houg.
				1809	Lærer for de kongelige Prinds- fer.
1829	th. 4	1829	3	1804	Sognepræst til Lyngen.
				1807	Død, som Student.
1831	m. 2			1806	Amtsphysicus paa Hedemarken.
1829	th. 3	1830	3	1807	Sognepræst til Laurdal i Jarls- berg.
1830	th. 3*	1830	3	1803	Do. til Hevne.
1831	m. 2			1806	Districtslæge i Mandal.
1832	m. 3			1802	
				1805	Boghandler i Christiania.
				1805	
1830	th. 4	1831	3	1802	Sognepræst til Bæroe.
1828	th. 3	1828	3	1803	Død.
1830	jur. 3	1831	2	1807	Departements-Fuldmægtig.
1830	jur. 3	1830	3	1804	
1831	m. 2			1807	Corpslæge i Christ. Brig.
1830	th. 3	1832	3	1804	Resid. Cap. til Rammæs.
1830	th. 3	1830	2	1805	Do. til Hitteren.
1829	th. 4	1830	3	1806	
				1806	Propriétaire.
1827	th. 2	1827	2	1806	Sognepræst til Skjold.

Candidaternes Navne.	Fæde- rens Erf- ling.	Di- mit- teret af	Examen artium		Examen philologico- philosophic.	
			Mar	Cha- racter	Mar	Char.
Hansson, Christian Rasm.	C.	Ca.	1824	2	1827	2
Houge, Christian Lauris	Un.	B.	-	3	-	-
Heffermehl, Jørgen Meyer	H.	Ca.	-	3	1828	2
Heyerdahl, Johan Ludvig	H.	Ca.	-	3	1826	2
Isaachsen, Isak	H.	Ed.	-	3	1825	3
Kjelland, Jan Theodor	C.	Pr.	-	3	1828	2
Kjønig, Johan Christopher	G.	Ca.	-	3	1825	2
Kraft, Edvard	H.	Ed.	-	3	1829	3
Lie, Johan Herman	C.	Th.	-	2	1825	2
Maschmann, Berndt Ewerdrup	Mc.	Ca.	-	3	1826	3
Neumann, Jøer Jacob	L.	Ca.	-	2	1825	2
Nissen, Christian Ditlev	C.	Pr.	-	3	1826	2
Odén, Jens	L.	Pr.	-	2	1825	3
Otterbech, Andreas	L.	Pr.	-	2	1830	2
Rabich, Frederik Christian	C.	Pr.	-	4	1826	3
Randers, Lauris Christ.	G.	Pr.	-	2	-	-
Reinhardt, Johan Henrik	G.	Ca.	-	3	1825	3
Rosé, Carsten Klingenberg	G.	Ed.	-	3	-	3
Sigwardt, Mathias	G.	Pr.	-	3	1826	2
Schonheider, Johan Chri- stian	G.	Th.	-	2	-	2
Schjøy, Soren Gabriel	C.	Pr.	-	3	1825	3
Schnitler, Peter	G.	Pr.	-	3	-	2
Schulz, Hent. Carl Fer- dinand	Un.	D.	-	3	1826	1
Selmer, Erik Gløersen	Mt.	Ca.	-	2	1825	2
Sogn, Christen	L.	Pr.	-	3	1830	3
Stang, Frederik	C.	B.	-	2	1825	1
Stang, Thomas	C.	B.	-	2	-	1
Storm, Ole Johan	Un.	Ed.	-	3	-	3
Sunde, Mathias	C.	Pr.	-	3	1827	3
Ewerdrup, Michael	St.	Pr.	-	2	1825	1

Embedseramen				Født.	Stilling ved Udgangen af 1835
Theoretisk	Practisk				
Åar	Char.	Åar	Char.		
1832	jur. 3	1833	2	1807	
				1807	Departements-Copist.
1831	th. 2*	1831	2	1805	Sognepræst til Folden.
1828	th. 3	1829	2	1805	Do. til Høbanger.
				1807	Død.
1829	th. 2	1829	3	1803	Resid. Cap. til Meelhuus.
1828	th. 3	1828	3	1804	Sognepræst til Saltvalen.
1831	th. 3	1831	2	1806	
1829	th. 3	1829	3	1803	Sognepræst til Eid.
1829	th. 3	1829	3	1805	Do. til Bæge.
1830	jur. 2	1831	2	1804	Overretsprocurator i Christiania.
				1801	
				1796	Adjunct ved Christianiæ Skole.
1832	th. 3			1807	
1830	th. 4	1831	2	1805	Perf. Cap. i Borge.
				1805	
1829	th. 3	1829	2	1803	Perf. Cap. i Faaberg.
				1805	
1830	th. 3	1831	2	1802	Perf. Cap. i Christiania.
1829	jur. 2	1830	3	1804	Overretsprocurator ibidem.
		1831	2		
1830	jur. 4			1804	
1827	th. 3	1827	2	1805	Resid. Cap. til Froen.
				1805	
1828	th. 2	1828	2	1805	Sognepræst til Bakke.
				1801	Død som Student.
1828	jur. 2	1828	2	1808	Høiesteretsadvocat.
1827	th. 2	1827	2	1804	Sognepræst til Wang i Walbers.
1829	th. 3	1830	2	1806	Residerende Capellan til Waage.
				1804	
1830	jur. 2	1831	3	1806	Departements-Copist.
		1834	3		
		1835	3		

Candidaternes Navne.	Fad. Ettl.	Di- mit. af	Examen artium.		Examen philos. filosof.	
			Nar.	Char.	Nar.	Char.
Symestvedt, Niels Chr.	Mt.	Pr.	1824	4	1828	3
Lonneseu, Mauris	H.	Ca.	-	3	1825	2
Bangensteen, Dve Bod- var Hussein	L.	Ca.	-	2	1826	1
Wettergreen, Bengt	H.	D.	-	3	1825	2
Wettergreen, Peter	H.	D.	-	3	-	2
Winsknes, Claus	G.	D.	-	3	1826	3
Fleischer, Isak Wilhelm Castberg	G.	Pr.	-	3	1829	3
All, Jacob	H.	D.	1825	2	1826	1
Abel, Peter Mandr. Luren	G.	Pr.	-	3	1828	2
Anderesen, Andreas Nicolai	Un.	D.	-	3	-	-
Andresen, Kjeld Nicolai Gothard	H.	Ca.	-	3	1827	3
Angel, Jonas Nicolai	G.	Th.	-	2	1826	2
Arveshoug, Niels Weyer	L.	D.	-	3	-	3
Balchen, Peter Frb. Suhm	G.	Pr.	-	4	1829	4
Berg, Niels Joach. Wessfel	G.	Ca.	-	3	1827	2
Berg, Peter Andreas	H.	Pr.	-	4	1830	2
Bernhoft, Tob. Brodtkorb	G.	Th.	-	3	1826	2
Bonnevie, Christ. Frederik	L.	Ca.	-	3	-	3
Brager, Peter Munk	H.	D.	-	2	-	3
Brodtkorb, Christian Jo- hannes	G.	Pr.	-	4	1828	2
Bugge, Kjell Andreas	H.	Ca.	-	2	1827	3
Bugge, Ulrik	H.	Ca.	-	3	1826	2
Bull, Georg Dallas	G.	D.	-	3	-	2
Calmeyer, Johan Gerhard	G.	D.	-	3	-	2
Collett, Holger Gustav	G.	D.	-	3	-	3
Couradi, Andreas	Mc.	Ca.	-	3	-	2

Embedsexamen.				Fød.	Estilling ved Udgangen af 1835.
Theoretisk		Practisk			
År.	Char.	År.	Char.		
1830	th. 4	1831	3	1803	Sognepræst til Vandelven.
1832	th. 3*	1832	3	1806	Perf. Cap. i Sillejord.
1832	jur. 2	1835	3	1806	Amanuensis ved Univ. Bibliothek.
1827	th. 3*	1827	2	1804	Sognepræst til Laurdal i Tellemarken.
1827	th. 3	1827	2	1802	Sognepræst til Moe ibid.
1830	jur. 3			1804	
				1805	
1829	jur. 2	1830	3	1809	Auditeur ved Cavallerie-Brigaden.
		1832	3		
		1833	2		
1833	th. 3	1834	3	1805	Personel Cap. i Botne.
				1804	
				1808	
1832	jur. 2	1835	3	1805	
1831	jur. 2	1833	4	1807	
			3		
				1796	
1835	th. 3	1835	3	1807	
1831	th. 4	1831	3	1803	Perf. Cap. til Hammerøe.
1829	th. 2	1830	3	1803	Resid. Cap. til Stordalen.
1834	md. 3			1806	
1829	th. 3	1829	3	1806	Sognepræst til Lenvig.
1830	th. 4	1831	3	1804	Perf. Cap. paa Hitteren.
1830	th. 3	1831	3	1808	Sognepræst til Justedal.
1830	th. 3*	1832	3	1806	
1830	th. 3*	1831	3	1805	Perf. Cap. i Wang paa Hedemarken.
1828	th. 3	1828	3	1805	
1831	jur. 3			1809	Depart. Fuldmægtig.
1831	md. 2			1809	Corpslæge ved Cavallerie-Brigaden.

Candidaternes Navne.	Fabe- rens Stil- ling.	Di- mit- teret af	Examen artium.		Examen philologico- philosophic.	
			Mar	Char.	Mar	Char.
Daae, Claus Niels Holstrob	G.	B.	1825	3	-	2
Daae, Hans	G.	Ca.	-	3	-	3
Dahl, Lars	H.	Ed.	-	4	1827	3
Ebbesen, Hans Christian	Mt.	Ca.	-	3	1826	2
Egeberg, Andreas Schaft	H.	Ca.	-	3	-	2
Erichsen, Thomas	H.	Pr.	-	3	1827	3
Fane, Gabriel Smith	H.	D.	-	3	1826	2
Finne, Hans Vinggaard	H.	Pr.	-	4	1828	3
Flood, Bøye Joachim	H.	Ca.	-	3	1826	3
Gaarder, Ole	G.	Pr.	-	4	1830	3
Grundt, Lars Otto	C.	Th.	-	3	1827	3
Grunsæth, Tørgen	L.	Ca.	-	4	-	2
Gude, Julius Emil	H.	Pr.	-	3	-	2
Hagemann, Corn. Griflov	Mt.	Ed.	-	3	-	3
Hall, Hans	H.	Ca.	-	2	1826	2
Hals, Dve Michelet	Mt.	Ca.	-	2	-	2
Heiberg, Johan Frigner	H.	B.	-	3	-	2
Herloffen, Nicolai B. Vall	H.	D.	-	3	-	2
Hofgaard, Poul Resen	G.	Pr.	-	3	1830	3
Holst, Jens Andreas	St.	Pr.	-	3	1833	2
Holst, Peter Edbin	H.	Ed.	-	3	1829	2
Høy, Christian	Un.	D.	-	2	1826	2
Irgens, Hans Hartvig	C.	B.	-	3	1827	3
Irgens, Johan Stephan	G.	Pr.	-	4	-	-
Isaachsen, Dan. Otto Chr.	H.	Ed.	-	3	1826	3
Iversen, Berh. Willumsen	C.	Th.	-	3	-	2
Jøger, Hans Henr. Beer	Mt.	Ed.	-	4	1827	3
Jørgensen, Tørgen	H.	Pr.	-	3	1828	3
Kjølstrup, Christian A. Frd.	G.	Pr.	-	4	1829	3
Knudsen, Christ. Frederik	H.	Th.	-	3	1827	3
Kraft, Johan Andreas	H.	Ed.	-	3	1826	2
Kroggh, Johan Christian	Mt.	Pr.	-	4	1831	3
Kroggh, Nicolai Frederik	C.	Pr.	-	3	1826	3
Kroggh, Gabriel	C.	Th.	-	3	1827	3

Embedsexamen					
Theoretisk		Practisk		Føb.	Stilling ved Udgangen af 1835.
Mar.	Char.	Mar.	Char.		
1828	th. 2	1828	2	1806	Sognepræst til Storøen.
1828	th. 2	1828	2*	1808	Perf. Cap. i Bergen.
				1803	Død som Student.
1829	th. 3	1829	3	1806	Sognepræst til Nærstrand.
1831	th. 2	1831	2	1807	Resid. Cap. til Indvigen.
1830	th. 3			1806	Perf. Cap. i Manger.
1829	th. 3	1829	3	1806	Residerende Cap. til Stange.
				1805	
1832	th. 2*	1832	3	1806	Personel Cap. i Rakestad.
1832	th. 4	1833	3	1806	Død som Præst.
1832	= 4	1835	3	1806	
1834	= 3				
1831	= 4	1834	3	1806	Departements-Copist.
1833	= 3				
1831	th. 3	1831	3	1806	Residerende Cap. til Sigdal.
				1802	
1832	th. 3*			1808	Adjunct ved Skolen i Tromsøe.
1829	th. 3	1832	3*	1807	Do. i Christiania.
1832	m. 2			1805	Prosect. ved Univ. Anatomiekammer.
1831	jur. 3			1807	Copist.
1832	th. 3*	1832	3	1806	Perf. Cap. i Bamble.
				1805	
1832	th. 3	1832	2	1806	
1830	th. 2	1830	3	1803	Sognepræst til Moelands.
1831	th. 4	1831	2	1804	Personel Cap. i Hafslo.
				1806	
1828	th. 3			1806	Sognepræst til Nærvø.
1829	th. 4	1830	3	1805	Do. til Berg.
				1803	
1830	th. 3	1830	3	1803	Sognepræst til Dyrø.
				1807	
1832	m. 2			1808	Districtslæge i Flekkefjord.
				1804	
1834	jur. 4			1805	
				1805	

Candidaternes Navne.	Fabe- rens Stil- ling.	Di- mit- teret af	Examen artium.		Examen philologicos philosophic.	
			Var	Char.	Var	Char.
Landmark, Niels	G.	Pr.	1825	3	1826	2
Lerche, Frederik Georg	Un.	Pr.	-	3	-	3
Lund, Søren	H.	D.	-	3	-	3
Magelsen, Hans Gynther	H.	Ca.	-	3	-	3
Magnus, Gerhard Heiberg	G.	Pr.	-	2	-	2
Meelbye, Torger Olsen	L.	Pr.	-	2	1827	2
Moss, Hans	G.	Pr.	-	4	1826	3
Moss, Just	G.	Pr.	-	3	-	3
Moggestue, Andreas Ferd.	H.	D.	-	3	-	2
Munk, Carl	Mc.	Pr.	-	3	-	2
Neumann, Sophus Ingw.	H.	Pr.	-	3	-	-
Nicolaysen, Johan	H.	Pr.	-	3	1827	2
Nielsen, Hans	H.	Ca.	-	3	1826	3
Orog, Claus Christian	G.	Ed.	-	2	-	2
Peckel, Frants Chr. Th.	Mc.	Ca.	-	4	1829	3
Rambech, Nic. Christian	G.	Th.	-	3	1826	3
Reimers, Claus Frimann		B.	-	3	-	3
Remcke, Johannes Klem	G.	Ca.	-	4	1829	3
Ryning, Menz	L.	Ca.	-	3	1826	2
Schanche, Carsten Henrik	G.	D.	-	3	-	3
Schawland, Aage	G.	Ed.	-	2	-	2
Schunheider, Lorenz Wit- trup	G.	Th.	-	2	-	2
Stabel, Peder Anker	G.	Ed.	-	2	-	2
Stabell, Paul Ulrik	Mt.	Pr.	-	3	1828	3
Stenersen, Andreas Nico- lai Hesselberg	G.	Pr.	-	4	1828	2
Stenersen, Sven	G.	Pr.	-	4	-	2
Strom, Johan Frederik	G.	Pr.	-	3	1829	4
Tybring, Hans Henrik E.	G.	D.	-	3	1826	2
Welhaven, J. Sebastian Sammermeyer	G.	B.	-	3	1826	4

Embedseramen.				Født.	Stilling ved Udgangen af 1835.
Theoretisk		Practisk			
Åar	Char.	Åar	Char.		
1831	th. 3	1831	2	1803	Residerende Cap. til Lindsaas.
1830	jur. 3	1832	4	1807	
		1835	4		
				1805	
1830	th. 2	1831	2	1806	Pers. Cap. i Indvigen.
				1802	Adjunct ved Christiania Skole.
1829	th. 3	1830	3	1801	Sognepræst til Dvøre Dvinnesdal.
1830	th. 4	1830	3	1805	Pers. Cap. i Skjødsmoe.
1829	th. 3	1829	2	1807	Sognepræst til Bjørnøer.
1832	th. 3*	1833	3	1804	
				1808	Død som Student.
				1807	Død som Student.
1830	jur. 2	1831	3	1805	
		1832	3		
1829	th. 2	1830	2	1807	Sognepræst til Miesedal.
1830	jur. 2	1831	3	1807	
				1804	
1830	th. 4			1805	Residerende Cap. til Melbalen.
1829	th. 3	1830	3	1808	Pers. Cap. i Bergen.
1833	th. 4	1834	3	1804	Do. i Sandsvær.
1831	th. 2	1831	3	1807	Do. i Winger.
1828	th. 4	1828	3	1806	Residerende Cap. til Westbye.
1829	th. 2	1829	2	1806	Sognepræst til Strand i Sandmøer.
1830	th. 3		2	1807	Pers. Cap. hos den resid. Cap. til Frue Kirke i Trondhjem.
1830	th. 2	1830	2	1807	Pers. Capellan i Østre Toten.
1831	th. 4			1805	Do. i Bodøe.
1830	th. 2	1831	2	1809	
1830	th. 2	1831	2	1807	Sognepræst til Tolgen.
				1806	
1830	th. 3	1830	3	1805	
				1807	

Candidaternes Navne.	Fæde- rens Stil- ling.	Di- mit- teret af	Examen artium		Examen philologico- philosophic.	
			Var	Char.	Var	Char.
Wergeland, Henr. Arnold	G.	Ca.	1825	2	1827	3
Wetlesen, Jacob William	G.	Pr.	-	3	-	-
Winsnæs, Christian Lind	G.	D.	-	3	1826	2
Winsnæs, Gabriel Hofg.	G.	D.	-	3	-	2
Wright, Jacob Gudrio	H.	Pr.	-	3	-	2
Wolner, Hans	H.	D.	-	3	1827	3
Winsnæs, Frederik	G.	D.	Dec.	3	1826	3
Hofgaard, Iver	G.	Pr.	-	4	1828	3
Arenth, Hans Severin	G.	Tn.	-	2	1827	1
Arenth, H. Arnold Julius	G.	Ca.	1826	2	1827	2
Baumann, N. H. Gustav	G.	Pr.	-	3	-	3
Berg, Mens Leonhard	H.	Pr.	-	3	1828	3
Berner, Steen Eilert	H.	Ca.	-	2	1827	2
Boyesen, August Frederik	G.	Pr.	-	4	1833	3
Brock, Andreas Lind	Mt.	B.	-	2	1827	2
Bugge, Carl Nicolai	H.	Ca.	-	3	1828	3
Collin, Niels Henrik	Mt.	Th.	-	2	-	-
Crøger, Johan Wessel	G.	Pr.	-	3	1831	3
Daae, Ludvig Christensen	G.	Pr.	-	2	1827	1
Ely, Ernst David	Mt.	Ed.	-	3	1828	3
Fougner, Hans	Un.	Pr.	-	3	1827	2
Gislefen, Knud	Un.	Pr.	-	2	-	1
Gloersen, Jorgen Gustav	Mt.	Pr.	-	3	-	3
Grimsgaard, Adolph Theodor	Un.	Ca.	-	3	1828	3
Gunnerus, Ditlev Bern- hardus Gadebusch	G.	Pr.	-	4	1827	3
Hadelen, Jens Iver Hen- rik P. Chr. Gamborg, Lieut.	Mt.	Pr.	-	2	-	2
Hald, Niels Christian	H.	Pr.	-	3	1828	2
Hammer, Hans Christian	H.	Pr.	-	3	1827	4
Hansen, Just,	H.	Th.	-	3	1828	3
Heyerdahl, Carl Nap. B.	H.	Ca.	-	2	-	1
Heyerdahl, Thorvald Chr.	H.	Ca.	-	4	1828	3

Embedseramen.				Fød.	Stilling ved Udgangen af 1835.
Theoretisk		Practisk			
Åar	Char.	Åar	Char.		
1829	th. 3	1833	2*	1808	
				1805	Død.
1830	th. 2	1833	3	1806	Residerende Cap. til Rølloug.
-	th. 3	1831	2		Sognepræst til Haram.
1828	th. 3	1828	2	1806	
1830	th. 4	1831	2	1806	Personel Cap. i Ringebøe.
1831	th. 4	1831	3	1803	
				1806	Død, som Student.
				1806	Adjunct ved Skiens Skole.
1831	jur. 2	1832	2	1809	Depart.-Copist.
1835	jur. 3			1808	Do.
				1807	Død, som Copist.
1830	th. 2			1809	Sognepræst til Gillestaal.
				1804	
				1802	Lærer ved Christianiæ Skole.
1833	th. 3	1833	2	1809	Pers. Cap. i Eidanger.
				1808	Død, som Student.
1833	th. 4	1833	3	1807	Pers. Capellan i Ueland.
1834	ph. 2			1809	
1834	th. 4	1834	3	1806	Personel Capellan i Skouge.
				1807	
1830	th. 2	1831	3	1801	Residerende Capellan til Aker.
1833	mb. 3			1806	Districtslæge i Land og Valders.
1834	th. 4	1834	2*	1806	Famulus hos Biskoppen i Christianstrand.
1829	th. 4	1830	3	1806	Pers. Cap. hos Sognepræsten til Ringsager.
1830	Br. 2			1801	Premierlieutenant.
1831	th. 4	1831	3	1808	Pers. Cap. i Borre.
				1807	
1834	jur. 3	1834	4	1807	
				1807	
				1806	Copist.

Candidaternes Navne.	Fæde- rens Stil- ling.	Dis- mit- teret af	Examen artium		Examen philologico- philosophic.	
			Mar	Char	Mar	Char.
Heyeren, Torgen Hurtigf. Holst, Christian	H.	Ed.	1826	4	1829	3
	E.	Ca.	-	2	1827	1
			-			
Holst, Lauris Friedlieb	St.	Th.	-	2	1827	2
Hvidtsfeldt, Wilhelm	Mt.	Ca.	-	3	-	1
Jarman, Julius Wilhelm	Un.	Pr.	-	3	-	2
Jngstad, Frederik Emil	E.	Ca.	-	2	-	2
Juell, Daniel Bremer	E.	Pr.	-	2	-	1
Kervel, Daniel	E.	Ed.	-	2	1827	2
Koch, Truls	G.	Pr.	-	3	1830	2
Krog, Hans Jensen	E.	Pr.	-	2	1827	2
Lange, Ulrik Frederik	G.	Ca.	-	2	-	2
Meyer, Imanuel G., Lieut.	Mt.	Pr.	-	2		
Mohn, Christian Joachim	H.	Pr.	-	2	1828	3
Moses, Samuel	H.	Th.	-	3	1831	2
Neumann, Chr. Magdalus	H.	Pr.	-	4	1829	3
Nielsen, Rolf Andreas	G.	Pr.	-	3	1827	2
Neusch, Peter J. Leganger	Mt.	Pr.	-	4	1831	3
Node, Mathias Calmeyer	Mt.	Pr.	-	3	1828	3
Nyning, Frd. Aug., Lieut.	G.	Pr.	-	3	1827	3
Nyning, Balthazar Geb- hard Dbelig	G.	Pr.	-	4	-	3
Schmidt, Michael Ursin	H.	Th.	-	2	-	2
Schydz, Rasmus	E.	Pr.	-	3	1832	3
Smith, Anton Elias	L.	Pr.	-	3	1827	1
Sommerfeldt, Lars Ha- nibal	E.	Pr.	-	2	-	2
Stabell, Anton Emil	G.	Ed.	-	3	1829	3
Storen, Henrik Esert	G.	Ca.	-	3	1827	3
Thaulow, Harald	G.	Pr.	-	4	-	2
Thranc, Johannes	H.	Ca.	-	2	1827	2
Tostrup, Hans, Exam. jur.	M	Pr.	-	2	-	2
Walthyr, D. Nic. Schjerdal	E.	Pr.	-	3	1828	3

Theoretisk		Embellseamen. Practisk		Født.	Stilling ved Udgangen af 1835.
Var	Char.	Var	Char.		
1832	jur. 2			1809	Død, som Student.
				1809	Secretair hos Statsraadets Præsident, Kammerjunker.
				1808	Adjunct ved Christianiæ Skole.
1833	jur. 3	1834	3	1805	Departements-Copist.
				1807	
1831	jur. 2	1834	2	1809	Departements-Copist.
1831	th. 2	1831	2	1808	
1834	th. 3	1834	2	1809	
1832	th. 2	1832	2*	1808	Resid. Capellan til Leganger.
1832	th. 2	1832	2	1809	Personel Capellan i Stavanger.
1832	th. 2			1808	Overlærer ved Skolen i Tromsøe, Bestyrer.
				1800	Capitaine.
				1808	
1835	th. 3			1804	
				1806	
1833	th. 3*	1833	3	1805	Pers. Cap. i Næss paa Kommerige.
				1805	
1831	th. 4	1831	3	1806	Pers. Capellan i Sparboen.
				1803	
1832	th. 4	1833	3	1806	Pers. Cap. i Hof i Solør.
				1808	
				1805	
1832	th. 2*	1833	3	1805	Capellan pro loco til Land.
1831	jur. 3	1831	3		Død.
		1833	2		
				1805	
1830	th. 3	1831	3	1808	Pers. Cap. i Norberhoug.
1834	th. 3	1834	3	1804	
				1808	
1830	jur. 2	1835	2	1799	Universitetssecretaire.
1834	mb. 4			1806	Districtslæge i Bestfimarcken.

Candidaternes Navne.	Fad. Etil.	Di- mit. af	Examen artium.		Examen philol. filosof.	
			Mar.	Char.	Mar.	Char.
Nars, Niels Frd. Julius	G.	D.	1827	3	1828	2
Narseth, Knud Andreas	H.	Pr.	-	3	-	3
Andresen, Christian Wil- helm	H.	M.	-	2	-	1
Anker, Bernt Claus	H.	M.	-	3	-	2
Aschenberg, Lauris	G.	Th.	-	2	-	2
Beck, Wilhelm Sofias, Premierlieutenant.	Mt.	Pr.	-	2	-	1
Berg, Frederik August W.	G.	Ca.	-	2	-	3
Berg, Jens Frederik	H.	Ca.	-	3	-	2
Berg, Johan Peter	G.	B.	-	2	-	2
Berg, John Haagen	G.	Pr.	-	3	-	2
Bergh, Johan Christian	H.	Pr.	-	3	-	3
Bergh, Haagen Ludvig	H.	Pr.	-	2	-	2
Berner, Ole Christian	H.	Ca.	-	2	-	2
Biong, Eugenius, Lieut.	Un.	Pr.	-	3	-	2
Blich, Th. Lauris Chr. Fr.	Mt.	Ca.	-	2	-	2
Boeck, Carl Wilhelm	Mt.	Pr.	-	3	-	3
Breder, Jacob Preus	G.	F.	-	2	-	2
Brockmann, Diderik He- germann	Mt.	Ca.	-	2	-	2
Bockmann, Niels Christ.	G.	Pr.	-	3	1829	2
Bogh, Ole	G.	B.	-	3	-	3
Boyesen, Otto	L.	Pr.	-	4	1828	3
Daae, Ludvig	G.	Pr.	-	3	-	2
Dahle, Andreas	H.	Pr.	-	2	-	2
Egeberg, Christian Au- gust	H.	Ca.	-	2	-	2
Eielsen, Jens	H.	D.	-	3	-	3
Endresen, Endre Michael	G.	Pr.	-	3	1829	2
Esmark, Lauris Martin	Ek.	Pr.	-	3	1828	3
Fasting, Michael Sundt L.	Mt.	Pr.	-	3	-	3

Embedsexamen.				Fød.	Stilling ved Udgangen af 1835.
Theoretisk		Practisk			
Nar.	Char.	Nar.	Char.		
1832	th. 3	1832	2	1807	Residerende Capellan til Tier.
				1807	
1832	jur. 2	1833	3	1811	
		1834	2		
1831	jur. 3	1832	3	1809	Suldmægtig hos en Sorenskriver.
				1808	
1832	jur. 2	1832	3	1802	Politimester i Bergen.
		1833	3		
		1833	2		
		1835	3	1809	
1832	th. 3	1833	3	1807	
1833	th. 3	1833	3	1809	Personel Capellan i Borgund.
				1806	
				1807	
1830	th. 3	1830	2	1809	Resid. Capellan til Hof i Solør.
-	th. 2	1830	2	1807	Sognepræst til Sundalen.
				1804	
				1810	
1832	mb. 2			1808	
1831	m 2			1807	
1832	th. 3	1833	2	1807	
1833	th. 2	1835	2*	1807	Pers. Cap. i Søndre Daldalen.
1831	th. 3	1831	3	1807	
1834	jur. 4	1835	3	1810	
1835	= 3			1810	
1833	th. 3	1833	2	1806	Død, som Præst.
1831	th. 3	1832	3	1805	
1833	mb. 2			1809	Const. Reserveløge ved Rigs-hospitalet, Compagniechirurg.
				1809	
				1807	
				1806	
1832	th. 3*	1832	2	1806	

(Fortsattes).

Oversigt for Aarene 1813—1826.

a) Studenterne for disse Aar vare Sønner af:

	C	G	H	L	Mc	Nr	Sf	Un	Ua*)	Sum.
1813	4	5	2	0	1	2	0	2	2	18
1814	1	11	3	0	2	2	1	1	0	21
1815	2	4	2	0	0	1	0	0	0	9
1816	6	5	2	3	3	3	0	0	0	22
1817	3	3	8	2	1	3	0	1	1	22
1818	4	5	4	5	0	1	0	2	0	21
1819	5	6	5	1	0	3	1	0	0	21
1820	10	6	8	0	3	2	0	0	0	29
1821	5	9	11	1	3	5	4	2	0	40
1822	11	10	16	2	1	8	0	4	0	52
1823	18	9	8	5	1	9	0	1	1	52
1824	11	15	16	5	1	4	1	4	2	59
1825	19	24	29	5	3	6	1	3	1	91
1826	11	11	14	1	1	9	1	4	0	52
	110	123	123	30	20	58	9	24	7	509

b) Ved Udgangen af 1835 var af disse Aars Studenter følgende Antal i følgende Embeder:

	Geistl.	Skol.	Civil.	Løge	Milit.	Summa.
1813	6	2	0	2	0	10
1814	6	5	5	0	0	16
1815	5	1	1	0	0	7
1816	7	1	6	2	0	16
1817	9	3	5	2	0	19
1818	8	4	4	0	0	16
1819	11	1	1	1	0	14
1820	10	3	4	2	0	19
1821	23	0	6	0	0	29
1822	33	1	8	2	0	44
1823	31	4	7	1	0	43
1824	27	1	4	3	0	35
1825	40	5	2	2	0	49
1826	14	2	2	2	3	23
	30	33	55	19	3	340

*) Ua. d. e. Uangione.

**Udenlandske Efter-
retninger.**

~~~~~

I Overeensstemmelse med Planen for disse Annaler, agter Udgiveren efterhaanden at meddele Efterretninger om fremmede Landes Underviisningsanstalter; men for at have et Udgangspunct og noget Bestemt at referere sig til, har han anseet det hensigtsmæssigt, først at meddele en Udsigt over saadanne Landes offentlige Underviisningsvæsen til en bestemt Tid. I det han saaledes saae sig om efter Materialier til en Skildring af Tydsklands lærde Skolevæsen, stødte han paa en fortrinlig Skildring af dette Lands vigtigste Underviisningsanstalter af Statsraad og Professor Cousin, som i Maret 1831 af den franske Minister for Underviisningsvæsenet og den offentlige Cultus, Greven af Montalivet, blev sendt til Tydskland, for at gjøre sig bekendt med de vigtigste Instituter for den offentlige Underviisning og derom afgive Beretning. Da denne hans Beretning imidlertid jævnlig refererer sig til lignende Instituter i Frankrig, og anstiller Sammenligninger, har Udgiveren først at burde meddele en Udsigt over Underviisningsvæsenet i Frankrig.

Det Kongelige franske Universitet.

(Extract af: A general view of the present System of public Education in France, and of the laws,

regulations and courses of Study in the different Faculties, Colleges and inferior Schools, which now compose The Royal University of that Kingdom: preceded by a short history of the University of Paris before the Revolution. By David Johnston, M. D. Edinburgh 1827 8vo.)

Efterat have givet en kort Skildring af Universitetets Historie før den franske Revolution, udtrykker Hr. Johnston sig saaledes:

”Før Begyndelsen af den franske Revolution, — en Begivenhed, som stedse vil blive mærkbar i Verdenshistorien, saavel formedelst de samtidige Omstændigheder, der ledsagede den, som formedelst de Følger, den havde, — gaves der stor deels virkelig deels indbildt Grund til Klage og en mægtig Følelse af Uvillie og Illiberalitet imod de offentlige Underviisningsanstalter i hele Frankrig. Dette var ikke foranlediget ved nogen Synken i literair Henseende; tværtimod vil det 18de Aarhundrede stedse blive berømt i Frankrigs Historie som Lærdommens Tidssalder; heller ikke rejste det sig fra nogen Ligegyldighed fra Folkets Side for Erhvervelse af Kundskab, thi i dette Tidrum gjorde Kundskab store Fremstrid blandt alle Stænder; men der vare andre Aarsager, som bidroge til at nedsætte det offentlige Opdragelsesystem i Franskmænds Dine. De Lærdomme, som i Aarhundreder vare bleve foredragne i Skolerne, bleve ikke længere foredragne uden Modstand, og de Læresætninger, som formedelst blind Underdanighed mod den romerske Kirke og dens bigotte Præsteskab havde saalænge staaet uimodsagte, vare af nogle faa

berømte Skribenter blevne rystede i deres Grundvold. Universiteternes Land stod i Strid mod Tidens Land, og Landen blandt Universiteternes Maaſe stod i Strid mod den, der besjelede deres dueligste Medlemmer. Landet var bleven oplyst, medens de, som studerede, for at blive offentlige Lærere, fandt sig selv, naar de forlode Universitetet, bagefter Publicum i mange Henseender, og, man kan tilføie, bleve nødte til at søge at glemme enhver Ting, for at begynde deres Opdragelse paanyt. Dette var en Tilstand, som ikke kunde vare længe; og Katastrophen blev fremskyndt ved Udbredelsen af en ny Philosophie, som hurtig slog Rødder, og hvis Læresætninger skjønt de længe fremtraadte aabenlyst, og skjønt hele Kirkens og Statens Indflydelse blev anvendt mod dem, ikke vare bestemte til at blive fløve eller uirksomme i deres endelige Fremskridt."

"Men man maa ikke troe, at den Ringeagt, hvori Frankrigs Universiteter vare faldne i den offentlige Mening, skrev sig alene fra Mangler i deres egen Indretning. Skjønt den tildeels havde sit Udspring fra denne Kilde, maa den dog fornemmelig tilskrives den Landsretning, som var en Følge af Lærdomme, hvis Tendents var at fuldkaste alle eksisterende Meninger, og i deres Sted grunde en ny Philosophie. Kundstaber bleve vel udbredte blandt Folket, men ikke paa en Maade, der var beregnet paa at frembringe gode Frugter; det var Kundstaber, uden Støtte i Sandhed eller Fornuft, udstroet af saa mægtige, men vildledende Mænd, og modtagen af en Klasse af Mennesker, som, udygtige til at opdage Bevis-

fets stoffende og sophistiske Bestaffenhed og Grundvoldens Utilstrækkelighed, vare strax redbonne til at gribe Lærdomme, som smigrede deres verbøslige og personlige Følelser, og syntes at neddrage hvad der var over deres Fatteevne. Lærdom, skjønt bleven mere almindelig, var bleven mere overfladisk, og hvad man kaldte positive Videnskaber var alene Gjenstand eller den foregivne Gjenstand for Bestræbelserne. Den naturlige Følge heraf var Forsømmelse af det, som forhen var bleven anset for det vigtigste i Litteraturen, og som endnu var Gjenstand for Studium i Skolerne."

"Den gamle Litteraturs Aand svandt, og en overfladisk Opdragelse, beregnet paa at gjøre Folk udfikkede for Videnskabens indre Grenes tørre Details og udviklede Beviisførelser, ledede til at dyrke de Grene, som vare mindre udviklede, mere anvendelige i Hverdagslivets Forretninger, mere behagelige og mindre trættende for Aanden. Det, som var ubehageligt, blev derfor anset unyttigt, og Universiteternes gamle og for Fatteevnen vanskelige (abstruse) Lærdomme maatte vige Pladsen for den nye og overfladiske, skjønt veltalende og forførfiske Philosophie af en Diderot, en Raynal, en Voltaire og en Rousseau."

"Universiteterne frembragte endnu lærde Mænd, men deres Lærdom var ikke længere anvendelig paa Tingenes daværende Tilstand, og udsatte dem, som foredrog den, snarere for Spet end for Beundring. Det var en anden Art af Litteratur, som nu stiftede Hæder; og Skarer af Forfattere stjode op, som med Spottens Vaaben (the weapons of ridicule) snart

adspaltede deres Indflydelse, som i sand videnskabelig Henseende vare dem langt overlegne. Saadanne Skribenter appellerede til Lidenskaberne og ofte til Folks værste Lidenskaber; og hvad der manglede i sund Mening og rigtigt Raisonnement, suppleredes ved heitklingende og tom Declamation."

"Det Indtryk, som saaledes blev gjort paa det menneskelige Sind, indskrænkede sig ikke til een Klasse, men strakte sig baade til de lavere Classer og naaede ogsaa Thronen. Overalt syntes at herske en regellos Følelse af en Forandrings Nødvendighed og en ufordøiet Forbedringsplan, hvis egentlige Bestaaelse Ingen kjendte. Nationen var gaaen forud for sin Forfatning, og det var klart, at nogen Voldsomhed var uundgaaelig, før end Ligevægten igjen kunde bringes tilbage. Veien var beredt for en Revolution, hvis første Bevægelser lovede en hæderlig og velgjørende Forandring, en Forandring, som syntes at skulle have Menneskets Værdighed, lette Menneskehedens Lidelser og forbedre den store Folkemasses Stilling. Men den bedrageriske Skimmer af en falsk Philosophie gjorde Folks Sine blinde for deres egen Fordeel og de ødelagde den Fabrik, som de selv havde indrettet."

Under Revolutionen bleve flere Love givne angaaende den offentlige Underviisning, der enten slet ikke kom til Udførelse eller kun for en Deel, indtil ifølge Lov af 10de Mai 1806, ved et Decret af 17de Martz 1808*) et Keiserligt Universitet blev

*) Dette findes udsørlig oversat i Engelstofts Univ. og Skole-Annaler 1808 1ste B. Pag. 128 følg.

oprettet, der under Restaurationen, uden nogen væsentlig Forandring, vedblev under Titel af Kongeligt.

Som dette nu er indrettet, er den offentlige Underviisning over det hele Rige udelukkende betroet til det Kongl. franske Universitet, hvem det paaligger at opdrage Folket i alle Henseender, og som danner en Corporation, der forgrener sig over det hele Rige, og kun staaer under et Raad, der har sit Sæde i Paris, og kaldes det Kongelige Raad for den offentlige Underviisning (Conseil royal de l'instruction publique). Ingen Underviisnings- eller Opdragelsesanstalt (undtagen de Specialskoler, som Staten har anordnet til særegne Dismed*) kan eksistere i Frankrig uafhængig af Universitetet. Enhver Skole, hvor Børn møde, for at modtage Underviisning, sorterer under dets Statuter; og Ingen maa aabne en Skole eller et Opdragelsesinstitut uden at være et Medlem af Universitetet og have en Grad under et af dets Faculteter.

---

*) Blandt disse Specialskoler fortjener især at nævnes College de France, en Høiskole, som sorterer under Ministeriet for det Indre, et aldeles tvangsfrit Institut, hvor Forelæsninger holdes gratis for Enhver over: Astronomie, Mathematik, Mathematisk Physik, Experimental Physik, Medicin, Anatomie, Chemie, Naturhistorie, Natur- og Folkkeret, Historie og Moral, Hebraisk Chaldæisk og Syrisk, Arabisk, Persisk, Tyrkisk, Chinesisk og Tatarisk, Sanscrit, Hindustansk, Græsk Sprog og Literatur, Nygræsk, Latinsk Betsalenhed, Latinsk Digtekunst, Fransk Literatur, — af 23 Professorer.

U. U.

Ordet Universitet har saaledes i Frankrig en anden Betydning end den, hvori det bruges i andre Lande, da det der ikke betegner et enkelt de fleste Videnskaber omfattende Institut for den høiere Dannelse, men et Indbegreb af alle offentlige og private Skoler, baade høiere og lavere.

Universitetet bestaaer af 26 Academier i Paris og de øvrige større Stæder, som have en Overret (cour d'appel). Ved Academie forstaaes et Universitetsdistrict, omfattende 2, 3, sjelden 4 Departementer, d. e. alle de i disse Departementer forhaandværende høiere og lavere Skoler.

3 Henseende til Studiernes Bestaffenhed og Omfang inddeles Skolerne i:

1) Faculteter eller Høiskoler, bestemte til at foredrage Videnskaberne udførligen og grundigen. Disse alene kunne meddele de høieste academiske Grader. De vare forhen 4 Slags, men siden Loven af 1806 ere de deelte i 5 Slags, nemlig theologiske, juridiske, medicinske, Faculteter for de physiske mathematiske Videnskaber (F. de sciences), og Fac. for Literatur (F. de lettres). Disse Faculteter ere fordeelte under de forstjellige Academier. Kun i Paris og Strasburg findes alle 5 Faculteter; de øvrige Academier have færre, f. Ex. Aix, som kun har et theol. og et jurid., ja nogle Academier have slet intet Facultet, f. Ex. i Cahors, Clermont og fl.

2) Lærde Skoler (Colléges), hvori Begyndergrundene af Sprog, Historie, Philosophie, Ma-

thematik og Physik foredrages. Disse ere 3 Slags, Kongelige, Communerne og Private.

3) Private Instituter og Opdragelsesanstalter (Institutions et Pensions).

4) Elementair-skoler (Borger- og Almue-skoler), hvori læres Læsning, Skrivning, Regning, Modersmaalet, lidt Geographie, Tegning og Sang. De inddeles igjen i 3 Grader efter Omfanget af den Underviisning, som deri meddeles.

Universitetets Chef er dets Stormester (Grand-maitre de l'université), som i 1822 blev ophæiet til Minister-*Etatsecretaire* og Chef for Departementet for Kirke- og Underviisningsvæsenet. Han er ex officio Præsæs i det Kongelige Raad for den offentlige Underviisning, der bestaaer af 8 Medlemmer, udnævnte af Kongen, med samme Rang i Staten som Høiesteret og Rentekammeret.

Universitetets Embedsmænd ere efter deres Rang:

For Administrationen:

Præsæs og Medlemmer af det Kongl. Raad for den offentlige Underviisning,
 Universitetets General-Inspecteurer,
 Academiernes Rectorer,
 De enkelte Academiens Inspecteurer,
 Faculteternes Decaner,
 Provisorer og Censorer ved de Kongl. Collegier,
 Forstandere for Communerne Collegier,
 Forstandere for private Instituter.

For Underviisningen:

Faculteternes Professore,
 De Kongl. Collegiers Geistlige (Aumoniers), og
 Religionslærere og Prædic,
 Professore og Adjuncter (Agregés) ved samme,
 Geistlige og Bestyrere ved Communernes Collegier,
 Underlærere og Dphusmænd (Maitres d'études).
 Alle disse maa have en til deres Rang svarende
 de Grad under et af Faculteterne.

General=Inspecteurernes Forretninger bestaae i at have Tilsyn med Academiernes Deconomie, og Overholdelsen af Love og Reglementer. Deres Pligt er det at rejse om til Academiene og undersøge alt personligen. Deres Antal er 16, nemlig 2 for de theol. Fac., 2 for de jurid., 2 for de medicinske, 9 for Videnskabernes og Literaturens Fac. og 1 speciel for Academiet i Paris.

General=Inspecteurerne have abstrakt Fuldmagt til at fordrø Dphysning om Alt, hvad der angaaer ei alene Faculteterne men ogsaa de underordnede Skoler.

Ethvert Academie bestyres af en Rector, der vælges for 5 Aar, men kan vælges paa nyt. Hver Rector har et Raad af Academie=Inspecteurer, hvis Pligt det er at gjøre Visitation til de under Academiet forterende Collegier og underordnede Skoler. Rectors akademiske Raad bestaaer af mindst 10 Medlemmer, deels af Universitetets Embedsmænd deels af udmærkede Mænd i den Stad, hvor Academiets Hovedsæde er.

I Spidsen af ethvert Facultet staaer en Deca=

nus, der staaer i samme Forhold til Facultetet, som Rector til Academiet.

Faculteternes Professorer vælges paa følgende Maade: — De katholicke theologiske, efter Forslag fra Metropolitan-Biskoppen; de protestantiske theologiske, efter Forslag fra Consistoriernes Præsidenter; i Faculteterne for Rægevidenskab, Videnskaber og Litteratur, efter dobbelt Forslag fra de respective Faculteter og det academiske Raad; endelig i det jurid. Fac., efter Concours.

Ved Decretet af 17de Marts 1808 blev bestemt, at det første Valg af Professorer skulde skee af Universitetets Stormester, men siden, ved Vacancer, efter Concours*). I 1818 blev Valget efter Concours igjen afføkket i alle Faculteter, undtagen i det juridiske.

”Af alle Valgmaader synes den ved Concours mindst stikket til at fremme et Instituts Held. Vel kan det hende, at, naar en Candidat foreslaaes, og udnævnes efter Forestilling, Misbrug kan finde Sted. Interesse og Gunst kan undertiden veie mere end Talenter og Kundskab, og den, som har høiere Kræfter til sin Disposition, kan ofte udelukke den bestednere Candidat fra at naae Gjenstanden for hans Duffer og Bestræbelser; men, uagtet det ikke kan nægtes, at mangen Prøve kan anføres paa Misbrug af Magten ved Valget af en uqualificeret Person til en Stilling, han ei fortjener, saa maa man dog ogsaa til-

---

*) Ved Concours forstaaes her Valg efter Examination af dertil qualificerede Personer.

staae, at den offentlige Stemme og det Snste, ei at staae til Skamme paa sin Post, ville virke tilstrækkelig til at hindre dette Misbrug i at gaae for vidt; og man bør forudsætte, at Underviisnings-Raadet er for oplyst og den offentlige Mening af formegen Bægt hos det, til i mange Tilfælde at tillade Magt at triumphere over Fortjeneste."

"Gives der Indvendinger mod den nuværende Valgmaade, saa gives der uden Tvivl langt vigtigere mod den forrige, og man kan ikke let tænke sig et for Videnskabernes Interesse mere skadeligt System, end Professerers Valg ved Concours."

"Ved første Diefast ere Indvendingerne ikke paafaldende, og intet synes simplere og mere frit for Undtagelser (unexceptionable) end et System, hvorved alene de Mænd blive valgte, som ved en Prøve for kvalificerede Persener have godtgjort deres Duclighed til at opretholde den Stillings Værdighed, som de ønske at naae. Men er et godt Udfald af en offentlig Examen et passende Vidnesbyrd om en Mands Fremstridt, eller er det sandsynligt, at Mænd, som allerede have hævet sig til Berømmelse i den litteraire Verden, og maaskee ere til Mars, ville udsætte sig for at tage Feil i det, hvortil en ung Mand, først fra Skolerne (fresh from the schools) maa være langt bedre kvalificeret?"

"Forelæsningerne ved Faculteterne saavel som Examina ere offentlige. De, som ikke tragte efter academiske Grader og ei lade sig indskrive, erholde Entrébilletter gratis. De Grader, som Faculteterne tilkjende, ere tre Slags, nemlig som Bachelier,

Licencié og Docteur. En af disse Grader er nødvendig for at blive Medlem af Universitetet. For enhver Grad maa betales bestemte Indskrivnings-, Examinations- og Diplom-Gebührer.

For at erholde en Grad, maa man have gjort et vist Antal Indskrivninger (inscriptions) hvilke foretages i de første 14 Dage af hvert Kvartal; efter den Tid lukkes Bøgerne.*) Ingen kan lade sig indskrive ved det theol. jurid., eller medic. Facultet, førend han er 16 Aar gammel og har erholdt Graden af Bachelier ès-lettres**). I det medic. Facultet er ogsaa Graden af Bachelier ès-sciences nødvendig.

---

*) Meningen heraf er, at Enhver maa tegne sig til et vist Antal Forelæsninger, og siden godtgjøre, at han har bivaanet dem.

***) Denne Grad kan noget nær sammenlignes med vor Examen artium, og en Deel af Ex. philologicophilosophicum. - I denne Anledning gjør Forf. i en lang Note opmærksom paa de skadelige Følger af en saadan Bestemmelses Mangel ved de skotske og engelske Universiteter. "Det er unødvendigt, siger han blandt andet, at dvæle ved den særdeles overfladiske Opdragelse, som altsom ofte spores hos dem, som begynde paa de lærde Embedsstudier (the learned professions); det er allerede noksom bekjendt; og det er alene at ønske, at denne erkjendte Mangel (inferiority, Underlegenhed?), i Sammenligning med Continental-Skolerne, maatte blive afhjulpen saa hastigt og saa fuldstændigt som muligt. I Frankrig ere Bestemmelserne i dette Punct meget nøiagtige; thi ingen Studerende kan immatriculeres eller tage sine Indskrivninger ved det theol., jurid., medic., eller videnskabelige (Fac. de sciences), uden at være i det mindste Ba-

De theologiske Faculteter ere af to Slags, Katholske og protestantiske. De første ere forbundne med Metropolitan-Kirkerne, 5 i Tallet*); de sidste ere kun to, eet for Lutheranere i Strasburg,

chelier és-lettres. Ved et saadant System kommer han til sit Embedsstudium med Fordele, som den store Mængde af Studenter ved de fleste Universiteter savne. For at naae Doctorgraden i Medicinen i dette Land (Scotland), er for nærværende intet foreløbigt Cursus af Studier foreskrevet, o. s. v." Han foreslaaer dernæst, som en væsentlig Forbedring, at Ingen maatte blive immatriculeret uden efter en streng Examen i de nødvendige forberedende Videnskaber. Foruden Frankrigs anfører han ogsaa Tydslands og Italiens Exemppler; saaledes kan ved de venetianske-torbardiske Universiteter Ingen erholde Doctorgraden uden at have bivaanet et toaarigt philosophiskt Cursus (studio biennale filosofico), over Religion, Theoretisk Philosophie, Moralphilosophie, Elementair Mathematik, Theoretisk og Experimental Physik og Latinsk Philologie . . . "At alle saadanne Bestemmelser om foreløbig Opdragelse ere meget gavnlige, kan ikke nægtes. Jo mere den Studerendes Sind aabnes, førend han tiltræder det regulære Studium for den Stilling, han vælger, desto bedre vil han blive istand til at erhverve en sand Kundskab og rigtigheden opfatte baade dets Theorie og Praxis, medens han tillige vil være istand til at vurdere den fulde Værd af den Underviisning, han modtager, naar han kommer til at anvende den, i sildigere Undersøgelser, paa det, som han selv iagttager."

*) Ifølge M. Müller's Grundriss zur Kenntniss der hohen und höhern Lehranstalten in Europa und America. Frankfurt a. M. 1833 p. 44, er der nu 6 Kath. theol. Faculteter, nemlig i Paris, Lion, Aix, Bordeaux, Rouen og Toulouse.

og eet for Calvinister i Montauban. Ethvert theologisk Facultet har i det mindste 3 Professore, een i Kirkehistorie, een i Dogmatik og een i evangelisk Moral. Der er ofte ogsaa Kærestole for det hebraiske Sprog og for geistlig Beltalenhed.

For at blive Bachelier i Theologie, maa man være 20 Aar gammel, forhen være Bacheliers-lettres, og have gennemgaaet et treaarigt Cursus i et theologisk Facultet. For at blive Licencié, maa man have været Bachelier mindst eet Aar, og have forsvaret 2 Theses, af hvilke den ene paa Latin. For at blive Doctor, maa man forsvare en almindelig Thesis.

Et Decret af 1811 bestemmer, at man for at blive Professor eller Professor=Adjunct (Agregé) i et theol. Facultet, maa forud være Doctor; for at blive Biskop, General-Vicar eller Forstander for et Opdragelses=Seminarium, maa man være Licenciat; for at blive Sognepræst maa man være Bachelier.

De juridiske Faculteter ere 9, nemlig i Paris, Strasburg, Dijon, Grenoble, Aix, Toulouse, Poitiers, Rennes og Caen.

For at blive Bachelier og Licencié, maa man have gennemgaaet et treaarigt Cursus, for at blive Doctor et fireaarigt.

Hvert Aar holdes en Examen, og kun den, som har bestaaet sig i disse aarlige Examina, kan erholde Graderne. Examinatorer ere Professore og deres Assisterer. General=Inspecteurerne have Ret til at være tilstede og selv at examinere, om de ønske det. Examen skal være 1 Time for Een, 2 Timer

for To, 3 Timer for Fire, og 5 Timer for Otte; mere end 8 maae ikke eramineres af Gangen.

Retskolen i Paris er deelt i to Sectioner, med 7 Professorer i den ene og 9 i den anden.

Af medicinske Faculteter er der tre, nemlig i Paris, Strasburg og Montpellier; desuden gives der nogle underordnede medicinske Skoler, og enkelte medicinske Forelæsninger ved de store Hospitaller.

Et Cursus varer i 4 Aar, og Examen holdes deels paa Latin deels paa Fransk. Efter Examen maa Candidaten forsvare en skreven Thesís paa Latin eller Fransk, for 5 Professorer.

Af Faculteter for Videnskaberne (F. de sciences, philosophiske F.) er der 7, nemlig i Paris, Strasburg, Caen, Toulouse, Montpellier, Dijon og Grenoble; de ere sædvanlig deelte i 4 Cursus, som undertiden have Underafdelinger. Disse 4 ere:

Differential- og Integral-Regning,
 Mechanik og Astronomie,
 Physisk, theoretisk og praktisk Chemie,
 Forskjellige Grene af Naturhistorien.

I Hovedstaden har Facultetet en noget forskjellig Form, da det er deelt i to Sectioner, en mathematisk og en physisk; den første har tre Cursus, nemlig:

Differential- og Integral-Regning,
 Mechanik, og
 Astronomie.

Den anden har fire Cursus, nemlig:
 Chemie,
 Mineralogie og Geologie,

Botanik og Plante-Physiologie, samt
Zoologie og Physiologie.

Desuden holdes et almindeligt Cursus over almindelig og experimental Physik, fælleds for begge Sectioner.

Forelæsningerne i dette Facultet holdes tre Tæmmer ugentligen i 9 Maaneder. For at blive Bachelier ès-sciences, maa man forhen være Bachelier ès-lettres, og underkaste sig Examina, som ere forskjellige, eftersom man opfferer sig til de mathematiste Vidensskaber eller til Natur-Vidensskaberne. For at blive Licencié, maa man først være Bachelier, og har bivaanet to Cursus (i Paris tre); for at blive Doctor, maa man forsvare to Theses.

Faculteter for Literaturen (F. de lettres, philologiske F.) skulde, ifølge Decretet af 17de Marts 1808, gives ved hvert Academie, men savnes endnu ved nogle,*) hvor imidlertid Commissiøner ere oprettede til at examinere saadanne Studerende, som attraae Baccalaureatet i Literatur. For at blive Bachelier, maa man godtgjøre at have bivaanet i det mindste eet Aars philosophist Cursus, ved et Collège, et Literatur-Facultet, eller en regelmæssig organiseret Skole. Fra denne Bestemmelse undtages blot Studerende, som ere opdragne i deres Fædres, Onklers eller Brødres Huse. Examen, som siden 1823 holdes paa Latin, har til Gjenstande: Græske og latinske Auctores, Rhetorik, Historie, Geographie, Philosophie,

---

*) Ifølge M. Müller gives der kun 7, nemlig: Paris, Besançon, Caen, Dijon, Strassburg og Toulouse.

samt Elementerne af Mathematik og Natur = Videnskaberne.

Profesforernes Antal i dette Facultet ere i Paris 9, nemlig:

- 1) Philosophie,
- 2) Philosophiens Historie,
- 3) Græsk Litteratur,
- 4) Latinsk Belsalenhed,
- 5) Latinsk Digtetekunst,
- 6) Fransk Belsalenhed,
- 7) Fransk Digtetekunst,
- 8) Eldre og nyere Historie,
- 9) Eldre og nyere Geographie. —

De Studerendes Udgifter ved de forskjellige Faculteter ere forskjellige:

Ved det theologiske:

For et Diplom (Indskrivning?) . . .	10 francs*).
— Bachelier = Graden	15 —
— Licencié Do.	15 —
— Doctor Do.	50 —

Ved det juridiske:

Hver Inscription . . . . . 15 francs.

Examinations = Gebühr:

for en simpel Duclighedsattest . . .	30 —
— Bachelier = og } 1ste Aar . . .	60 —
— Licencié = Gr. } 2det Aar . . .	60 —
} 3die Aar . . .	90 —
— Doctor = Graden	90 —

For Publicationen af enhver Grad . 120 —

*) 1 Franc er imellem 20 og 21 Skilling i Sølv, Norsk Mynt.

For en Duclighedsatteft	40	francs.
— et Bachelier = Diplom	50	—
— et Licencié = Diplom	80	—
— et Doctor = Diplom	100	—
Gebühr for Diplomernes Foreviis-		
ning og Ratification		
af en Bachelier	36	—
= = Licencié	48	—
= = Doctor	48	—

Bed det medicinske:

1ste Aars Inscription	100	francs.
2det — Do.	120	—
3die — Do.	140	—
4de — Do.	140	—
1ste Examination	60	—
2den Do.	70	—
3die Do.	70	—
4de Do.	80	—
5te Do.	100	—
Thesis	120	—
Foreviisningsgebühr	100	—

Bed de øvrige Faculteter:

For Bachelier = Examen	21	francs.
— Do. Diplom	36	—
4 Inscriptioner for Licencié	12	—
For Licencié = Examen	24	—
— Do. Diplom	36	—
— Doctor = Examen	48	—
— Do. Diplom	72	—

En Facultetsprofessors faste Gage er 3000 fr., hvorimod Accidentserne, bestaaende i Examensafgifter,

Inscriptionspenge o. s. v. ere forstjellige*). Deca-
nerne have et Tillæg (preciput).

Den anden Klasse af Skoler ere Colléges**) hvori foredrages Begyndelsesgrundene af Sprog, Hi-
storie, Philosophie, mathematiste og physiske Videns-
skaber. Ved hvert Academie er i det mindste eet
Collége.

Administrationsraadet bestaaer af:

Provisour (Rector)

Censeur (Conrector)

Aumônier (Geistlig),

Oeconome,

Professeurs,

Agregés (Assistenter),

Maitres d'études (Oversynsmænd og Underlærere).

Eleverne ere 4 Slags:

Elèves boursiers, 3: Gratis = Elever, udnævnte af
Kongen,

Do. udnævnte af Municipalitetet,

Pensionnaires 3: Saadanne, som have Logis, Spise
og Underviisning i Stiftelsen mod
Betaling,

Externes 3: Saadanne, som blot modtage Underviis-
ning i Stiftelsen.

For at optages i et Collége, maa man være
8 Aar gammel. Her foredrages de Sprog og Vi-

*) Watismenil, forhen Minister for den offentlige Under-
viisning, erklærer etsteds, at i intet Land i Europa ere Pro-
fessorerne flattere aflagte end i Frankrig.

**) De kaldes undertiden ogsaa Lycées.

densfaber, som sætter den Studerende istand til at tage den 1ste academiske Grad (Bachelier ès-lettres).

Elementarunderviisningen i Bibelhistorie, fransk og latinsk Grammatik, Geographic, Regning og Skrivning besørGES af Lærere uden Professors Rang og Titel, og varer regelmæssigen i to Aar. Derefter træder Eleven over i Collegiets anden Afdeling, der er deelt i 6 Classer, som benævnes 6te, 5te ic; den 1ste eller øverste kaldes Classe de Rhetorique. Underviisningen besørGES af 6 Professorer, som benævnes hver efter sin Classe, Professeur de Sixième, de Cinquieme ic., de Rhetorique.

Latin læses i alle Classer, nemlig Phædrus, Iustin, Cornelius Nepos, Curtius, Cæsar, Livius, Sallust, Tacitus, Cicero, Virgil, Ovid. Græsk paabegyndes i 5te Classe og heri læses Lucian, Xenophon, Æsop, Homeer og Tragikerne. Desuden læses Mythologie, Archæologie, Historie, det franske Sprog og Begyndelsesgrundene af Naturvidenskaberne.

Efterat have gennemgaaet de 6 Classer træder Eleven ind i Collegiets øverste Afdeling, og bivaaner et eet- eller toaarigt Cursus over Philosophie, Mathematic og Physik, hvilke Videnskaber foredrages af 4 Professorer.

Foruden tilfældige Examina, anordnede af General=Inspecteurerne, holdes aarligen to Examina, en i Mai ved Academiets Inspecteurer, assisterede af Provisor og Censor, og en i October, ved Rector, assisteret af det academiske Raad. Ved disse heilige heder uddeles Præmier, hvilke tilfalde dem, som ud-

mærke sig i skriftlig Besvarelse af et af Rector opgiv-
vet Thema*).

Embedsmændenes Gager ere forskjellige i de
forskjellige Stæder, saaledes:

En Provisor har	3000 à 5000 fr.
— Censor	1500 = 3500 —
— Aumonier	1500 = 3500 —
— Oeconome	1400 = 3000 —
— Professor af 1ste Rang . . .	1500 = 3000 —
— Do. = 2den	1200 = 2500 —
— Do. = 3die	1000 = 2000 —
— Maitre d'études	700 = 1200 —

Betalingen for Eleverne varierer fra 600 til
900 francs.

I ethvert Kongeligt College er der 41 Stipen-
dier (paa 500 à 750 fr.), af hvilke 20 Elever er-
holde fuldt Stipendium, 12 $\frac{2}{3}$ Stipendium og 24 halvt
Stipendium.

*) Collegierne i Paris og Versailles sende deres meest udmær-
kede Elever til Concours, og Ministeren med sit Universi-
tetsraad uddeler Præmierne med stor Høitidelighed. "Forlån-
dige Folk, siger Vatismenil (forhen Minister for den offent-
lige Undervisning), lade sig ikke blende af den ydre Glans;
de have overbevist sig om, at denne General = Concours is-
mellem Collegierne forarsager uendelig mere Skade end
Gavn. Den Syge, at glimre med Eleverne og at vinde man-
ge Præmier for Classerne, forleder Lærerne til kun at be-
skæftige sig med de dygtigste Elever, og disse anvende alle
deres Evner paa de Slags skriftlige Udarbejdelser, hvortil
de have bedst Anlag. Mange unge Mennesker, bekjendte
som Præmievindere (gagneurs de prix), blive uden Be-

Udgifterne for de Kongelige Collegier tilsam-
men ere:

Orbinaire	933,600 francs.
Stipendier	830,250 —
Extraudgifter	36,150 —
	1,800,000 francs.

Den anden Klasse af Colléges er Communes Collegierne, der ere organiserede paa samme Maade, som de Kongelige, men bekostes udelukkende af den Stad, hvortil de høre. Forstanderen for et saadant kaldes Principal.

En tredie Klasse af Colléges ere de private. Naar nemlig et privat Institut har i 10 paa hverandre følgende Aar bestaaet under Universitetets Jurisdiction og i 5 paa hverandre følgende Aar har meddeelt Underviisning i alle de Kundskabsgrene, som sædvanlig foredrages i Collegier, har det Ret til at fordré Titel af Collége (de plein exercice). I en

---

taling optagne i Institutterne og maae optjene Betalingen ved umaadeligt Arbejde, for derved at skaffe Forstanderen Kunder; men den sande Dannelse gaaer tilgrunde, og Charlataneriet træder Sandheden og den sunde Fornuft under Fødder. Dphavelsen af General-Concurserne vilde have meget gavnlige Følger; de middelmaadige Disciple vilde da ikke blive opoffrede for nogle faa, som staae i Anstaltens Epidse; de udmærkede vilde vel formaae mindre i et enkelt Fag, men de vilde erholde en almindeligere og grundigere Uddannelse." U. U.

mindre Scala ere disse organiserede som de offentlige.

Institutions og Pensions kaldes Skoler af 3die Rang. Efter erholden Tilladelse af det Kongl. Raad, kunne i de første foredrages alle de samme Kundskabsgrene, som fuldstændigere foredrages i Collegierne. I Pensionerne læres blot Grammatik, og Elementerne af Arithmetik og Geometrie. Forstanderen for en Pension maa være Bachelier ès-lettres; Forstanderen for en Institution maa tillige være Bachelier ès-sciences.

For Diplomet betaler den 1ste:

i Paris 300 fr., i Departementerne 200 fr.

den anden i Paris 600 fr. Do. 400fr., samt, under Benævnelsen, rétribution universitaire, aarligen $\frac{1}{10}$ af Anstaltens samtlige Indtægter til Universitetets Casse.

Ligesom de høiere Skoler staae under Opsyn af særegne Raad, saaledes staae Elementærskolerne under Opsyn af Committeer, i hvilke Stædets Sognepræst og Fredsdommer ere Medlemmer ex officio. Den største Deel af disse Skoler underholdes ved Beldædigheds-Selskaber og privat Velgjørenhed. Berelunderviisning bruges i de fleste.

Med Elementærskolerne ere adskillige heusigtsmæssige Forandringer foretagne, ifølge Lov af 28de Juni 1833. See herom: „Das neue französische Unterrichtsgesetz, nebst amtlichen Berichten über den gegenwärtigen Zustand des öffentlichen Unterrichts in Frankreich. Aus dem Franz. übers. mit Anmerkungen von Dr. J. C. Krøger. Altona 1834 8vo.

Ved denne Lov er Universitetsmonopolet med Hensyn til disse Skoler hævet, men dog visse Betingelser forestrevne for Tilladelsen til at anlægge Skoler.

I denne Anledning yttre Krøger etsteds:

”Man lover sig i Frankrig meget af Universitetsmonopolets Ophævelse, og Underviisningsfriheden; man overskride kun ikke Maalet derved. Hvem kan vel betragte en Frihed af denne Art, saaledes som den hersker i England og tildeels i Hamburg, som et onskværdigt Gode? — ”Opdragelse og Underviisning, siger Dr. Wilda (über das Johanneum und Gymnasium in Hamburg) er hos os en endnu friere Næringsvei end Handelen. — Den, som intet i Verden veed at begynde paa, ham raader jeg at anlægge en Skole hos os eller at meddele Privatinformation. Dog, hvem er et saadant Raad noget Nyt? En forværret Speculant, for hvem ellers intet vil lykkes, en Dame, hvis afblomstrede Yndigheder ikke mere lade hende haabe at finde anden Fersjergelse: de anlægge en Skole. Forstaae de med noget Held at indrette Sagen, saa engagere de en beromt Dands- eller Sprogmeester (som lader sig Timen betale med 2 til 3 Mark); tage, for at skaffe Tingene mere Navn,

no gte Candidater dertil, som ugentligen i een Time (for hvilken de dog kun erholde halv saameget som Dandssemesteren) undervise i en eller anden Videnskab, og — det blomstrende Institut tæller snart 40 og flere Børn.” Denne altforstore Underviisningsfrihed, og den Lethed i at erholde Tilladelse til at anlægge Skoler, hvorover ogsaa klages i Altona, vækker Brødsnid og Rånker. Halvdelen af de Under, hvoraf Skolevæsenet lider, vilde bortfalde af sig selv, naar denne Mangel paa Orden indskrænkedes ved Love, uden just at foranledige et Monopol.”

Det offentlige Underviisningsvæsen i Tyskland.

(Extract af: "Bericht des Herrn M. B. Cousin*), Staatsraths ic. über den Zustand des öffentlichen Unterrichts in einigen Ländern Deutschlands, und besonders in Preussen, — aus dem Franz. übers. und mit Anmerkungen begl. von J. E. Krøger. Altona 1832—33. 8ve).

Angaaende anførte Værks Værd udtrykker Dovers. sig i en fort Fortale blandt andet saaledes:

„Hr. Prof. C o u s i n s interessante Beretninger

---

*) Forfatteren, Medlem af det franske Institut, Prof. i Philosophie, er bekjendt ved en fortrinlig Oversættelse af Plato, Udgave af Lycieren Proclus, Descartes o. s. v.

til den franske Minister for Underviisningsvæsenet og Cultus, Greven af Montalivet, i hvis Erinde han i forrige Aar (1831) søgte at lære at kjende Indretningen af det tydske, især det preussiske Underviisningsvæsen, ere ligesaa ærefulde for vort Fædreland, der med Rette kan være stolt af sine Dannelesesanstalter, som for den mod tydske Videnskab venlig stemte Forfatter, der med sjeldn Birkfomhed saa tilfredsstillende løste sin vigtige Opgave i den korte Tid, som dertil var ham tilstaaet, — som med skarpt Blik forstod saa sikkert at opfatte det Eiendommelige ved det tydske Skolevæsen, og at referere det til sit Fædreland, med fordomsfrit Sind frimodigen aabenbarer Mangler hjemme og aabent erkjender fremmede Fortrin.

Læsningen af disse i Revue de Paris (August og September Hæfte 1831) meddeelte Breve havde saameget mere Tiltrækkende for mig, som de angaae Skolevæsenet i nogle Tydske Stater, som jeg selv paa flere Reiser havde lært at kjende, og følgelig ogsaa var hænd til at vurdere Rigtigheden af Forfatterens Bemærkninger.

Forfatterens Reise gik over Frankfurt am Mayn igjennem Sachsen til Berlin. Han skildrer derfor de Underviisningsanstalter, som han forefandt i de Stater, han besøgte, i Breve til Ministeren.

Gymnasiet i Frankfurt.

Herom yttres han blandt Andet følgende:

„Frankfurt har vel ingen høieste Underviisningsanstalt, intet Universitet, men vel en Anstalt af anden

Grad, som vore Colléges, hvilke man i Tydskland kalder Gymnasier, og desuden særegne videnskabelige og literaire Instituter, som i Frankrig, jeg veed ikke hvorfor, ei ere underordnede Ministeriet for den offentlige Underviisning.“

„Gymnasiet iigner vore Colléges i de store Stæder; men adskiller sig væsentligen fra dem derved, at det ikke har Pensionairer, men blot (udenfor Skolen boende) Disciple. Det er Borgerbørn, som boe hos deres Forældre og modtage Underviisning i Gymnasiet, og de tilfældige Fremmede ere i Logis i private Huse og besøge ligeledes Gymnasiet. Saaledes er det i hele Tydskland. Man gjør i Almindelighed ikke meget af vore Pensionat- Colléges. Jeg veed imidlertid, at der i Sachsen gives nogle Anstalter af dette Slags, og har foresat mig omhyggeligen at undersøge dem, efterdi Spørgsmaalet, hvilket af begge Slags der er hensigtsmæssigst, er af stor Vigtighed.*)“

„Skolehuset er simpelt og indeholder saa mange Sale, som der er Classer, tilligemed Bolig for Professor. Denne, her kaldet Rector, er en simpel Studieforsøger. Hans Embedsforretninger fordre ikke hvad man kalder et administrativt Talent; det er nok, at han besidder grundige Kundskaber, Iver og Virksomhed. Han er Professor og primus inter pares. Hans Gage er kun noget høiere end hans Collegers, og man kan sandeligen umulig holde meget paa de Sinecurer, som man i de franske Col-

---

*) See nedenfor om Schulpforte.

légés d'externes kalder Provisoratet.*) Da imidlertid Rectoren kan blive syg, og i visse Tilfælde maa have Noget i sit Sted, saa gives ogsaa her en Censor, som kaldes *C o u r e c t o r*, i hvis Sted atter *P r o r e c t o r* kan træde; men saavel den ene, som den anden er Professor, ligesom Rectoren. Man tager dertil stedsse saadanne Professorer, som udmærke sig, og som vise Lyst og Duelighed til saadanne Forretninger. Det er altsaa en Udmærkelse og skaffer tillige nogle pecuniære Fordele."

I Frankfurt gives ikke, som hos os, to Slags Embeder, i det nogle Personer have Bestyrelsen, uden at tage Deel i Underviisningen; andre ere Lærere, uden at tages paa Raad med ved Bestyrelsen: alle undervise, alle ere Colleger, og dette frembringer Eenhed i Aand og Virksomhed blandt dem. Staden betaler Professorerne, som kun have en fast, ikke som i Frankrig, og det øvrige Tydskland, een fast og een tilfældig Indtægt, og Staden lader Eleverne betale bestemte Skolepenge til en af dem udnævnt *Commisair*, der kan sammenlignes med vor *Deconom*. Dersom disse Penge dække Udgifterne, er det godt; men naar dette, som sædvanligt, ikke er Tilfældet, saa siktrer Staden Professorerne deres Gage, da disse ikke have noget med Skolens Pengesager at gjøre. Disse Gager beløbe sig til 26,000 Fl. (=: lidt over 10,000 S. Sp.) medens Skolepengene kun indbringe 9,000 Fl. (=: omtrent 3,500 S. Sp.),

---

*) En saadan Provisor har dog omtrent de samme Forretninger, som Chæfen for den norske Krigsskole. H. H.

i det Eleverne i de lavere Classer betale 31, i de høiere 11 Fl. aarligen. Efter den oprindelige Plan og Lovene skulle alle Professorers Gager være lige, med Undtagelse af Rectors, Conrectors og Prorectors; men Tid og særegne Omstændigheder have frembragt en liden Ulighed her og der. Enhver erholder omtrent 2000 Fl. (omtrent 800 S. Sp.) Rangen bestemmes ikke efter Classerne, men efter Ancienniteten, da man, om end Fortjenesterne ere forskjellige, holder for, at enhver Professor i sit Slags (in seiner Art) bør være sine Collegers Ligemand; derfor er næst hine 3 Professorer, som staae i Spidsen for Anstalten, den ældste Professor den første blandt de øvrige.

Gymnasiets Classer ere inddeelte i Forberedelsesclassen, der 7de, i tre lavere Classer: 6te, 5te og 4de, og tre høiere: 3die, 2den og 1ste. De lavere Classer, fra 7de til 1de, danne Gymnasiets første Afdeling. Mange mindre begavede Børn gaae ei videre end hertil; derfor har man fl og e l i g e n her forenet de Underviisningsgjenstande, som ere passende for yngre Børn og for den Bestemmelse, mange af dem gaae i Møde; derfor blive her mindre de classiske Studier, end Skienkrift, Geographie, Historie, Naturhistorie, men især det tydske Sprog og Stiiløvelser behandlede. Denne første Afdeling har megen Lighed med Middelskolerne mellem Elementærskole og Gymnasium, hvilke man kalder Borger-skoler, Progymnasier. Den anden Afdeling er især bestemt for de classiske Studier. I første Klasse, hvori Eleverne maae være i to Aar, og hvorfra de

gaae over til Universitetet, drives Underviisningen meget vidt. Den er inddeelt saaledes: af 30 Lectio-
ner (og enhver varer i Tydskland kun een Time; der-
ved kan den mangfoldiggjøres, uden at trætte) ere 2
bestemte til Religion, saavel for Katholiker, som for
Protestanter. Denne anses saa vigtig, at i hver
Classe to Timer ugentlig tilfalder den; folgelig have
Primanerne (Eleverne i 1ste ell. øverste Classe) gjens-
nemgaaet fem forskjellige stigende Cursus, førend de
komme i denne Classe, og det sidste er en grundig
Forberedelse til det theologiske Studium, som Rector
B o m e l selv, en Ikkegeistlig, meddeler.*)

Timerne ere saaledes fordeelte:

	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.
Tydsk Sprog og Stil-						
øvelser	2	2	2	4	4	8
Latin	8	12	12	12	10	10
Græsk	10	6	6	0	0	0
Mathematik	2	4	4	4	4	4
Physik	2	0	0	0	0	0

*) En indtil øverste Classe i de lærde Skoler fortsat, ikke blot
Forstanden, (der jo paa mange Maader beskæftiges ved
andre Underviisningsgjenstande) beskæftigende, men ogsaa
Hjertet, Følelsen, opvarmende Religionsunderviisning er især
i vor Tid uendelig meget værd for begyndende Studerende,
fortrinlig ogsaa for Ikke-theologer. Sid Exemplet af Dan-
nelsemaaden ved de franske Colléges maa advare os Tyd-
skere mod, at forsømme en saadan Religionsunderviisning,
men ogsaa advare os mod at drive Theologie og et lærd
Allehaande der, hvor religiøs Dannelse bør være
Maalet. Rr.

Naturhistorie og Geographie blot i første Afdeling. Historie, især den ældre, i hver Klasse 4 Timer.

Desuden foredrages i særskilte Timer : for 1ste Klasse 2 Timer Hebraisk, 4 Fransk, 2 Engelsk og 2 Tegning. Disse betales særskilt, og benyttes kun efter Forældrenes Ønske. Men dette er, efter min Mening, urigtigt; de burde i det mindste for en Deel og for 3die Afdeling gjøres til Pligt; dog maa jeg til Ære for Familierne og for de tydske Stikke indrømme, at disse Timer bivaanes næsten ligesaa stærkt, som de andre.

Classerne have derfor :	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.
egentlige Læretimer . .	30.	30.	30.	30.	27.	30.
Bitimer	12.	13.	8.	6.		

„Paa Søndagen nær, er ingen Dag i Ulgen ganske frie; kun læses nogle Timer mindre Onsdag og Loverdag. Læsetiden er fra Kl. 8 til 11 Formiddag og fra Kl. 2 til 5 Eftermiddag, hvortil føies nogle Morgen- og Aftentimer enkelte Dage og i enkelte Classer, for Bifagene.“

„Studiet af det græske og latinske Sprog drives ivrigt, da man endogsaa læser Plato's Gorgias; men jeg maa bemærke, at der ikke meddeles nogen særskilt Underviisning i Philosophie, hvorfor ogsaa al Forberedelse til de til saa stor en Høide bragte svære philosophiske Forelæsninger ved de tydske Universiteter bortfalder; Physik og Chemie drives kun lidet paa, ogsaa har jeg nogen Grund til at troe,

at Underviisningen i Mathematik er temmelig svag*)

Gymnasiet's gamle Forordninger trænge til Gjensyn og Simplificering. Dyrigheden har af Hr. Bømel forlangt og erholdt et nyt Udkast, som sandsynligviis vil blive antaget. Jeg har læst det og anfører to Bestemmelser, som Gud skee Tak! gjælde ved alle tydske Gymnasier: 1) at enhver Professor ved sin Tiltrædelse skal skrive en Dissertation over en literair Gjenstand, sædvanligen i det latinske Sprog, hvilken bliver trykt og tjener til offentlig Retfærdiggjørelse af hans Udnævnelse; 2) at Professor=Rektor aarligen ved den offentlige Examen foredrager en latinsk Dissertation, hvilket stedse holder ham i Virksomhed, og tvinger ham til at vedligeholde og udvide sit Kynge til Gymnasiet's Bedste. Virkelig er Rectoren Sjelen i det Hele, og er han ikke selv en udmærket Mand, giver han ikke selv sine Colleger et godt Exempel, saa er hans Titel en Uretfærdighed. Deraf den Mængde fortræffelige Dissertationer."

Jeg vender mig nu til den offentlige Exa-

---

*) At man allerede forhen har følt denne Mangel i Tydskland, beviser Oprettelsen af academiske Gymnasier i adskillige Stæder, s. r. at Studenterne ved Universitetet strax kunne skride ad facultates. Prof. Cousin synes ellers i sin Dom at have overset, at de unge Franskmænd, som have endt deres Sprogstudier, og siden i 1 à 2 Aar have beskæftiget sig alene med hine Videnskaber, vel derfor kunne overgaae de tyske Gymnasier, da disse endnu sidenester have Leilighed til at uddanne sig ved Universiteter, medens hine siden gaae over til Marine- eller Krigs-Skolerne, og derfor maae medtage en Deel af Universitetsstudierne i Collegierne. Kr.

men ved Gymnasiet; men maa først omtale sammes Hensigt og Form. Eleverne blive ordentligviis 7 Aar i Gymnasiet's 7 Classer; men kunne ogsaa blive flere Aar i een, eller gjenneemgaae to i eet Aar, naar de nemlig have bestaaet en Examen, hvilket ogsaa er forestrevet i vore Statuter, men ikke bragt i Udførelse. Hr. Bomel forsikrede, at disse Examina ere meget strænge. Man kalder Overgangen fra een Klasse til en anden Progression, og de Fælligheder, som derved finde Sted, Progressions-Festligheder. For at aabne disse, holder Rector et Foredrag, men, jeg gjentager det, ikke som hos os, et blot rhetorisk, men en latinisk eller tydsk Dissertation over et eller andet literært eller pædagogisk Emne. Derpaa følge Skole-Efterretninger d. e. Gymnasiet's Historie siden sidste Fæst, hvorved Rector kort og simpelt omtaler de smaa Begivenheder, som have tildraget sig i det forløbne Semester. Snart er det en afgaaen Professors Biographie, snart en ny Professors Tiltrædelse, som bekendtgjøres; især nævnes de Forbedringer, som have fundet Sted, ogsaa blive enkelte Classer eller enkelte Elever opmuntrede, med Tak og Priis nævnes de Gaver, som Privatpersoner have ladet tilflyde Institutets Klasse for Enke og Faderløse, og de Stipendier, som bevilges enkelte Elever. Alt dette danner en liden Historie, paa nogle Sider, hvilken foies til Dissertationen, og efterhaanden giver en fuldstændig Historie om Institutet, hvilken ligemeget interesserer Borgerne og Lærerne."

„Ved disse Festligheder uddeles ogsaa Præmi-

er (to Præmier og een Accessit for hver Glasfe), ikke, som hos os, for et enkelt Arbeide, for en Prøve af nogle Timer, hvor Tilfældet kan lade det mislykkes for den bedste Elev, og lade det lykkes for den middelmaadige, men efter Sammenstilling af de Bemærkninger, som det hele Aar igjennem, især ved Semester=Examen, blive gjorte over Eleven. Der ere ikke saamange Præmier, som Underviisningsgjensstande i enhver Glasfe, men kun tre for de tre bedste Elever, med Hensyn til alle Læregjensstande; dette fører den Fordeel med sig, at Eleverne ikke lægge sig efter enkelte Videnskaber, og forebygger tillige den meget upassende Fremgangsmaade ved den største Deel af vore Colléges, hvor Læreren indøver Eleven udelukkende i eet Fag, for, ved den almindelige Sammentræden af Colléges, at glimre desto mere*). Endelig optræde nogle Dage senere Gymnasiet's meest udmærkede Disciple med egne latinske eller tydske Udarbeidelser, f. Ex. ved Enden af Sommersemesteret 1830, 4 Primaner og 4 Secundaner. Det er indlysende, at al Underviisning ved Gymnasterne er beregnet paa den største Grundighed i Kundskaberne, for den største Deel af Eleverne: et Maal, som ethvert Collége burde sætte sig."

I Tilfælde af Vacance i et Læreembede, indsender Rector en Fortegnelse over dem, som søge Posten, til Consistoriet (der bestaaer af Geistlige, andre Lærde og ansæede Bergere), som foreslaaer tre Candidater for Senatet, hvor een ved mundtlig Bøttering bliver valgt.

*) sef. ovenfor Pag. 237 Anm.

„Professorne kunne ikke affattes eller suspenderes, uden ved Dom af den ordinære Domstuel, hvilket næsten er u hørt. I Tilfælde af Forsømmelighed eller uordentligt Levnet, hjælper man sig som man kan, ved Fermaninger af Rector og Consistorium, hvilket dog er saa sjeldent, at Lovene derom intet forud have bestemt.“

Staten giver ikke Professorernes Enker og efterladte Børn Pension, men allerede 1723 blev ved nogle velbædige Personer Grunden lagt til en Enke- og Faderløse-Casse, hvilken efterhaanden ved Gaver og Legater, sædvanligen af forhenværende Elever, er voret betydelig, og bestyres af Rector, som aflægger offentlig Regnskab. En lignende Casse har næsten ethvert Gymnasium i Tydskland.“

Efter saadan Skildring af Frankfurter=Gymnasiet, foreslaaer Hr. E. Ministeren:

1) at der maa holdes strengt over, at ingen Discipel maa komme op i en høiere Classe, uden ved en Examen, der bør afholdes hvert Halvaar, at have godtgjort sin Duclighed;

2) at de Præmier, som ved hvert Aars Ende uddeles i ethvert Collége, maae blive uddeelte med Hensyn til alle Arbejder i hele Aaret og Udfaldet af Halvaars=Examen;

3) at de flaae Taler, som i de franske Colléges holdes ved Præmienddelingerne, maae blive affattede og erstartede ved en Beretning om Institutet og dets Studier i det forløbne Aar af Provisor, og Udarbejdsler af de bedste Elever, som forlade Institutet. „Af Frygt, siger han, for at gaae

vor Præmieuddelings Prunk og Forfængelighed for nær, vover jeg ikke at forlange, at en af Professorerne efter Tour, aarlig foredrager et eget Arbejde over nogen svær Materie, men jeg ønsker, at i det mindste noget Saadant trykkes foran Programmet.“

4) at istedetfor Provisor og Censor ved Collèges externes og Pensionss-Collèges, hvor Pensionatet er ubetydeligt, kun een saadan Embedsmand ansættes; samt

5) at ved saadanne Collèges Provisor tillige maa være Professor. „Chi man maa, Hr. Minister, for enhver Priis nedbryde den Skillevæg, som ved vort Universitet skiller Bestyrelsen fra Underviisningen.*)“

Sachsen = Weimar.

Almindelig Bestyrelse af den offentlige Underviisning.

„I Storhertugdømmet Sachsen = Weimar staaer den offentlige Underviisning under Ministeriet for det Indre. Som i Frankfurt, saaledes er den ogsaa

---

*) Dvortydet om saadan Adskillelses Skadelighed, har Udg., som Medlem af en i 1833 nedsat Kongl. Commission angaaende den norske Krigsskoles Reorganisation, i et dissen- tierende Votum foreslaaet, at ogsaa denne Skoles Besty- rere bør være Lærere.

her betroet til en Commission, som kaldes *Consistorium*. Denne Benævnelse betegner tilstrækkeligen dens Oprindelse og Charakter. Hele Bestyrelsen af den offentlige Underviisning er kirkelig. Da Protestantismen fortrængte Katholicismen, traadte den ogsaa i Besiddelse af alle dens Privilegier og dens hele Indflydelse. Vel er den Bemærkning unødvendig, at en saadan Indretning er upassende i det nuværende Frankrige*); men man seer sig dog nødsaget til at erkjende, at den i Sachsen har baaret herlige Frugter, fordi Geistligheden der steds har viist sig oplyst, ivrig, lidenskabelig indtagen for Underviisningen, og Folket derhos steds viist en naturlig og villig Føielighed mod geistlig Auctoritet. En gjensidig Tillid, grundet i Sædterne, sætter paa een Gang Religionen under Lysets og Lyset under Religionens Bestyrelse. Consistorierne vare oprindeligen gandske kirkelige, men siden har man til de 4 geistlige Medlemmer seiet een Verdslig, hvis Stemme dog gjælder ligesaameget som de 4 Geistliges tilsammen; der gives altsaa een geistlig og een verdslig Vænt i Consistoriet. Dog hersker næsten steds en gavnlig Harmonie iblandt dem, og naar der kan opstaae en Forskjellighed i Anskuelser, foredrager Præsidenten Sagen for Ministeren, og denne deciderer."

Præsident er det verdslige Medlem, Hr. Pucier, en agtet Literatør, som leder den offentlige Un-

---

*) Hermed sigter Forf. til den Ringeagt, hvori Geistligheden i Frankrig er sunken, deels formedelt dens Uvidenhed, deels formedelt dens Intolerance. U. A.

derviisnings Bestyrelse med udmærket Iver, Indsigt og Virksomhed. Han lever i meget god Forstaaelse med sine 4 geistlige Colleger.“

„Dette Consistorium har en stor Magt over den hele offentlige Underviisning, med Undtagelse af Universitetet i Jena, som staaer under en særskilt Administration. Universitetets Professorer beklæde en høi Rang i det offentlige Underviisningsvæsen; selv i Staten staae de kun under Ministeren; thi de tydske Universiteters Charakter er for videnskabelig og for verdslig (laïque), til at man havde kunnet stille dem under kirkelig Indflydelse. Universitetet bliver umiddelbar styret af et Collegium af alle Professorer (Senatus academicus). Præsident er Rector, som aarlig vælges af Professorerne. Han corresponderer med den af Ministeren udnævnte Universitets-Curator, denne med en Special-Commission af tre Medlemmer, hvis Præsident har en halvministeriel Rang, og underhandler directe med Ministeren, uden at have noget med Consistoriet at bestille. Dette har derimod en absolut Auctoritet over Gymnasierne og Elementærunderviisningen. Det udnævner Lærere ved Skolerne og Gymnasierne, eller foreslaaer dem i det mindste for Ministeren til Udnævnelse, har Opsigt over dem, kan, i fornødent Fald, bortfjerne, forflytte og afsætte dem, en Indflydelse, som i Theorien kan synes afstrækkende, men i Virkeligheden stedse er eplyst og veldædig.“

Gymnasierne.

„Storhertugd. S. Weimar har to Gymnasier,

i Eisenach og Weimar. De have samme Indretning, men adskille sig i Henseende til Disciplenes Antal og Underviisningens Grad. Det Weimarske Gymnasium staaer meget høiere end det andet. Jeg har noie undersøgt det, og vil gjøre Dem bekendt med det, ligesom med det i Frankfurt. Det har ingen Pensionærer, men, ligesom det Frankfurtske, kun Disciple (externes), som gaae derhen fra deres Forældre eller fra deres Logis i Staden. Rector, her kaldet Director, er Professor, og har, som i Frankfurt, den 1ste Klasse; men her gives hverken Conrector eller Prorector, d. e. Intet, som ligner vor Censur. Professorernes Rang retter sig efter deres Embedsalder; men deres Wage er, som i Frankrig, forskjellig efter Classerne, af hvilke der her kun gives 4, enhver sædvanlig i tre Afdelinger; Directors Wage er 1600 Thler (omtrent 1230 S. Spd.), medens man i Frankrig bruger tre Personer til samme Forretninger (see ovenfor Pag. 235). Professorerne erholde, efter Classernes Orden, 900, 700, 600, 500 Thlr., Bilarerne i Tegning, levende Sprog og Musik, 200 Thlr. De modtage denne faste Wage af Staten og have ingen tilfældige Indtægter af Disciplene, Examina o. s. v., som forhen her og endnu hos os."

Skolepengene hæves af en Forvalter, liig vore Deconomer, hvert Fjerdingaar, og beløbe sig aarlig i 1de Klasse 6 Thler., i 3die 8, i 2den 12, og i 1ste 16 Thler. Denne gradvise Stigen i Skolepengene forekommer mig meget fornuftig, da den ogsaa finder Sted i Professorernes Wage. Disciplenes Antal

er 250. De tre Afdelinger i hver enkelt Klasse ere behørigt trinviis inddeelte, og Dyrkkelsen fra en Afdeling eller en Klasse i en anden skeer efter en streng Examen, som holdes hver sjette Maaned.“

„Eleven gennemgaaer sædvanligviis Gymnasiet i 8 Aar. For at afgaae til Universitetet maa Gymnasisten bestaae en almindelig mundtlig og skriftlig Prøve af alle Professorer (Abiturienten=Prüfung), næsten som ved vort Baccalauréat ès-lettres*), som omfatter den hele Underviisning i Sellegiet.“

Underviisningen er samtidig, som i hele Lydstland, i Modsetning mod den gamle Methode i Rigets Lycæer, som begyndte med Sprogene og endte med de mathematiske og physiske Videnskaber. Om denne Orden i Fremstridningen eller Studiernes Samtidighed er gavnlighst, er et vanskeligere Spørgsmaal, end det ved første Biekast synes. Siden 1815 er Underviisningen ogsaa i Frankrig samtidig. Det Ubequemme ved denne Methode er, at man lærer Fagene mindre godt; Fordelen, at man gennemgaaer et større Antal af dem; Underviisningen bliver derved mere overfladisk, men mere udstrakt, og saaledes bør Gymnasial-Underviisningen være. Til særskilt Bearbejdelse af de enkelte Grene tjener senere Universitetet.“

„Det skriftlige Breviis, at Eleven har gennemgaaet alle Gymnasiet's Lærecursus, er af stor Bigtighed, da Ungen uden saadant kan erholde et civilt Embede.“

*) sefr. Pag. 236.

„Ved det store Antal af Væregjenstande har Gymnasiet kun faa Professore. Enhver af dem giver Underviisning i forskjellige Classer, hvorfor man ikke kan bestemme deres Rang efter Classerne, men efter Tjenestaalder.“

„Enhver Professor er langt mere bestjæftiget end Professorene i vore Collegier. Director maa aarlig skrive to latinske Dissertationer; to Gange aarlig holdes Examina; enhver Professor maa ved sin Tiltrædelse levere et Program: den samme fortræffelige Skik, som i Frankfurt.“

„Jeg har besøgt Gymnasiet og bivaanet i 1ste Klasse en heel Læretime, som Directoren Hr. Wernhardt holdt. Den havde næsten 60 Elever og kan, hvad mig synes en nødvendig Regel, ikke have flere i een Afdeling. Jeg hørte — Forklaring over et Stykke af Titus Livius, og over et Sted i Platons Republik. Eleverne oversatte fra Latin til Tydsk og gave Forklaring paa Tydsk; ved Forklaringen af det Græske talte Disciplene og Professore kun Latin. Alle Professorens Forklaringer vare ziirlige og grundige; han lagde ikke an paa at udframme en archæologisk og philologisk Lærdom, der gaaer uden for Grændserne af Gymnasial-Underviisningen, men han lod sig nøie med at vise ethvert Steds Betydning og Sammenhæng med det Foregaaende og Efterfølgende, og gik ikke over til et andet, førend han havde gjort det gandske tydeligt og var overbevist om, at hans Disciple fuldkommen havde forstået ham. Dernæst spurgte han efter Forfatterens Tankegang. Disciplene talte deres Latin vel uden Ziirlighed men

tydeligt og let, Professorens rigtigt og sikkert. En fortræffelig Gymnasial = Underviisning, uden falsk Glæde og Ordbram, intet Spor til det, man hos os kalder rhetorisk! Man befatter sig med Næagtighed, Klarhed og Reenhed i Sproget, uden at forlange mere; thi det Dyrige kan ikke læres, og bør hverken søges eller fordres; det er skjænktes enkelte Naturer som Tilgiwt."

„Skjøndt Alt, hvad der angaaer det Lingvisti-
ske, læres meget heusigtsmæssigt ved Gymnasiet i
Weimar, saa er dette ikke saa gandske Tilfældet med
andre Grene. Der gives kun een Professor i Ma-
thematik, som foredrager denne Videnskab i alle
Classer, og følger Disciplene fra Trin til Trin, hvil-
ket jeg heller ikke badler; men han bringer dem ikke
vidt nok, og har tillige Physik at foredrage, der
indskrænker sig til Lidet. Ligesom i Frankfurt, bli-
ver heller ikke her foredraget noget philosophiskt Cur-
sus; Prof. i Græsk behandler den gamle Philosophie
blot leilighedsviis. Sprogstudierne undertrykke
de øvrige vel meget; just det Modsatte forlange vis-
se Personer hos os. Jeg kan ikke billige hver-
ken det ene eller det andet Extrem. Hr.
Billemain og jeg have ofte mindet herom i Raad-
det, at studia humaniora vel bør være Grundvol-
den for Underviisningen i Collegierne; men at det
er Uret, for dem at opoffre de physiske og mathe-
matiske Videnskaber, hvilke øve Aanden saa kraftigen,
og Philosophien, som kroner alle Studier.*)

„Naar Professorposter skulle besættes, forelæg-
*) cfr. Anmærkn. Pag. 248.

ger Consistoriet Ministeren et Forslag, der egentlig er saa godt som en Udnævnelse. Denne deciderer, efter indhentede Erkyndigelser af alle Slags. Enhver Ansøger maa holde en Provesforelæsnings for Consistoriet, et Beviis paa Strængighed; selv hans Renommée fritager ham ikke derfra. Fremmede have samme Afgang, som Indfødte; Tysklands Eenhed er derfor i den offentlige Underviisning i Sandhed bragt til Virkelighed."

Ligesom Consistoriet gjør Forslaget, saaledes fører det ogsaa Opsigt over Professorerne; et Medlem deraf fører den specielle Inspection over Gymnastiet. De saaledes valgte Professorer have fast Ansættelse, og kunne ikke bortskrives uden ved en Dom af borgerlige Domstole."

"Professorerne have Fordring paa Pension, men Betingelserne herfor ere ikke fast bestemte. Afdrag i Gagen til Pensioner finder ikke Sted. Ligesom Omkostningerne ved Elementar-Underviisningen er Menighedernes Sag, saaledes blive Gymnastiets Omkostninger betragtede som Statsudgift. Staten betaler Professorernes Gager og Pensioner; og deres Efter tage Deel i den Løvs Velgjerninger, ifølge hvilken alle Embedsmænds Efter nyde en Femtedeel af Gagen, ligesaa deres forældreløse Børn indtil det 18de Aar."

"Ligesom S. Weimar har et Skolelærer-Seminarium, saaledes har det ogsaa et Seminarium til Dannelse af Gymnastal-Professorer, kaldet Seminarium philologicum. Denne Titel betegner tilstrækkeligen Bestaffenheden af de Gjenstande, som der

læres. Det er naturligt, at det har alle de Feil, som jeg har gjort Dem opmærksom paa ved Gymnasierne; disse Anstalter ere for philologiske, eller de ere det udelukkende. Man danner ikke Professorer, hverken i Mathematik, Physik, Naturhistorie eller Philosophie. Derfor er man nødt til, for disse Vrene at antage Ansøgere, som ikke have besøgt noget Seminarium og ofte ikke skaffe den fornødne Garantie, folgelig ere disse Poster ofte kun middelmaadigt eller slet besatte. Vil man forbedre Underviisningen i Mathematik og Philosophie paa Gymnasierne, saa maa man oprette Seminarier derfor, som det philologiske, eller meget mere et Seminar til Dannelse af Professorer i alle Vrene af Gymnasial-Underviisningen, d. e. en Normal-skole, som vor*).

---

*) Normal-skolen i Paris, til at danne tilkommende Lærere for Collegierne, blev grundet 1812, og gjorde i de følgende Aar stor Lykke. 1821 blev den ophævet "formedelsst den flette Aand, der vilste sig blandt de Studerende," fordi Præstepartiet vilde drage hele den offentlige Underviisning ind under de geistlige Skoler. Siden indrettede man igjen en under Navn af Forberedelses-skole (école préparatoire), hvilken efter Juli-Revolutionen atter antog sit gamle Navn. De geistlige Seminarier ere Special-skoler for Theologie. Da nemlig under Napoleon den katolske Cultus igjen blev indført, indrettede man i hvert Bispedømme et Seminar for theologiske Studier. Regjeringen vilde, at unge Mennesker, først efter fuldendt forberedende Skoleunderviisning, skulde indtræde i dem. Noogle Aar derpaa yttrede Biskopperne det Ønske, at have egne Skoler til forberedende Dannelse for de Ynglinger, som opoffrede sig til den geistlige Stand. Det skeede. Man kaldte dem smaae Seminarier.

Dog maa man indrømme, at dette Seminar, udelukkende bestemt for philologiske Studier, har bevist disse de største Tjenester og har dannet et stort Antal udmærkede Philologer. Seminariet er i Jena ved Universitetet, Indretningen er simpel, der er intet Pensionat; Eleverne erholde en liden Sum af Staten, i Forening med deres egne Hjælpsmidler tilstrækkelig til at skaffe dem et tarveligt Udkomme. De høre de øvrige academiske Forelæsninger og holde deres Forsamlinger paa visse Dage i en offentlig Hørsal, saa at denne fortræffelige Indretning koster meget lidet."

„Det philologiske Seminar er en Fortsættelse af det berømte latinske Selskab i Jena, grundet 1731, paa ny indrettet 1800, hvis *acta societatis latinæ Jenensis* ere bekjendte i hele Europa. Seminariet blev grundet 1818. Det dannes af 8 unge Mænd, som have studeret et Aar ved Universitetet, og have godtgjort deres philologiske Fremstridt ved et Prosekrift. De erholde efter deres Optagelse et Stipendium i to Aar, hvilke de tilbringe ved Universi-

---

1814 blev beslæmt, at ingen andre end saadanne Unatlinger skulde optages deri. Man vidste imidlertid at omgaae Loven, oprettede endog 8 Jesuiter-Collegier, som havde næsten alene verdslige Elever, og med hvilke de almindelige Skoler, som maatte betale deres Afgifter til Universitetet, ikke kunde udholde Concurrencer. For nu ikke, istedetfor Universitets-Monopol at erholde et Kirkeskole-Monopol, blev i 1828 Love givne derimod, og Antallet af Elever i de smaae Seminarier indskrænket til 20,000.

tetet og Seminariet, udelukkende beskæftigede med Philologie, og Udsigt til et Lærembede. Foruden disse 8 Medlemmer gives der endnu 8 andre overordentlige, der efterhaanden succedere de øvrige, men imidlertid intet erholde. Svulserne, hvortil man kun tager haabefulde Studenter, bestaae i at skrive Latin og i Fortolkning af Classikerne; hver Green har sin egen Director."

„Det philologiske Seminarium koster i det Hele aarligen 300 Thlr., af hvilke 280 Thlr. ere bestemte til Stipendier for de ordentlige Medlemmer; de øvrige 20 Thlr. ere til andre Udgifter ved Anstalten. De to dueligste (efter Reglementet de to ældste) erholde aarlig 50 Thlr., de øvrige 30 Thlr., i halv-aarlige Udbetalinger. Ved Indtrædelsen betaler ethvert ordentligt Medlem een Gang for alle 1 Thlr. 8 Gr., og ethvert overordentligt 16 Gr. Seminaristerne ere forpligtede til vedholdende Iver, Nøiagtighed i at bivaane Limerne, og en exemplarisk Opførsel; den ringeste Forsælse kan føre til Udelukkelse. Af de tre ugentlige Forsamlinger, i hvilke kun det latinske Sprog er tilladt, tjene de to til Interpretation og Kritik af græske og latinske Classikere, den tredie til Udarbejdelser. De to Directorer afverle halvaarlig i at lede disse Studier. Interpreterede blive stedse to Forfattere, een græsk og een latinsk. Deresviis maa hver Gang et Medlem explicere en heel Time, de øvrige yttre deres Tvivl og Anskuelser, og Director deciderer.“

„Universitetets Forfatning har siden 1558 lidt forskjellige Forandringer. For kun at tale om de sidste, saa fandt i 1819 et strengt Gjennemsyn af alle foregaaende Statuter Sted, ligesaa i 1824, 1829 og 1831, hvilket især angik Lovene for Univ. og Studenterne. Overalt søger man i Tydskland (uagtet man lader disse store videnskabelige, næsten alle i Middelalderen indrettede, Anstalter vederfares Retfærdighed) at bringe dem i Harmonie med Tidens Aand, med Regjeringens Ret og nye Fordringer. See her en Skildring af Jenaer-Universitetets Forfatning.“

„Det er, som alle Tydsklands Universiteter, en Forening af forskjellige Faculteter, ikke som hos os isolerede, men dannende et Heelt og styrende sig selv efter egne Love. Disse forskjellige Faculteter ere: 1) det theologiske, 2) det juridiske, 3) det medicinske, 4) et Facultet, som under Navn af det filosofiske omfatter en Mængde Videnskaber og Sprog, men som hos os klogeligen er deelt i to Faculteter, Videnskabernes og Literaturens (Sprogenes)*). Efter de menneskelige Kundskabers nuværende Standpunct, have Videnskaber og Sprog vundet en altfor betydelig Udvikling, til at man ikke skulde fordrø to Faculteter; og omendstjøndt Philosophen maa omfatte disse saavel som hine, saa er det dog en Anskuelse, som man ikke embedsmæssigen skulde hellige, i det man bruger Benævnelsen Philosophie om to Slags Kundskaber, som have mere Ulighed end Lighed.“

„Hvert Facultet udnævner sin Decanus for et

*) See ovenfor Pag. 231.

Semester; den bestandige Hæders-Rector er Fyrsten eller en fornem Person, hvis Navn næppe forekommer i Acterne. Den sande Rector er Prorectoren, som kun er Rector underordnet, og har med den hele Bestyrelse at gjøre. En Ex-Prorector, ligeledes en Professor, træder i hans Sted, naar det behøves."

"Prorectoren og Decanerne i ethvert Facultet ere Professorer, som stedsse holde Forelæsninger og nyde en Godtgjørelse for den Tid, de opoffre til hiint Embede. Dette Embede afværlende, ligesom Decanetet, to Gange aarligen, er ingen meget svær Byrde, men vel en pecuniær Fordeel. Prorector vælges af ethvert Facultet efter Tour. Han danner med Decanerne det lille Universitetsraad, som er tilstrækkeligt for de sædvanlige Anliggender. For det akademiske Senat, alle Professorers Forsamling, komme vigtigere Sager."

"Der gives tre Slags Professorer, 1) ordentlige, ligesom vore Titular-Professorer, 2) overordentlige ligesom vore Adjunct-Professorer, 3) Privat-Docenter, eller Doctores legentes, ligesom vore medicinske Agrégés. Disse Doctores legentes ere Universitetets Planteskole, Kraft og Liv; de søge, naar de have erholdt Doctorgraden, hos et Facultet om Tilladelse til at holde Forelæsninger. Denne er afhængig af to Betingelser: Candidaten maa nemlig skrive en latinsk Dissertation, som specimen sui, pro venia legendi eller docendi, og derpaa holde en offentlig Forelæsning for Senatet. Den erholdte Tilladelse giver ham Ret til at holde sine

Forelæsninger i Facultetets Sale. Privat-Decenten erholder intet andet Salarium end af Studenterne; men, da hans Forelæsninger ligesaavel som de andre Professorers sætte Studenterne i Stand til at promovere, saa kan han have ligesaamange Tilhø-
 re, som hine, og skaffe sig en taaelig Stilling. Titelen doctor legens mister han, dersom han gjør sig dertil uærdig, eller i 4 Semestre ikke bringer noget Collegium i Stand. Han er ogsaa, ifølge Formen, forpligtet til at forelægge Facultetsdecanen sine Hæfter, som ved sit Vidi auctoriserer dem. Naar han i nogle Aar udmærker sig ved Forelæsninger eller Skrifter, saa erholder han Titel af overordentlig Professor, hvilken, foruden Ret til at holde Forelæsninger, er forbunden med fast Gage, hvorved hans Stilling bliver behageligere."

"De ordentlige Professorer alene ere Facultets-Medlemmer og danne som saadanne Senatet. Deres Gage er betydeligere end de overordentliges Indtægter. Regjeringen udnævner dem, men Senatet gjør Forslaget; de overordentlige Professorer have nærmeste Fordring, dog ikke udelukkende; Senatet kan ogsaa bringe en ganske fremmed berømt Mand i Forslag. Antallet af de ordentlige Professorer i hvert Facultet er kun lidet, af overordentlige gives der flere, og endnu flere Privat-Decenter.*) Alle understøtte hverandre og holde hver-

*) Dette stemmer ikke med Forfatterens Angivelse af Universitetslærernes Antal nedenfor, ligesom heller ikke dette Forhold ved andre Universiteter synes at finde Sted.
 U. U.

andre i Maaende gjensidig. Den ordentlige Professor vil ikke have færre Tilhørere end den overordentlige, og denne ikke færre end Privat=Docenten; derfor anstrænger Enhver sig, for at komme paa Siden af den anden eller at overgaae ham. — Paa denne Maaade besættes Professor=Poster i Tydskland uden Rænker. Ketheden i at blive Doctor legens vidner om en vis Kærefrihed; dog er denne Kethed ikke for stor, og bør ikke være det. Det er en Ære og en Fordeel at dele et Facultets Auditorium og at turde holde Forelæsninger; den bør derfor ikke uddeles med Ddselhed.“

“De ordentlige Professorers Antal i Sena er bestemt, men ikke de overordentliges, Privat=Docenternes og Rectorernes, d. e. Kærernes i de levende Sprog, Musik, Fægtning, Ridning, o. s. v. Ingen maa beklæde to Kærestole.“

I 2det Semester 1831 var Antallet følgende:

I Theologie: 5 ordentlige Proff., 3 overordentlige, ingen Privat=Docent.

I Jurisprudents: 6 ordentlige P., 4 overordentlige, ingen Privat=Docent.

I Medicin: 5 ordentlige P., 6 overordentlige, een Privat=Docent.

I Philosophie: 10 ordentlige P., 7 overordentlige og 5 Privat=Docenter.

“Enhver Lærer gjør i sit Fag Udkast til et Cursus, som næsten aldrig varer længere end et Semester. At holde et saadant Cursus kalder man at læse et Collegium. Disse Forelæsninger holdes i det mindste tre Gange om Ugen, sædvanligviis oftere;

hver Professor læser mere end eet Collegium, steds-te, ofte tre, saa at Ingen læser mindre end 10 til 12 Timer ugentlig. De ere derfor meget beskæftigede, men fortjene ogsaa mange Penge; thi Studenterne betale hvert Collegium særskilt, sædvanlig en Louisd'or (omtr. 4 S. Sp.). En udmærket Professor har ofte 100 Tilhørere, hvilke indbringe ham, foruden hans faste Gage, 300 Louisd'or i eet Semester og 600 Louisd'or aarligen. Desuden ere Professorerne, ifølge gamle Privilegier, frie for alle Afgifter og Contributioner."

"For at erholde academisk Børgerræt og de dermed forbundne Fordele, maa enhver Student blive immatriculeret, idet han indskriver sit Navn, Fornavn og Fødested i Universitetets Album (Protocol). Efterat han ved Haandslag har forpligtet sig til at underkaste sig Universitetets Love, erholder han Immatriculations-Diplomet. Immatriculationen skal være fuldbragt 3 Dage efter en Students Ankomst, hvorhos Studenten maa medbringe de fornødne Attester, under Straf af, ikke at blive optagen i det løbende Semester og umiddelbar at forlade Staden, saafremt han ikke er født der. Disse Attester ere et Vidnesbyrd om Sædelighed (testimonium morum), og, naar Studenten kommer fra et andet Universitet, sammes Immatriculations-Diplom. De Indsødte maae desuden fremlægge det ved Dismissions-Examen fra Skolen erholdte Vidnesbyrd. Tillige maae Immatriculations-Gebühreerne (6 Thlr. for en ny, 4 Thlr. for en ældre Student) betales;

hverfra dog de ere fritagne, som have et Diplom honoris causa."

"Den academiske Borgerret bestaaer i: Den Ret, at stille sig under Universitetets Beskyttelse; at nyde en privilegeret Jurisdiction; at bivaane Forelæsninger; at benytte Universitetets Bibliothek og andre Samlinger; at erholde en academisk Grad og nyde alle Studenternes Forrettigheder. I alle ikke særskilt reserverede Tilfælde staaer Studenten under Storhertugdømmets Love."

"Den academiske Jurisdiction har tre Grader: 1) Prorectoren, 2) det lille academiske Raad, 3) Senatet. Der gives et Universitets-Amt, hvis Amtmann undersøger og dommer i første Instants i alle rene borgerlige Sager. Politie- og Disciplinær-Sager blive undersøgte af denne Amtmann, og paadømte af det lille Raad eller af Senatet; men criminelle Sager blive, efter den første Undersøgelse af Amtmann'en, gjennem Senatet oversendte til Landets Criminal-Tribunal. Foruden denne privilegerede Universitets-Jurisdiction kan Studenten søge Beskyttelse hos de sædvanlige Domstole i Staden og paa Landet i to Miles Afstand. Enhver Student maa have Bolig i Staden; for at boe i Forstaden maa han indhente Amtmann'ens Tilladelse og angive ham sin Bolig, saafremt det ikke er hans Forældres. Forelæsningerne begynde paa den paa det sorte Bret anmeldte Dag, efterat enhver Student forud har betalt Honoraret til den academiske Dæctor, og erholdt et Udgangskort. Det engang erlagte Honorar kan ikke under noget Paa-

flud tilbagefordres. Den forrige Stif, at hospitere (3: være tilstede som Gjæst) ved de første Forelæsninger, er bl. ven afløst; Ingen indlæder en Afgangskort. Fra at betale Honoraret er tan de fritagne, som erholde et Armod's-Brev. Saadant meddeler Prorektor, naar Studenten skaffer ham Attest fra Dyrigheden paa hans Fødested, og for ham angiver de Forelæsninger, han vil høre; det maaes fornyes hvert Halvaar, men kan nægtes i Tilfælde af Forsømmelse i at bivaane Forelæsningerne, uregelmæssig Dørfersel eller disciplinære Straffe. Det modtagne Brev maa han forelægge vedkommende Professor, med Bøn om Fritagelse for at erlægge Honoraret; Dørforsel giver ham da et Afgangskort for 6 Gr., naar han er ganske fritagen, og for 3 Gr. (10 Sk. S.), naar han betaler det Halve. Ved de Forelæsninger, som Professoren holder, efter Dørf af et Antal Studenter, tages ikke Hensyn til saadanne Armod's-Attester.

Universitetets straffene bestaae i: Frettesættelser, Penge- og Fængselsstraffe, Indskrivelse i Straffebogen, og Bortviisning fra Universitetet, enten ved consilium abeundi, det Naad at gaac bort, eller ved Relegation; i overordentlige Tilfælde i Fængselsstraffe.

"Almindelige Frettesættelser meddeler Prorektor, skærpede gives af Senatet. Pengestrafte flyde i Bibliothekskassen, og maae under Execution'sstraf betales en Maaned efter Demmen."

"Fængselsstraffene ere simple eller strænge; i første Tilfælde er Maximum een, i sidste tre Uger.

Efter 3 Gange 24 Timers Fængsel erholder Studenten Tilladelse til at besøge sine sædvanlige Collegier, under den Betingelse, at han umiddelbar derefter vender tilbage. Den strengere Fængselsstraf er forskjellig deels ved Localet, deels ved Nægtelsen af hin Tilladelse. Den, som vægrer sig ved at gaae i Fængsel, udsætter sig for at blive bortviist fra Universitetet. Universitets=Urtmann'en har Opsigt med Fængslerne under Direction af Prorector. Omkostningerne, 3 Groschen for hver af de første Dage og 1 Gr. for enhver følgende, maae erlægges førend Fængslet forlades."

Indskrivning i Straffebogen drager ved følgende Forseelser stærket Straf efter sig. Det er en Slags Mistanke=Liste, og Indskrivningen kan ogsaa tilkjendes ved Siden af hine Straffe. Alle fra andre Universiteter simpelt relegerede Studenter blive sædvanlig indførte i Straffebogen, naar man tilstøder dem Ophold ved Universitetet".

"Consilium abeundi er den mildeste Art af Bortfjernelse, og berøver kun for en Tidlang den academiske Borgerret, mindst i 6 Maaneder, i det høieste i 2 Aar. Sædvanlig blive venstabelige Universiteter derom underrettede. Den, som igjen vil indtræde, maa paany lade sig immatriculere, og Universitets=Dyrigheden fatter Beslutning angaaende Optagelsen. Denne Straf stærkes, i det man giver hans Forældre, Formyndere eller Dyrigheden i hans Fædreland Underretning derom".

Relegation er den strengeste Maade at bortfjerne Noget paa og berøve ham den acad. Borgerret.

Den bliver stedse offentlig bekjendtgjort paa det sorte Bret og for andre Universiteter, og tildømt paa 2 à 4 Aar eller for bestandig; den skjærpes ved Anmeldelse for den Dømtes Landsøvrighed, end mere ved Bekjendtgjorelse i Aviserne med eller uden Angivelse af Brøden. De bortfjernede eller relegerede Studenter miste Universitetets Beskyttelse, maae forlade Staden før Solens Nedgang, og tør, saalænge Straffetiden varer, ikke komme den nærmere end paa to Mile. Fængningsstraffe tilkjender Regjeringen i overordentlige Tilfælde, efter Beretning fra Senatet. Hus- og Stad = Arrest betragtes ikke som Straf, men kun som Forsigtighedsforholdsregel; Overtrædelse deraf bevirker Bortviisning.

„Foragt for Øvrighedens Anordninger, Redtagelse af offentlige Bekjendtgjorelser, usømmelig Tale med nogen af Universitetets Medlemmer, Besøg i Caffé, Vertshuse og Villarder under Gudstjenesten, Bæren af skjulte Vaaben, Forstyrrelse af offentlige eller private Anlæg, hemmelige, ikke auctoriserede, Forbindelser, bekjendte under Navn af Ordener, landsmandskabelige eller andre Sammenkomster, belægges i Forhold til Brødens Vigtighed, med ovenmeldte Straffe“.

„En Student, som vil lade noget trykke, stifte i Kobber eller lithographere, eller holde en offentlig Tale, maa underrette Prorector derom og ansøge hans Tilladelse. Den blotte Mistanke, efter en sandsynlig Angivelse, at Noget tager Deel i forbudne Forbindelser, kan have Bortfjernelse fra Universitetet, i det mindste Tabet af Armod = Attest og an-

dre Fordele, til Følge. Al særegen Klædebragt bliver, naar den tillige viser sig hos Flere, betragtet som Tegn paa Sammenrodtelse eller Deeltagelse i forbundne Forbindelser. Alle Hazardspil ere forbudne, og Banken bliver borttagen til Bedste for Bibliotheket. Fylderie straffes med Fængsel, eller tredie Gang med consilium abeundi. Politiet i Weimar kan alene bevilge et Fakkeltog. Alt slaae Vinduer ind kan have Relegation til Følge. Dueller blive strengt straffede. Forordningen herom gaaer ind paa Forskjelligheder og Hensyn, som tilstrækkelig vidne om de tydske Studenters Skikke.

„Det er unyttigt, for Dem, Herr Minister, at anfere de tusinde Smaating i Forordningerne for Studenterne, saavelsom den Straanghed, der hersker i dem, siden hiin de folkeledende Bevægelses (der demagogischen Umtriebe) berøgtede Epoche, hvilke ulykkeligviis virkelig viiste sig paa visse Steder, navnlig i Jena, hvor Sand *) og Andre havde studeret. Der gaves i Jena overspændte Hoveder, som foranledigede en Modvirkning og overdrevne Forsigtigheds-Forholdsregler, saa at nu kun faa Spor af den gamle Universitetsfrihed, som jeg endnu i 1817 saae i Jena, ere tilbage. Den gif under ved dens egne Feil“.

„Alt dette har skadet Jena noget. Imidlertid har Univ. dog fremdeles et temmelig betydeligt An-

---

*) Det var Sand, som myrbede den bekjendte Skribent, Kotzebue, under Paaskud at han var en Fiende af Tydslands Uafhængighed.

tal Studenter i alle Faculteter. I 1ste Semester 1831 regnede man 584 immatriculerede Studenter, nemlig 256 Theologer, 192 Jurister, 69 Medicinere, 67 Philosopher*); Halvparten i det Mindste er Udlandinger. Det store Antal Theologer viser, at det theologiske Studium her er forherstende. Det er ogsaa umuligt at forene flere Hjælpemidler for denne Green. Her er et theologisk Seminarium under Baumgarten=Crusius, et særskilt Seminarium for Homiletik under Schott, et andet for Catechiseerkunsten og Underviisning i Religion under Hoffmann. Uagtet disse lærde Mænd vil Jena endnu længe føle Tabet af Gabler“.

Af Frygt for at Studenterne skulle indskrænke sig for meget til deres Facultets = Videnskaber og derved blive eenfiden og ufuldstændigen dannede, fordrer en storhertugelig Forordning af sidstleden April (1831), at for Fremtiden enhver Student, efter Fuldbendelsen af sine Studier, skal underkaste sig en Candidat=Examen, førend han kan beklæde noget Embede, og at han derved maa bevise, i ethvert Semester af sine tre Universitetsaar at have hørt et Course over Philosophie, Historie, Mathematik eller Philologie. Logik, Metaphysik, Psychologie, Philosophiens Historie, og for Jurister en Encyclopædie af de politiske, Stats= og Kameral = Videnskaberne,

---

*) Ifølge Gersdorfs Repertorium der gesammten deutschen Literatur 4de B. Leipzig 1835, var Antallet i 1835 kun 440, nemlig 198 Theologer 119 Jurister. 80 Medicinere, 43 Philosopher — Deriblandt 277 Indfødtte, 163 Udlandinger.

ere uundgaelig fornødne. Tre Studieaar ere lovsbestemte, for at erholde Afgang til Candidat=Examen; men formedelt det Omfang af Kundskaber, den nuværende Civilisation fordrer, holder man Studenterne til at forlange deres Studier ind i det Ade Aar.

„Universitetet Jena har forskjellige Museer, botaniske Hauger, et astronomisk Observatorium, en Veterinær=Skole, en landoekonomisk Skole, og et rigt Bibliothek, hvilket man siden et Aarhundrede har søgt at forøge endog ved besynderlige Forholdsregler. En Deel af Immatriculations=Gebühret tilfalder Bibliotheket, enhver ordentlig Professor maa ved sin Tiltrædelse skænke en manglende Bog af 4 Thlrs Værdie..

„En af de hensigtsmæssigste Indretninger her, som ved alle tydske Universiteter, bestaaer deri, at ved ethvert Facultet aarlig udsættes en Præmie for den bedste Afhandling over et opgivet Spørgsmaal. Der ere blevne leverede udmærkede Arbejder, som have givet Anledning til Vocation. Jeg troer, at det skønne Værk af Dttfried Müller over Dorerne oprindeligt var en af Berliner=Universitetet kronet Afhandling. Kun Universitetets Studenter kunne concurrere om Præmien. Det er paafaldende, at Jenaer=Studerterne tilkjempe sig deres Præmier over de interessanteste Gjenstande af vor politiske og filosofiske Historie. Eadvanligen blive de Kronede siden Privat=Docenter, i det de holde en offentlig Forelæsning for Senatet og skrive en Dissertation pro venia docendi. Enhver overordentlig og ordentlig Professor maa ved sin Tiltrædelse forelæse og

lade trykke en latinſk Diſſertation over en ſelvalgt Materie. Prorector ſelv maa ved høitidelige Keilig= heder, til Paafſe og Pindſetid, holde en academisk Tale, der altid er en alvorlig Diſſertation. Endelig redigerer Univerſitetet en meget berømt kritiſk Journal: *Jenaiſche Literatur=Zeitung*.

Jeg ſlutter, Herr Miniſter, med Budgettet for den offentlige Underviisning, hvilket jeg ſkylder Finanz= Miniſterens Herr Baron v. Gerſdorfs Godhed.

Almindelig Overſigt.

Univerſitet Jena:

Af Statscaſſen i Hert. Weimar	22,371 Th. = Gr.	}	11,161 Thlr. 20 Gr.
Carſtilte Indtg. og Legater	8,700 — = —		
Af Hertd. Altenburg, Coburg, Meiningen . .	6,390 — 20 —		
Stipendier (fri Epife)	7,000 — = —		
Bibliotheker, Tegne= og Maler= ſkole m. m.	6,184 — 11 —		
			50,616 Thlr. 10 Gr.

Gymnaſier og Skoler:

Af Statscaſſen	11,571 Thlr. = Gr.	}	17,625 Thlr. = Gr.
Af Storhertug. Privatcaſſe	2,101 — = —		
Stipendier . .	550 — = —		
Carſtilte Fonds for Skolelærerne	3,100 — = —		
			68,271 Thlr. 10 Gr.

Utsaa paa en Befolkning af 250,000 Indvaanere over 50,000 Selv-Species.

Her det Enkelte:

Universitetet Jena:

Indtægt: Thlr. Gr.

Rene Indtægter af Grundstykker, som høre til Univ. Legater, af Bryggerier, Skjenkerettighed m. m.	8,700	—	—
Af Statscasen	16,768	—	—
For Museerne	5,603	—	—
Af Hertugerne af Altenburg, Coburg og Meiningen, som tilligemed Storhertugen ere Universitetets Nutritorer . . .	6,390	—	20 —
	<u>37,461</u>	—	20 —

Udgift: Thlr. Gr.

Gager til Profess. ic. (de ordentlige erholde 500 til 1100 Thl. de overordentlige 2 til 600) Seminarier, Bibliotheker ic. . .	26,698	—	—
Overordentlige Udgifter . . .	2,064	—	—
Museerne	5,603	—	—
Den academiske Spiseanstalt og Stipendier	2,966	—	—
	<u>37,331</u>	—	—

Desuden er der en Enkelsæse med et Fond af 31,000 Thlr., der giver enhver ordentlig Professors Enke 200 Thlr. i aarlig Pension. Hver Dag giver den academiske Spiseanstalt 132 fattige Studenter

fri Epise. Den har deels ved Legater, deels ved Bidrag af de durchlauchtige Nutritorer en Indtægt af 7000 Thlr.

Gymnaster og Skoler.

Af Statscassen, bevilget af Landstænderne

	6,400 Thlr.	} 11,574 Thlr.
Siden 1822	5,174 —	
— Storhertugens Privatcasse . . .	2,011 —	
— Do. Do. til Stipendier . . .	550 —	
		14,525 —

Desuden nyde Borger-skolerne i Weimar og Eisenach endnu betydelige Tilskud af Stædernes Casser. Endelig giver Storhertugen af sin Privatcasse aarlig 3365 Thlr. til Understøttelse af Kirker, Skoler ic., men man kan ikke godt tage dem med i Beregningen, da de ere deelte mellem Hospitaler, Kirker o. s. v.

Opdragelses-Gymnasium i Pforta.

Da Churførst Moritz gif over til Protestantismen og bestemte Kirkegodserne til verdsligt Brug, forvandlede han flere sachsiske Klosterske til Skoler, og lod dem beholde Klostergodserne under den Betingelse, derved at underholde et vist Antal Elever, som forskjellige sachsiske Stæder skulde sende dem. Saaledes opstode Fyrsteskolerne i Sachsen, navnlig Meiszen, Merseburg (siden Grimma), Nicolai- og Thomæ-Skolerne i Leipzig, Skolerne i Rosleben og

Pforta*), (imellem Weimar og Leipzig) som er den meest berømte af dem alle. Da den Deel af Sachsen, hvori Pforte ligger, kom til Preussen, blev Bestemmelsen med Skolens Indtægter ikke forandret; det vilde have været en Ubillighed og falsk Politik, at berøve det ny erhvervede Land en Anstalt, som hæder og beriger det. Men vilde man lade Schulpforte bestaae som et Gymnasium for Stipendiater, saa maatte det blive et Pensionnat; thi Pforta er ingen Stad, næppe en Landsby, Eleverne maatte nødvendig boe der. De seer heraf, Herr Minister, at denne Indretning ikke opstod derved, at man fortrak et Opdragelses-Gymnasium for et, hvori blot undervises; men det er et Værk af Nødvendighed. Preussen har ikke stiftet Indkomster, for at have Pensionærer for Fordelens Skyld, men kun opretholdt deres ældgamle Anvendelse. Her er det de allerede forhaandeværende Indtægter, som førte til Pensionnattet; hos os fører Trangen til Pensionnater til Erholdelse af Stipendier. Desuden ere i de franske Colléges, foruden de Elever, som nyde Friplads, endnu mange betalende Pensionærer, ja flere end der burde være; i de sachsiske Pensions-Skoler gives der næppe 20 betalende af 200 Elever. Alt afhænger der af gamle Legater, som Skolen besidder, uden

---

*) Den 1ste Novbr. 1543 optog denne Anstalt de første Elever. Mangen Klosterlig Indretning vedblev. Udmærkede Mænd ere udgaaene herfra; den meest berømte var imidlertid Klopstock, som her allerede udkastede Planen til sin Messias. Kr.

at de kunne adstilles derfra. Derved tiltrækkes de Pensionærer, som erholde Friplads, og ved dem nogle betalende“.

„Schulpforta har 40,000 Thlr. i aarlige Indtægter, med meget betydelige Bygninger og en herlig Beliggenhed. De 150 hele og halve Fripladse overlader den preussiske Regjering førstestedelen til de nyerehvervede sachsiske Stæder, og dertil vælges naturligtviis Sachsens meest udmærkede Hoveder, som saaledes i Schulpforte opfatte den preuss. Regjerings Land og overføre den paa denne Provinds. Foruden disse 150 Fripladse vil Kongen, siger man, af politiske Grunde, endnu oprette 20 andre, og overdrage Uddelingen af dem til det Magdeburgske Consistorium for denne Provinds. Enkelte Elever sendes herhen af deres Familier, og betale en liden Summa; men der er kun omtrent 20, og de maae være Indfødte; nogle andre ere i Pension hos forskjellige Professorer, efter særskilt Overeenkomst, og tilhøre kun forsaavidt Anstalten, som de tage Deel i Underviisningen. Gratisternes og Pensionærernes Antal maa ikke overstige 200“.

„Saaledes er Institutet sammensat; hvorledes bliver det bestyret? Intet er simpelt; det har en Forvalter for det Udvortes, ligesom vor Deconom, en Rector for Underviisning og Disciplin; men selv i dette Opdragelses = Gymnasium ingen Censor; thi Rector, som leder Underviisning og Disciplin, er selv Professor, der ligesaavel som hans Colleger giver Underviisning, om end noget mindre. Han hører til dem og er i Regelen den dueligste. Man har

her hverken Conrector eller Prorector, som i Frankfurt; Rector leder Gymnasiet, ligesom i Weimar, hvor der blot ere Disciple*). Hver Loverdag finder en Conferents Sted imellem alle Professorer, under Rectors Forsæde, hvori man behandler Institutets Anliggender, og alt gaaer fortræffeligt.

„Jeg har forskaffet mig en Beretning om denne fortræffelige Anstalt, af Professorerne Schmidt og Kraft „die Landesschule Pforta 1814“, hvilken indeholder Forordningerne ligesom Churfyrst Moriz. Disse have lidt mangeslags Forandringer, og den preussiske Regjering er i Begreb med at tilføie betydelige Forbedringer. Den nye, endnu ikke trykte Forordning er bleven mig meddeelt af Haandskriftet. Her er et Udtog:

„Skolen i Pforta er udelukkende bestemt for Børn af evangelisk Troesbekjendelse, som siden ved Universitetet ville opoffre sig til Studeringer og frie Kunster. Under 12 Aar optages Ingen. Ved Optakslen maa man besidde de fornødne Ferkundskaber

---

*) Og, hvad der er Hovedsagen, Underviisning og Opdragelse i og Opdragelse udenfor Skolerimerne, er ikke givet i forskjellige Hænder, bliver ikke ledet efter forskjellige Principer, hvorved ofte de uforstandigste Forholdsregler og de fladeligste Misgreb opstaae, der fordreie og fordærve (verzerren und verkrüppeln) Børnernes Aand og Gemyt, Hoved og Charakter. Dette gjælder alle Opdragelseshuse, enten de ere oprettede for fornemme eller ringe Folks Børn, enten de kaldes Philanthropier og Midderacademier eller Waisen- eller Fattighuse. Eenhed er i Underviisning og Opdragelse nødvendig for Alle. Eenhed er ikke Eensidighed. Kr.

(Elementer af Regning, Geometrie, Historie, Geographie, lidt Latin og Græsk). 12 Professore ere ansatte, derunder indbefattet Rector og den geistlige Inspector. De danne Lærer-Collegiet. Foruden dem gives der Lærere i Musik, Tegning, Dands og Skrivning.

„Blandt de 12 Lærere ere 8 virkelige (titulaires), fire yngre føre Titel af Adjuncter, og blive sædvanligen, efter et Ophold af 5—6 Aar bortkaldte, for at beklæde Director- eller Professorposter ved andre Skoler. Saaledes hersker her det dobbelte Princip af en fast og en ikke fast Ansættelse. De virkelige Lærere bevare de gamle gode Indretninger, og ved de yngre, ofte netop fra Universitetet afgangne, kan lidt efter lidt Nyt indføres“.

„Enhver af de tre Classer har, med Undtagelse af den 1ste, to Afdelinger; for hver Afdeling i 3die og 2den er bestemt eet Aar, og for 1ste to Aar. Den, som ikke fuldender sit Sexennium, faaer ikke Udgang til Dimissions-Examen (Abiturienten-Examen), og erholder i Overensstemmelse dermed sin Attest. Ved Overgang fra en Klasse til en anden, ja selv fra en Afdeling til en anden, finder en Prøve Sted. Fra den nederste Klasse af udvikle Elevernes Anlæg sig; den, som ingen Evner lægger for Dagen, sendes tilbage til sine Forældre. Som i hele Tydskland, saaledes er ogsaa her Underviisningen samtidig. I de lavere Classer maa Eleverne beslitte sig ligemeget paa ethvert Underviisningsfag; men i de høiere, hvor de forskjellige Anlæg vise sig og have udviklet sig tydeligere, tager man mere Hensyn til dem, som,

udmærkede i et Fag, staae tilbage i et andet.

„Underviisningsgjenstande ere: Religion, Latin, Græsk, Tydsk, Mathematik, Physik, Historie, Geographie. Alle Elever i de øverste Classer have Timer i Fransk, og de, som ville studere Theologie og Philologie, endnu dertil i Hebraisk. Musik læres i alle Classer, Tegning, Dands og Skrivning i 2den og 3die.

1ste Klasse.	2den Klasse.		3die Klasse.	
	1 Afd.	2 Afd.	1 Afd.	2 Afd.
29 Læretimer.	29 T.	30 T.	30 T.	30 T.
Latin 9	11 —	12 —	11 —	11 —
Græsk 6	6 —	5 —	5 —	5 —
Mathematik . . . 4	4 —	4 —	4 —	4 —
Religion 2	2 —	2 —	2 —	2 —
Tydsk 2	2 —	2 —	2 —	2 —
Fransk 2	2 —	2 —		
Historie 2	2 $\left. \begin{array}{l} \text{Hist. og} \\ \text{Geogr.} \end{array} \right\}$ 3 —		3 Geogr. 3 —	
Physik 1				
For Nogle				
Hebraisk 2	2 —	2 —		

Desuden læse 1ste Classens Elever for de to Afdelinger af 3die Cl. 4 Timer ugentlig Latin og 2 Timer Græsk; ogsaa beboer enhver Primaner samme Børelse med een eller to Tertianer, og fører Opsigt over dem.

„De forskjellige Forfattere, som lidt efter lidt forklares, ere:

3 Cl. 2 Afd. Julius Cæsar's galliske Krige, Justin, Cornelius Nepos, Ovid's Elegier, Phædri Fabler; 1 Afd. Cicero's Breve, Cato den ældre og Lælius, Ovid's Metamorphoses.

2 Cl. Cicero's Taler, Titus Livius, Taciti Germania, Æneiden.

1 Cl. Cicero de oratore, Brutus, Tusculan. qu., de natura deorum, Horats, Taciti Annaler.

„For den latinske Grammatik bruger man Zumpt, for de prosodiske Bøvelser gradus ad Parnassum ved Lindemann, og Ordbøger af Scheller og Lindemann (Kinemann?), saavelsem den latinsk = tydske (tydsk = latinske?) af Kraft“.

I Græsk benyttes: 3 Cl. 2 Afd. Jacobæ græske Læsebog; 1ste Afd. Attika og udvalgte Stykker af Jacob; 2 Cl. 2 Afd. de Titusindes Tilbagetog, Odysseen; 1ste Afd. Herodot, Isocratis Archidamas, Iliaden, Plutarch's Levnetsbeskrivelser; 1 Cl. Thucydides, nogle lette Dialoger af Plato og Sophocles“.

Butmanns Sprog lærer, den mindre i de lavere Classer, den større i de øvrige; Ordbøger af Passow og Kost.

„Tydske og græske Udarbejdelser finde Sted i alle Classer; der gjøres endog græske Vers. Tydske læres ved Oversættelse fra Latin, ved Udarbejdelser i Prosa og Vers. I 1ste Cl. læres den almindelige Sproglære, den tekniske Deel af Logikken og den empiriske Psychologie“.

„I Fransk bringes Eleverne saa vidt, at de kunne oversætte uden Anstød og skrive temmelig correct, hvad der dicteres dem paa Tydske. Historie, Geographie, Mathematik gradviiis efter de forskjellige Classer“.

„Udenfor Skoletiden og i Arbejdstimerne maae Eleverne forberede sig paa den Forfatter, som bliver forklaret. Disciplene i de høiere Classer maae aflægge skriftlig Beretning om det, som de læse, og fra Tid til anden forelægge Professorene smaae selvvalgte Udarbejdelser i Prosa og Vers“.

„Undertiden holder Rector en Mønstring i Classerne, hvorved de andre Professorene staae ham bi. Ved Enden af hvert Semester finder en almindelig

lig stor Examen Sted. I de ni nærmest foregaaende Dage bliver Underviisningen indstillet, og Eleverne forfatte skriftlige Arbejder i alle de Sprog, som de studere og i Mathematik; disse rettes i en almindelig Forsamling. Derpaa erholde Disciplene deres Attester og gaae over fra en Klasse eller Afdeling i en anden. De, som afgaae til Universitetet, maae undertaste sig en særskilt Examen (Abituerienten=Examen). Et for alle preussiske Gymnasier udfærdiget Reglement angiver de Betingelser, som herved maae opfyldes."

"I bestemte Timer have Eleverne Afgang til Skolens store Bibliothek og kunne benytte alle de Bøger, som det indeholder. Institutet har ogsaa et Kunstcabinet af Gipsafstøbninger af de berømteste Antiker, Medailler o. s. v., et fysisk Cabinet, en Samling af Planter, af Landkort, Glober, Fortepianover for Sangen, alle Slags Modeller til Tegning. Disse Samlinger og Bibliotheket hidrøre dog ikke jandske fra Anstalten, men underholdes og forøges ved Bidrag af Eleverne, ved deres Indtrædelse, ligesom i Jena."

"Disciplinen er i Pforte ikke mindre omhyggelig end Underviisningen. Alle Elever, med Undtagelse af dem, som boe hos de ordentlige, alene deril berettigede, Professorer, ere fordeelte i 12 Bærelser; ethvert indeholder nogle Borde, 3 og 4 Elever arbeide ved ethvert. Den første Plads har en af første Klasse eller af 2den Cl. 1 Afd., som man kalder Obergeselle (Hjælpelærer), den anden en af anden Cl., Mittelgeselle, den tredje og fjerde Untergeselle'erne af de lavere Classer. Obergesellen, vor Sergeant, har Opsigten over de øvrige, giver dem daglig en Time Latin og Græsk, saa at Ingen er uden speciel Hjælp, og de Duelligste befæste deres Kundskaber ved at undervise. Hvert Bord har sin Director, og hvert Bærelse sin, som kaldes Inspector og har Opsigt over alle Eleverne i Bærelset. Disse

12 Inspecteurer vælges efter den store Examen, hver 6te Maaned, af alle Professorerne i Elevernes Nær-
værelse. Efterat man har gjort dem bekendte med
deres Pligter, maae de give Rector Løfte om en troe
Opfyldelse deraf. De besidde saaledes en Indflydelse
over de øvrige Elever, som ikke kan misforstaaes*).
Over alle betydelige Forseelser maa de indgive Be-
retning til Director eller den Lærer, som har Ugen."

"Ved Indtrædelsen i Institutet er gjerne enhver
Elev af Forældrene anbefalet til en af de tolv Pro-
fessorer i Særdeleshed. Denne bliver da betragtet
som hans Formynder."

"Enhver Professor, undtagen Rector og den
geistlige Inspector, fører verelviis hver sin Uge Over-
syn over hele Skolen og kaldes hebdomadarius.
Denne udfører, i Forening med Inspectorerne, uden
alle Omkostninger, de samvte Forretninger, som paa-
ligger vor Censor og vor Dvarteermester. Enhver
Professor kan straffe, kun i vigtige Tilfælde stcer
Beretning til Lærer-Conferentsen (Synode), som un-
dersøger Sagen og bestemmer Straffen. Den bestaaer
i Formaning af Rector enten i hans Stue eller for
Synoden, i simpelt Fængsel eller paa Vand og Bred.
Hjælper dette ikke, bliver Eleven sendt bort fra Sko-
len."

"Ingen Elev maa have meer end 7 Groschen
(contrent 24 þ Sp.) til eget Brug, kun med Fore-
fattes Tilladelse kan Summen forøges."

"3 Institutets store Hauge have Eleverne beha-
gelige Spadseregange; 5 Reglebaner ere indrettede

---

*) En viis Benyttelse af Eleverne for Underviisningen og Op-
sigt over deres Kammerader, saa at ingen Pennalismus,
ingen Undertrykkelse af de yngre, ingen Dingeagt eller For-
urettelse fra de ældres Side følger deraf, har, under Veiled-
ning af en opmærksom, kraftig og ivrig Lærer, uendelige
Fortrin for Opvsynsmand, som ikke have noget med Under-
viisningen at bestille og intet forslaaer af Opdragelsen. Rr.

for de 5 Klasseafdelinger, og Indretninger til gymnastiske Øvelser findes der. Undertiden føres de om i Omegnen. To Gange aarlig, i Begyndelsen af Mai og i Slutningen af August, begiver hele Skolen sig, ledsaget af Musik, op paa de nærliggende Bjerge og overlader sig under Telte til Leeg og Dands. Alle Professorerne og deres Familier, saavelsom flere Indvaanere fra den nærliggende Stad Naumburg, tage Deel deri. Om Vinteren giver man dem ofte Concerter og smaae Baller."

"Om Sommeren føres de af Lægen eller Chirurgen til Badning i Saale, som flyder forbi næsten lige under Skolens Mure, og lære tillige at svømme."

"Philologic, Religions- og Sang-Underviisning er Studiernes stærkeste Side. Et Fremstridt er det, at med Underviisningen i det tydske Sprog forbindes nogle Timer i almindelig Grammatik, Logik og Psychologie; men dette er ingen tilstrækkelig Forberedelse for de philosophiske Lærecursus ved Universitetet. Dog det kan endda være med Philosophien, hvis Behandling paa et Gymnasium, det tilstaaer jeg, er svær, delicat, og støttet paa Religion og Philologic er for vel anlagt og for national i Tydskland, til at man skulde frygte noget; men en svag Gymnasial-Underviisning i de physiske og mathematiske Videnskaber hæmmer Universitetsforedraget, som, for at passe til Lærlingernes Indsigter, ikke kan hæve sig til den rette Høide, ikke følge sammes Fremstridt, end mindre kappes dermed."

Kort, Gymnasiet i Schulpforte er det fuldkomneste, som jeg endnu har seet i Tydskland."

Efter denne Skildring gjør Forfatteren Ministeren adskillige Forslag til Forbedringer ved de franste

Colléges; han foreslaaer Afstæffelsen af Colléges à Pensionnat, og at erstatte dem efterhaanden ved Colléges d'externes (o: hvor blot gives Underviisning) og kun beholde nogle af hine for Gratister. Foruden den oeconomicke Fordeel for Staten, da Provisor- og Censor-Posterne kunne afstæffes, gjør han opmærksom paa den store Gøindst, ved at forene Bestyrelse og Underviisning i samme Hænder. Hans Slutningsbemærkninger herover, som meddele adskilligt Lys over Forholdene i Frankrig, lyde saaledes:

”Jeg vil endnu nævne en Fordeel ved dette System. Naar Provisor-Embedet ikke mere gjør saa store administrative Talenter fornødne, saa er enhver Professor duelig dertil, og De har ikke saa meget at klage over dem, som De kalder til denne Post; om alligevel efter nogen Tid den udnævnte Professor skuffer Deres Forventninger, saa kan De tage en anden Prof., og lade den første gandske blive ved Underviisningen, uden at gjøre ham eller Classen nogen Skade, medens ved Pensionnat-Systemet et Feilgreb i Valget af en Provisor eller Censor sætter Dem i Forlegenhed. Man forlanger endvidere, at De ikke skal afsætte nogen Provisor eller Censor uden formelig Dom, hvilket, enten det er lovligt eller ikke, er urimeligt; Bestyrelsen bør egentlig være i Deres Hænder, da De derfor er ansvarlig. Forslyttelse fører til Intet; er han en slet Provisor i et Collége, saa bliver han ikke bedre i et andet; De kan ikke atter lade ham nedstige blandt Professorerne, thi han er ikke Professor mere, og har tabt Smag og Duelighed til Underviisningen, i Rangordenen staaer han over Underviisningen, at stille ham derhen igjen, kalder at lade ham falde i Unaaide. Hvad er herved, Hr. Minister, at gjere? Forhen har man gjort det saaledes: For at blive af med den uduelige Bestyrer, gav man ham, uden at afsætte ham, en Rang-Forhøielse, og gjorde ham til Academie-Inspector; vilde man tugte ham, gav man ham Pension. I sidste

Liffalde leed den offentlige Underviisnings Casse; i første belønne man uforstående, og befandt sig fremdeles i samme Ferlegenhed; af en slet Provisor gjorde man en slet Inspector, hvem man dog efter nogen Tid maatte give Pension. I det Stykem, som jeg forsvarer, ere saadanne Uleiligheder ubekjendte. De, eller Professorerne i Deres Navn, vælge en Collegie-Professor paa visse Aar, der tillige vedbliver at være Professor; det er, som Metaphysikerne vilde kalde det, Stillingens Substant, Provisoratet er kun Accidents, et Accidents, som kan finde Sted eller ophøre, uden Skade for Tjenesten eller Personen. Et Collège er simpelt. Række bliver man der det Materielle vaer, som kaldes Administration, alt er aandeligt, man tænker kun paa Literatur og Videnskab. Saa lidt Administration og saa megen Videnskab, som muligt: det er, jeg ophæver ikke, Herr Minister, at gjentage det, det Maal, hvortil man maa stræbe, det Princip, efter hvilket man maa fornye den offentlige Underviisning. Napoleon havde denne Tanke, da han vilde, at være Rectorer skulde være Professorer. Jeg ønsker ikke, at samme Princip maa blive anvendt paa Inspectionen og Raadet, men vel, at det strax stæer ved Collegierne, for at stæffe dem Liv, som de saameget behøve."

"Collegiet fremstiller den almindelige gode Opdragelse, som Enhver, der hører til de Dannede, bør have modtaget; men Universitetet den videnskabelige Opdragelse, som er nødvendig for den, som vil indtræde i den lærde Stand. Immatriculationen for Universitetet bør kun finde Sted efter Forviisning af Baccalaureats-Diplomet, ligesom Indtrædelsen i et Collège efter en særskilt Examen. Det er Regelen, Herr Minister, men den bliver ikke iagttaget, ligesom det ogsaa er en upaaagtet Regel, at examinere Eleverne i en Klasse, forend de flyttes op i en høiere, uden hvilken der dog ikke kan tænkes

paa nogen regelmæssig Fremgang, paa nogen virkelig trinvis inddeelt Underviisning."

"Endnu en Bemærkning. I ethvert af vore Pensionat-Collegier har man for de katholske Elever en Geistlig (Aumônier), og for de protestantiske en Pastor. Jeg beklager, at vore Aumôniers, for at blive staaende ved det, som angaaer Katholikerne, blot indskrænke sig til de Andagtsøvelser (Offices), som deres Embede uomgængelig fordrer. Dette er for lidt for deres Gage, og især for Elevernes religiøse Trang. Denne Trang maa man begribe og tilfredsstille. Færre Andagtsøvelser, Herr Minister, og mere Underviisning; thi hine nytte lidet uden denne; denne kan uden hine alligevel være meget nyttig."

"Man klager, Herr Minister, over Bantroens og Dvertroens Fremskridt, og bidrager dog saameget til deres Udbredelse, i det man forsømmer Religionsunderviisningen i vore Collegier, ja endog i vore theologiske Faculteter*)." (Fortsættes).

NB. Udg. er, efterat 16de Ark var trykt, bleven opmærksom paa, at Num. p. 211 muligens kunde misforstaaes, hvorfor han herved erklærer, at Hensigten med den alene er, ved Sammenlikning med noget mere bekendt, at vise, hvori en fransk Collegie-Professor's Forretninger bestaae.

*) Dette er Hovedkilben til de Under, hvoraf Frankrig lider. Den saakaldte Statsreligion har tabt sin Credit. Man har nedrevet det gamle Huus førend et nyt var opført, og nu er det arme franske Folk uden Tag. Forsjæves haaber det, ved St. Simonismens hullede Kappe (see Brettschneiders og Carovés Skrifter om dette religiøs-industrielle Misfoster) at dække sin Nøgenhed og bringe Livsvarme ind i de kolde Sjæle. Havde den reformeerte Religion ikke været formeget undertrykt i Frankrig, til at kunne udvikle sig frit og kraftigt, saa havde den, til Held for dette religiøs og politisk saa adspilte Land, maattet underkaste sig Folkets Mand og Hjerte.

Inhold.

Universitetet.

Historien Loven	S. 137.
Den botaniske Have	— 161.
Collegium academicum 1824—1835	— 170.
Fortegnelse over de Studerende 1813— 1832, med tilseiede Charakterer og Stilling i 1835	— 171.
Oversigt for Aarene 1813—1826	— 214.

Udenlandske Efterretninger.

Det Kongelige franske Universitet	S. 217.
Det offentlige Underviisningsvæsen i Lydsland	— 241.
Gymnasiet i Frankfurt	— 242.
Sachsen-Weimar	— 252.
Gymnasterne	— 254.
Universitetet Jena	— 263.
Opdragelses-Gymnasium i Pforta	— 278.

Rettelser til 1ste Bind:

Side 278, i Rubriken: Christiania 1825 for: 0—
4—7—2—0—13 læs: 0—4—11—4—0—19,
hvorefter de øvrige Tal rettes.
— 315, i sidste Rubrik rettes tre Tal efter Ta-
bellen Side 214 her.